

PAST, LOSS, FUTURE

PAST, LOSS, FUTURE

Lahden ammattikorkeakoulu
Muotoilu- ja taideinstituutti
Muotoilun koulutusohjelma
Taideteollisuuden suuntautumisvaihtoehto
Korumuotoilu
Opinnäytetyö AMK
Kevät 2015
Ritva Christine Jalio
Ohjaajat: Helena Lehtinen, Pekka Koponen
Opponentti: Elias Sormanen

Lahden ammattikorkeakoulu
Muotoilu- ja taideinstituutti
Muotoilun koulutusohjelma
Korumuotoilu
Christine Jalio
Past, loss, future
Kevät 2015

Lahti University of Applied Sciences
Institute of Design and Fine Arts
Bachelor's Degree Program in Design
Jewellery Design
Christine Jalio
Past, loss, future
Spring 2015

Tiivistelmä

Tämän opinnäytetyön ensisijainen tarkoitus on valaista aloittelevan taiteilijan tietä korutaiteen kentällä. Tätä opinnäytetyötä varten on tutkittu taiteilijan elämää haastattelujen sekä kirjallisuuden avulla. Lisäksi näyttelytöiden valmistaminen sekä kansainvälisen näyttelyn järjestäminen toimivat tehdyn tutkimuksen omakohtaisena pohjana. Työssä korostuu erityisesti taiteilijan henkinen luova prosessi sekä taiteilijaksi kasvaminen.

Asiasanat: koru, korutaide, taiteellisuus, taiteilija, korutaiteilija, nykykoru, luovuus, luova prosessi, näyttely

Abstract

The main objective of this thesis is to light up the path of a beginning artist in the field of contemporary jewellery. The basis for this research was made by studying the life of an artist through interviews and literature. The making of the exhibition pieces and organizing an international jewellery exhibition functions as the personal basis of the research. The work focuses especially on the meditative creative process and the process of becoming an artist.

Keywords: jewellery, art jewellery, contemporary jewellery, artist, creativity, creative process, exhibition

Sisällysluettelo

1 Johdanto	9
2 Taiteilija	10
2.1 Stereotyyppinen taiteilija	11
2.2 Kenellä on lupa olla taiteilija	14
2.3 Taiteilijan paradoksi	17
2.4 Rankka palkitseva luova prosessi	18
2.5 Taiteilijan tie ennen ja nyt	20
2.6 Usalluksen löytäminen	23
3 Korutaide -lyhyt oppimäärä	26
3.1 Muutama sana korutaiteesta	27
3.2 Korutaiteen kansainvälinen kenttä	29
4 Oma matka	32
4.1 Minun tarinani	33
4.2 Prosessi sekä korujen fyysinen synty	37
4.3 Näyttelyn rakentaminen	43
5 Yhteenveto	47
6 Past, loss, future	48
7 Itsearvio	55

LÄHTEET

LIITTEET

1

Johdanto

Tämä opinnäytetyöni on erittäin henkilökohtainen tutkielma omasta kasvuprosessistani, jonka aloitin masennukseni pahimman vaiheen päätyttyä jo ennen koulun aloittamista. Syy, miksi päädyin kirjoittamaan aiheesta oli, että olisin itse kaivannut ja tarvinnut opastusta ja ohjausta, vertaistukea helpottamaan turhan pitkää kamppailuani. Toivonkin, että voin tällä opinnäytetyöllä lyhentää jonkun toisen turhan itse-epäilyn täyttämää matkaa, jonkun sellaisen joka minun laillani sitä tarvitsee.

Opinnäytetyössäni olen tutkinut taiteilijaa, taiteilijaksi tulemistä, luovuutta ja luovaa prosessia, jonka taiteilija käy läpi ennen lopullisen työn valmistumista. Olen pohtinut ja tutkinut taiteilijuutta myös omassa elämässäni, omasta kokemuksestani. Koruissani olen tutkinut ihmisen elämänkaarta, vanhenemista, menetystä, menneisyyttä, tulevaa ja peilannut haaveita todellisuuteen, pohtinut niiden kohtaamista. Olen korujeni syntyprosessin aikana tutkinut myös omaa luovaa prosessiani ja omaa taiteellista minääni, jolloin kirjallisen ja fyysisen tuotoksen väliin on syntynyt looginen yhteys. Tärkeimmäksi tässä kokonaisuudessa minulle on noussut oma henkinen kasvuni sekä havaintoni oman luovan prosessini kaavasta.

Olen perustanut kirjallisen työni pitkälle omiin kokemuksiini, mutta myös taiteilijoista kertovaan kirjallisuuteen sekä tekemiini haastatteluihin. Haastattelin työni pohjalle korutaiteen kentällä erittäin arvostettua taiteen keräilijää Helena Pahlmania sekä viittä menestyvää taiteilijaa Helena Lehtistä, Eija Mustosta, Tarja Tuupasta, Terhi Tolvasta ja Mari Ketoa. Menestyksellä tarkoitan tässä tapauksessa sitä, että he kaikki ovat taiteilijoina tunnettuja ja arvostettuja korutaiteen kentällä sekä Suomessa että kansainvälisesti. He kaikki toimivat myös ammattitaiteilijoina ja heidän näyttelytoimintansa on aktiivista ja kerää paljon katsojia. He kaikki toteuttavat unelmaansa.

Kannustan ihmisiä hyppäämään tuntemattomaan, olemaan rohkeita ja toteuttamaan tinkimättömästi omat unelmansa. Vasta, kun ihminen itse on tasapainoinen ja tyytyväinen itseensä ja elämäänsä, on hän todella hyödyksi yhteiskunnalle.

2.1 Stereotyyppinen taiteilija

Meillä kaikilla on jonkunlainen käsitys siitä, millainen on aito taiteilija. Hänen teoksensa eivät useinkaan tee hänestä taiteilijaa, vaan vasta hänen elämäntapansa, hulluutensa ja oudot tekonsa tekevät hänestä muistettavan. Taiteilija on mielikuvissamme puolihullu nero, rakkaudessa ja elämässä riutuva keikari, joka ryypää liikaa ja oksentaa tuskansa paperille tai kankaalle. Tätä myyttistä mielikuvaa tukevat esimerkiksi Salvador Dali, Pablo Picasso, eikä vähiten korvansa irti leikannut Vincent Van Gogh, mutta myös omat kansallistaiteilijamme ovat tehneet myytistä elävän. Jean Sibeliuksen, Akseli Gallen-Kallelan ja Robert Kajanuksen päiviä kestäneet ryypyreissut hotelli Kämpissä muistetaan (Järvenpää 2006). Myös pohjoisen kansan omituisuudet Timo K. Mukka sekä Kalervo Palsa eivät luo toisenlaista mielikuvaa tavalliselle tallajaalle. Jos taiteesta tietämättömän on vaikea näitä muistaa, niin mukaan voi mielikuvaa tukemaan mahdollistaa myös traagiset taiteilijarentut Rauli Somerjoki ja koko kansan Irwin Goodman. Nimiä listaan kertyy varmasti lukemattomia, mutta ovatko he oikeasti taiteilijan stereotyyppisiä? Onko ihmisen oltava hullu nero ollakseen taiteilija? Onhan tavallisissa ihmisissäkin yhtä hulluja, paljon ryypääviä, rakkaudessa riutuvia ihmispoloja, jotka eivät elämänsä aikana kirjoita yhtään säettä tai maalaa yhtään siveltimenvetoa. Ja onhan maailma täynnä menestyneitä, hienoja, tasapainoisia taiteilijoita, jotka ovat ihan tavallisia ihmisiä. Vai onko?

Halusin selvittää asiaa ja siksi haastattelin tekstini pohjaksi viittä taiteilijaa sekä yhtä korutaiteen keräilijää. Kaikki viisi taiteilijaa ovat kokeneita ja menestyviä korutaiteen saralla. Yhdellä viidestä korutaide on laajentunut nykytaiteeksi. Mielenkiintoiseksi haastattelut teki myös se, että taiteilijat ovat kolmen eri sukupolven edustajia, jolloin myös ajalla on ollut erilainen vaikutus heidän minuutensa muokkaantumiseen. Kysyin haastatteluissani muun muassa millaisia he olivat olleet lapsena, nuorena ja aikuisena, milloin he tajusivat olevansa taiteilijoita ja onko taiteilijuus ollut aina heidän haaveensa. Kysyin myös kysymyksiä heidän työskentelystään ja suhteestaan taiteeseen. Haastattelut luovien ihmisten kanssa harvoin menevät täysin käsikirjoituksen mukaan ja halusinkin enemmän käydä hedelmällisiä keskusteluja kuin orjallisesti noudattaa laajaa kysymyspatteristoani. Kaikki keskustelut venyivät noin kahden tunnin mittaisiksi. Haastattelut ovat lyhennettyinä luettavissa liitteissä. Haastattelujen lisäksi olen lukenut ja selailut liudan taiteilijaelämäkertoja sekä kuvauksia taiteilijoiden suhteesta taiteeseensa.

En, kuten varmasti jo järjellä jokainen tietääkin, löytänyt stereotyyppistä taiteilijaa. Sitä ei ole. Sitä vastoin on olemassa stereotyyppinen myytti taiteilijasta, joka elää sitkeästi. Myös aikaisemmin mainitsemani Sibeliuksen, Kajanuksen ja Gallen-Kallelan legendaariset ”Symposion”-kokoon-tumiset olivatkin oikeasti erittäin aktiivisten, myös Nuori Suomi- piirissä toimivien taiteilijoiden tapaamisia, joissa ruodittiin kansallismielisesti tulevan itsenäisen Suomen politiikkaa. Toki alkoholiakin nautittiin, mutta kokoontumiselle oli kuitenkin aina pelkkää humaltumista ylevämpi syy. Väärinymmärrys johtui pitkälle Gallen-Kallelan lukuisista luonnoksista ja maalauksista, jotka kuvasivat ystävien tapaamisia vuonna 1894. Kuului-

sin maalaus on ”Symposion”, jossa kyseinen seurue istuu Kämpin pöydän ääressä ilmeisen pitkän ja koston illan viettäneenä. Aikana, jona maalaus julkistettiin, se tulkittiin väärin. Sen käsitettiin kuvaavan vain ryyppyreissua kaverusten kesken, eikä Gallen-Kallelan idealistisempia ajatuksia kuvassa nähty olevankaan. Tietenkin myös nimellä saattoi olla tähän lisänsä, muinaiskreikkalainen sana symposion nimittäin tarkoittaa alunperin ”yhdessä juomista”. (Gallen-Kallela-Sirén 2001, 186- 194)

Pohdittuani asiaa tulin siihen tulokseen, että ehkä onkin yksinkertaisesti niin, että sellaiset taiteilijat, jotka ovat hulluimpia ja eniten humalassa, ovat ne jotka muistetaan helpoiten. Ehkä he ovat niitä joiden elämä tuntuu olevan mielenkiintoisin. Tai ehkäpä me haluamme taiteilijamyytin elävän, syystä tai toisesta. Voihan myös olla, että nykypäivän kirjavassa kulttuurissa taiteilija on hävinnyt mediaseksikkyytensä kaikille muille turhille julkkiksille ja vain hulluimmat teot jäävät elämään, viinanjuonti ei enään yksinkertaisesti riitä. Näin ollen voisi kuvitella, että julkisuuteen pääsevät vain ne taiteilijat, joilla on rääväisin suu ja eniten mielipiteitä ja siten myytti hullusta taiteilijasta jatkaa elämäänsä.

Vaikka en löytänytäkään taiteilijan sterotyyppiä, löysin liudan luonteenpiirteitä ja ominaisuuksia, joita ilman taiteilija ei todennäköisesti työhönsä ryhdy ja joiden avulla voi ehkä luoda edes jonkinlaisen yleistyksen taiteilijasta. Taiteilija on aina hieman edellä aikaansa, joka johtuneen taiteilijan loputtomasta lapsen kaltaisesta uteliaisuudesta ja pyrkimyksestä luoda uutta. Taiteilijana työskenteleminen vaatii mielestäni myös ylenpalttista rohkeutta, rohkeimmat todennäköisesti pärjäävät parhaiten. He ovat tämän päivän profeettoja ja shamaaneja (Räty- Hämäläinen 2010, 246-147). Uuden luominen, ennakkoluulottomuus ja luottamus omaan tekemiseen vaativat jo sellaisenaan valtavaa rohkeutta. Vielä enemmän rohkeutta vaatii luoda jotain ennenkuulumatonta, jotain järkyttävää, jotain valtavaa. Mielestäni taiteilijat ovat myös poikkeuksetta erittäin vahvoja ihmisiä, he ovat kaikki ehdottomia työssään, itsenäisiä, ja tietyllä tavalla herkkiä, ainakin herkkiä aistimaan ympäristöään. Haastattelemistani taiteilijoista kaik-

ki, lukuunottamatta yhtä kokivat olleensa hyvin tavallisia lapsia. Kaksi totesi olleensa ujomman puoleisia, mutta ei kuitenkaan mitenkään silmäänpistävän outoja. Kukaan heistä ei ollut asettanut unelmaa perheestä ja omakotitalosta, eli niin sanotusta normista oman intohimonsa edelle. Kaikki heistä tekivät töitään suurella palolla ja tosisaan. (Lehtinen 2015) (Keto 2015) (Mustonen 2015) (Tolvanen 2015) (Tuupanen 2015).

Kaikki haastateltavani sanoivat myös lauseen: ”*mitä mä sitten tekisin, jos en tekisi tätä*”. Taiteilija on tavallaan pakon edessä ryhtynyt ammat- tiinsa. Uskallan väittää, että taiteilija ei ole täysin ehjä, jos hän ei tee töitään. Taide antaa hänen elämälleen tarkoituksen, on se tiedostettua tai ei. Kysyinkin haastatteluissani ”*vositko verrata töitäsi hengittämi- seen*” ja vastaus oli kaikilla enemmän tai vähemmän kyllä. (Lehtinen ym. 2015).

Yksi yhteinen tekijä kaikille taiteilijoille, joita haastattelin, olivat kannustavat vanhemmat ja lähipiiri, ainakaan ketään ei suoranaisesti kielletty toteuttamasta itseään (Lehtinen ym. 2015). On ehkä typerää vetää suoria johtopäätöksiä näin pienestä otannasta, mutta uskon lähimmäisten tuen olevan erittäin tärkeää, kun valitsee polun taiteilijaksi.

Kaksi selkeää yhteistä nimittäjää haastattelemieni taiteilijoiden keskuudessa olivat myös jatkuva syyllisyys ja itsekritiikki. Vaikka nämä tunteet ovat vaikeita ja ahdistaviakin, ovat ne erittäin tarpeellisia luovuuden ja työssään etenemisen, uusiutumisen ja menestymisen edellytyksiä, kuten totesivat sekä Tarja Tuupanen (2015), että Eija Mustonen (2015) keskustellessamme aiheesta. Helena Lehtinen (2015) kommentoi hienosti kysymystä taiteilijan ja harrastajan erosta, että ”*harraste- lija on aina tyytyväinen siihen mitä se tekee ja ammattilainen on aina vähän tyytymätön, koska se tyytymättömyys pistää työstämään enem- män.*” (Lehtinen ym. 2015).

Kuka sitten on taiteilija, jos taiteilijaa ei tunnista tietyn stereotypian pohjalta? Tekemäni yleistyksinkin pätevät sekä ”tavallisiin” kansalai- siin että taiteilijoihin. Kenellä on oikeus olla taiteilija? Voiko kuka ta- hansa tulla taiteilijaksi?

2.2 Kenellä on lupa olla taiteilija

Ajattelin aikaisemmin, kuten moni taiteilijanalku nähtävästi tekee, että taiteilijuus on jotain suurta ja tavoittamatonta. Se on olemassa vain harvoille ja valituille, niille, jotka ovat mielettömän lahjakkaita ja erityisen hulluja. Koin, etten ollut kumpaakaan. Olin siten jo vakaasti päättänyt, että tarvitsisin ammatin, jossa voisin toimia taiteen parissa, ottamatta itse koskaan riskejä. Luovuin haaveistani tulla ammattitaiteilijaksi ja päätin ryhtyä opettajaksi. Pienen lapsen äitinä koin tietenkin myös paineita astua ammattiin, jolla voisin elättää perheeni. Toivo kuitenkin heräsi uudelleen ja yritin järkeillä kuumeisesti, millä perustelisin unelmani tavoittelemisen. Pohdinnoissani tärkeimmäksi nousi esiin kysymys, millä oikeutan taiteeni, koska taide sinänsähän on turhaa. Mietin myös millä oikeutan taiteilijuuteni, koska taiteilijahan on turha niin kauan kun hän ei tienaa ja menesty. Kuten Kaarina Kaikkonen (1993) toteaa kirjoituksessaan: *”Ristiriita on siinä, että joutuu perustelemaan itsensä oikeutetuksi elämään tässä maailmassa. Oikeutetuksi nauttimaan tämän yhteiskunnan antamista palveluista ja kutsumaan itseään ihmiseksi, vaikka ei teekään mitään ihmiskuntaa suoranaisesti hyödyttävää työtä.”* (Lehtinen 1993, 62)

Pitkään pohdittuani asiaa, tuskasteltuani ja mietiskelyäni tulin siihen tulokseen, että huonokin taiteilija on taiteilija. Kenellä edes on oikeus kieltää toiselta sitä? Taiteilijaksi määrittää loppujen lopuksi itse kukin itsensä. Ulkopuolisella mielipiteellä ei tähän asiaan pitäisi olla vaikutusta. Tietenkin sen, kuka on hyvä tai huono määrittelee taidemaailman sisällä toimiva näkymätön ryhmä ihmisiä, joiden mielipidettä kuunnellaan, mutta taiteilijaksi saa tulla kuka vaan, huonoinkin kaikista. Saahan huono lääkärikin toimia lääkärinä - ei heistäkään kaikki ole parhaita. Se joka uskaltaa, se hyppää. Rohkeus ja tahto ratkaisevat.

Sitten oivalsin viimein myös taiteen olemassolon merkityksen. Jos meiltä riisuttaisiin ympäriltä kaikki, joka on taidetta, tai vielä ennemmin kaikki kulttuuri, niin eihän meille jäisi mitään. Olin toki kuullut ajatuksen aikaisemminkin, mutta vasta nyt tajusin, mitä sillä tarkoitettiin. Yritin mieltää maailmani ja arkeni ilman minkäänlaista kulttuuria, ja ymmärsin viimein, kuinka tärkeää se on ihmisille, valtioille, kansoille ja historialle. Ilman sitä, meillä ei olisi mitään. Löysin siis viimein oikeutuksen omille valinnoilleni.

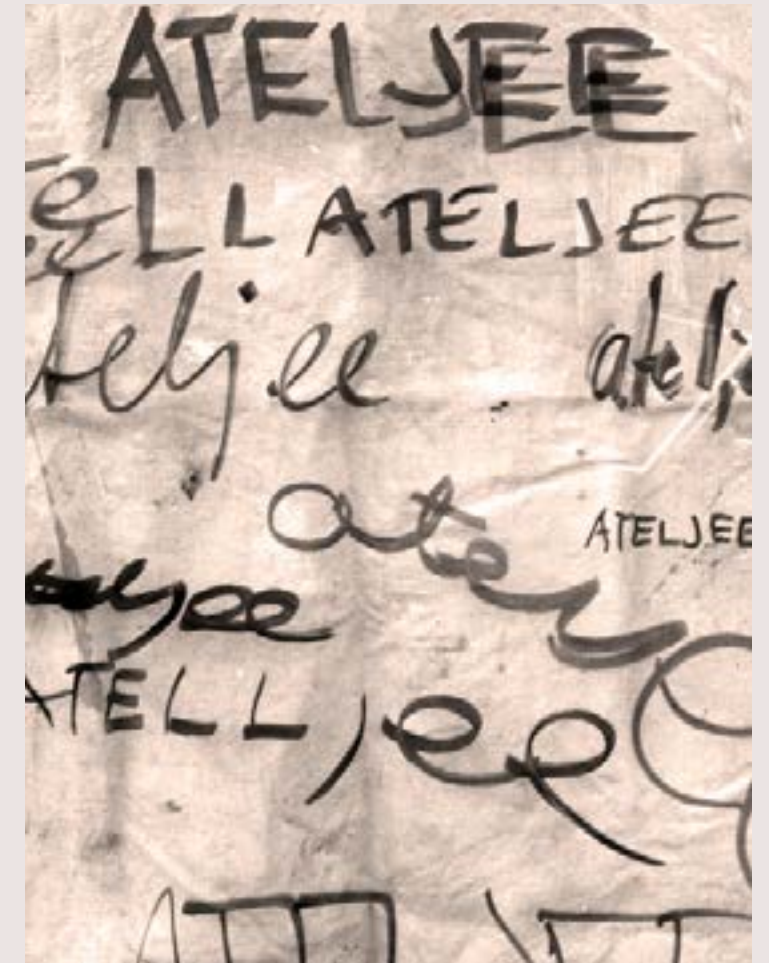
Haastattelemistani viidestä taiteilijasta neljä kertoi taiteilija-nimikkeen käyttämisen olleen ja olevan edelleen vaikeaa, samoista syistä kuin se itsellenikin on. Kaikki viisi ja myös taiteen keräilijä vastasivat kuitenkin armollisesti, että kaikilla on siihen oikeus. Jotkut lisäsivät vielä, että tietyllä tavalla riittävä pohjakoulutus olisi hyvä olla, rehellisyys ja aitous olisi näyttävä toiminnassa ja lopputuloksessa, tietynlainen tosissaan oleminen asian suhteen olisi myös suotavaa. Lopputulos oli siitä huolimatta se, että se jolla on rohkeutta sanoa itseään taiteilijaksi, sanokoon itseään taiteilijaksi. (Lehtinen ym. 2015)

Tarja Tuupanen (2015) kertoi, että oli monesti kuullut itselleen tai tutulleen kerrottavan, että *”olisihan minäkin tullut taiteilijaksi, mutku....”*. Minusta siinä näkyy ero todellisen taiteilijan kutsumuksen ja harrastajan välillä, joko valitset itsepäisesti taiteilijuuden, tai olet järkevä ja menet töihin. Silloin olet valintasi tehnyt, sinun tiesi ei ollut taiteilijuus, silloin on turha olla kateellinen. Pahimmillaan tämä kateus tulee esiin vielä toisia vähättelevänä käytöksenä. Tarja Tuupanen (2015) sanoi, että *”mutku”* on hänen mielestään typerää. Olen hänen kanssaan samaa mieltä: pitää mennä ja tehdä, jos jotain todella haluaa.

Tajusin muutama vuosi sitten itse syyllistyväni tähän edellä mainittuun, tosin toisella tavalla. Huomasin, että aina käydessäni katsomassa taidenäyttelyä ajattelin mielessäni asioita kuten *”osaisihan minäkin tuon tehdä”* ja *”millä oikeudella tuon ihmisen työt ovat esillä”*. Ymmärsin, että ajatukseni kumpusivat puhtaasta kateudesta. Kadehdin näitä ihmisiä; he olivat rohkeampia kuin minä, he olivat uskaltaneet. Oli mielettömän vaikeaa myöntää se itselleen, mutta kun hyväksyin kateuteni ja ymmärsin sen syyn, pystyin onneksi pääsemään näistä ajatuksista eroon.

Erityisesti Eija Mustonen, joka on aina toiminut opettajana sekä yliopettajana ja toimii nykyään koulutuspäällikkönä Saimaan ammattikorkeakoulussa, korosti haastattelussa, että lahjakkuus on tärkeintä, mutta ilman tahtoa ja ahkeruutta ei pääse mihinkään. Keskinertainenkin lahjakkuus pärjää paremmin tahdolla ja ahkeruudella kuin joku, joka on pelkästään huippulahjakas. (Mustonen 2015).

Jos kenestä tahansa voi tulla taiteilija, kuka siihen sitten ryhtyy? Millaista taiteilijana toimiminen on?

”Kaikilla on lahjakkuutta. Harvinaista sen sijaan on rohkeus seurata lahjakkuuttaan siihen pimeyteen mihin se johtaa.”
Tuija Rantalainen 1998

”Elämä tuntui luovalta ja voimakkaalta. Kas-
voin ja vartuin tietämyksessä, että taiteilijan ei
koskaan tarvitse luopua lapsuudestaan samalla
tavalla kuin konttoristi....”
Hannah Kaihovirta 1998

2.3 Taiteilijan paradoksi

Miksi kukaan haluaisi taiteilijaksi? Kärjistetysti ajatellen taiteilija epäilee jatkuvasti omaa riittävyttään, luovuuttaan, osaamistaan. Hän miettii onko hän tarpeeksi hyvä, kantaanottava, mielenkiintoinen. Mitä jos kukaan ei pidä siitä mitä hän tekee? Hän myös miettii, mihin taidetta tarvitaan, onko hänen taiteensa vain turhaa roinaa jo valmiiksi liian täydessä maailmassa. Maailmassa, jossa on satoja, jos ei tuhansiakin häntä parempia turhan roinan tuottajia. Hän miettii, että mitä jos hänen taiteensa ei ikinä myy, jos hän on niin huono, ettei tienaa sillä, onko silloin edes yhteiskuntakelpoinen. Pärjääkö hän itse oman mahdollisen epäonnistumisensa kanssa? Pärjäävätkö muut, vai haukkuvatko pystyyn? Mitä jos hän huomaakin kolmenkymmenen vuoden jälkeen olevansa edelleen lähtöruudussa ja heittäneensä elämänsä ja vähäisetkin rahansa hukkaan?

Lisäksi taiteilija elää jatkuvassa taloudellisessa ahdingossa. Nekin taiteilijat, jotka saavat apurahaa, joutuvat miettimään mitä apurahakauden jälkeen tapahtuu tai miten saada rahat riittämään myös siihen äärimmäisen tärkeään näyttelytoimintaan, joka takaa mahdollisuuden seuraavaan apurahaan. Tilastojen mukaan noin 33% taiteilijoista elää köyhyysrajan alapuolella. (Vilkuna & Romppanen 2015, 6). Ne, jotka tienaaavat taiteellaan, jotuvat miettimään miten kauan tätä onnea kestää. Ne, jotka tekevät muuta työtä taiteen ohessa, kokevat etteivät saa keskittyä tarpeeksi taiteensa tekemiseen. Eikä varjopuolena ole pelkkä talous; taiteilija tekee työtä aina, hän ei mene kotiin ja sulje mielestään työtänsä. Taiteilijalle työ, vapaa-aika ja harrastukset ovat kaikki yhtä ja samaa. Oman taiteellisen työskentelyn lisäksi joutuu miettimään mm. markkinointia, ryhmäytymistä, hakemuksia ja näyttelyn rakenteita. Kaikki työtä mistä ei makseta palkkaa, ei eläkettä, ei päivärahoja (Vilkuna & Romppanen 2015, 12).

Silti joku haluaa taiteilijaksi. Taiteilijuus on kutsumusammatti. Taiteilija ei voi olla tekemättä työtään, se on hänelle elinehto. Se ei kuitenkaan ole vain niin yksiselitteistä. Kun kysyin haastateltaviltani, miksi he tekivät mitä tekivät, siitä huolimatta, että se on vaikeaa, paikoin mahdotontakin, he vastasivat kukin tyylillään: koska se on kivaa, ihanaa, siihen jää koukkuun. Terhi Tolvanen (2015) kuvasi palkitsevaa tilaa nimellä *flow*, joka hänelle tarkoittaa mieletöntä, addiktoivaa ajanjaksoa luovassa prosessissa, jossa tekijä on nopea, hän pärjää fyysisesti vähemmällä, uusia ideoita tulee jatkuvasti ja hänen ajatuksensa ovat kirkkaita. Matti Pellonpää (1993) kuvaa tunnetta siitä, kun kaikki menee ”putkeen” peräti orgastiseksi (Lehtinen 1993, 196). Toisin sanoen taiteilija saa palkaksi kurimuksesta euforian tunteen, jonka saavuttaakseen hän ottaa vastaan kaiken mitä tarvitsee ottaa, uudestaan ja uudestaan. Uskomatonta kyllä, kaikista vaikeuksista huolimatta taiteilijat jopa viihtyvät työssään ja taiteilijuudesta luopuminen on hyvin harvinaista (Vilkuna & Romppanen 2015, 8).

2.4 Rankka palkitseva luova prosessi

Yritin haastatteluita tehdessäni löytää luovalle prosessille kaavaa. Olen nähtävästi edelleen perusteiltani niin järjestelmällinen (syytettäköön siitä saksalaisuuttani), että toivoin kaavan löytyvän ja siten auttavan minua painissani itsetunnon puutteen ja epäilyn kanssa. Olen havainnut joitain yhtäläisyyksiä niiden harvojen pidempien luovien prosessien välillä, joita olen päässyt kokemaan, mutta tiedän nyt, että yhtäläisyyksistä huolimatta, prosessin kulku on aina erilainen. Kun kysyin asiasta taiteilijoilta, oli vastaus yksiselitteisesti, ettei varsinaista kaavaa ole. Jokainen prosessi on yksilöllinen ja siten painia itse-epäilyn kanssa ei varsinaisesti voi välttää millään. Lohdullista kuitenkin oli, että kaikilla oli luovassa prosessissa tiettyjä hetkiä tai vaiheita, jotka, vaikka eivät joka kerta ilmenneetkään, olivat kuitenkin useimmiten mukana. Puhun nyt esimerkiksi itsensä epäilemisestä, omasta riittämättömyyden tunteesta, teoksensa epäilemisestä. Kun ne hyväksyy osana prosessia ja ne oppii tunnistamaan, niistä voi parhaimillaan tulla osa prosessin nautinnollisuutta. Silloin ne eivät myöskään enää vie niin syvälle epätoivoon mukanaan, ymmärtää niiden olemassaolon tärkeyden ja tietää, etteivät ne kestä ikuisesti, kuten näistä tunnoista totesi Tarja Tuupanen (2015). (Lehtinen ym. 2015)

Hetket jolloin ei näennäisesti tapahdu mitään ovat mielenkiintoisimpia. Ne tunnistaa jokainen taiteilija. Olen joka kerta luovan prosessin aikana törmännyt siihen hetkeen kun en pysty tekemään mitään. Istun ja kulutan aikaa, en pääse eteenpäin, en halua ajatella koko asiaa. Joka ikinen kerta ahdistun siitä, koen syyllisyyttä, varsinkin jos edessä on aikaraja. Joka kerta pelkään, että tähän tämä nyt tyssäsi, pelini on menetetty.

Vaihe kulminoituu minulla maaniseen kynsienpureskeluun ja seuraavaksi huomaankin tekeväni autuaana itse työtäni ja edistyväni siinä hyvin. Taas tajuan, että olin vaiheessa, joka on jokaiselle luovalle prosessille välttämätön ja jota ilman ei synny mitään. Harmittelen, etten tajunnut siinä hetkessä ja ottanut rennosti, ruokkinut luovuuttani taiteella ja kuvilla, nauttinut prosessin ehdottomasti parhaasta vaiheesta. Kysyessäni Helena Lehtiseltä, onko syntynyt teos parempi, kun sillä on ollut aikaa syntyä, kuin silloin kun se syntyy kiireessä, hän totesi, ettei ero ole siinä onko työ hyvä vai huono, vaan siinä kerkiiäkö itse saamaan tarpeeksi etäisyyttä teokseensa, ennen kuin sen näyttää muille (Lehtinen 2015). Etäisyyden saaminen auttaa näkemään sen hieman subjektiivisemmin, jolloin epävarmuus sen riittävyydestä hälvenee.

Tai kuten Marjatta Tapiola (1993) kertoo maalaamisen olevan hänelle raakaa ja karkeaa työtä, joka sujuu vasta sitten, kun menettää itsensä- ”siihen päästäkseen täytyy suurinpiirtein teurastaa itsensä”, hän kertoo haastattelussa. Hän kertoo myös raskaasta prosessista, joka on joka kerta edessä ennen kuin hän voi aloittaa maalaamisen: ”Joka kerta edessä tyhjyys ja ne kaikki esteet voitettavana.” (Lehtinen 1993, 97-99).

Pitkään kestäneen luovan prosessin jälkeen taiteilijalle tulee seuraava ahdinko, kun työt ovat ripustettuna gallerian seinille. Työt ovat niin iso osa taiteilijaa, että niiden paljastaminen tuntuu pelottavalta. Ihan niin kuin silloin lapsena yksinlaulukoe koko luokan edessä tai alastomuus kaikkien tuijottaessa. ”Katsoja on oikullinen ja hyvin valikoiva - näkee mitä haluaa. On sokea, ei erota minua, vaikka roikkuisin gallerian seinällä onttona nahkana kaikki sisälmykset vierelle leviteltynä. Olen läpinäkyvä yleinen prostituoitu ja ekshibitionisti, joka säännöllisesti asetun ruoskittavaksi”, kiteyttää hienosti tekstissään Kaarina Kaikkonen (1993) (Lehtinen 1993, 58).

Mieleeni juolahtavat myös ihailemani taiteilijan Gabriel Orozcon (2014) sanat, jotka kuulin hänen sanovan eräässä televisiossa näytetyssä dokumenttielokuvassa ”Lily Cole taiteen parissa: Gabriel Orozco”. Hän kertoi parhaiden töidensä olleen ne, joista hän oli hieman epävarma, ne työt, jotka aiheuttivat tunteen ”perhosista vatsassa”, jännityksen ja odotuksen sekaista tunnetta. (Ava/ Mtv3 2014)

Lopuksi, työn ollessa valmis, iskee kaiken siihenastisen tuskan lisäksi se täydellinen tyhjyyden ja riittämättömyyden tunne, jonka aikana kyseenalaistaa itsensä kaikilla mahdollisilla tavoilla. Aiheesta on kirjoittanut niin hyvin ja humoristisesti kirjailija Keijo Siekkinen (1993), etten halua pelkästään referoida vaan mielummin lainata hänen tekstiään suoraan:

”Olet hyvinkin kaksi vuotta kiinni ajatuksinesi, tunteinesi ja peräpukaminesi työssäsi, uskot siihen, runnot, iloitset ja revität, et tiedä osoitetta työllesi, et tiedä edes arkipäivän hyvää eli saatko palkan ja leivän siitä hommastasi, et muuta kuin sen, ettet sinä paljon siitä saa. Ja sen kaiken ilolla jaksaa. Ja kun se on sitten valmis se työsi, istut penkilläsi hölmönä ja huulet törrollään. Olet päässyt perille kettuluoliisi taas kerran ja taas kerran ymmärrät, ettei sielä mitään ole. Eipä siinä paljon muita vaihtoehtoja ole kuin: henki pois joutavalta.” (Lehtinen 1993, 148).

Tämän olen viime viikkoina kokenut itse. Ihmettelin sekavaa oloani ja sitä, että olin hieman allapäin, kunnes tajusin, että olin ajautunut tähän edellä kuvattuun mielentilaan. Olin alkanut taas epäillä itseäni ja tekemisiäni. Minusta ei taaskaan tulisi mitään ja teoksenikin olivat täyttä roskaa. En halunnut tehdä muuta kuin lukea ja katsoa tv:tä. En siivonnut, en pessyt pyykkiä, en käynyt kaupassa. Perheeni hoiti minunkin velvollisuuteni. Yritin myös parhaani mukaan olla ajattelematta. Minulla oli suunnattomia vaikeuksia kirjoittaa tätä kirjallista työtäni, koska en kokenut voivani seistä sanojeni takana, enkä halunnut, että ahdistus näkyisi tekstistäni.

Palauduin onneksi olostani. Juuri eilen havaitsin aamulla olevani viimein taas oma itseni. Mieleni on kirkas, tuntuu, että näen viimein taas kunnolla, minulla on selkeä visio tulevista viikoista. Siivosin jopa vähän. Kirjoittaminenkin alkoi tuntua luontevammalta. Epäilyjen sijaan minusta tuli tyytyväinen ja rauhallinen. Luulen, että näiden henkisen tyhjyyden jaksojen pituus on aina suhteessa luovan prosessin intensiivisyyteen ja keston. Helena Lehtinen (2015) kertoi voivansa helpottaa näitä oloja sillä, että menee joka päivä normaaliin tapaansa työhuoneelleen tekemään niin sanottuja puhdetöitä.

Eräs mielenkiintoinen, luovaan prosessiin liittyvä seikka ansaitsee vielä maininnan tässä kappaleessa. On kummallista, kun erään harvan kerran käy niin, ettei näitä kaikkia edellä mainittuja tunteita olekaan. Työ tuntuu sujuvan uskomattoman hyvin, lopputulos syntyy helposti ilman tuskia. Paradoksaalisesti taiteilija kokee syyllisyyttä tällaisesta onnenkantamoisesta, ajattelee, että työ ei varmasti ole yhtä hyvä, kuin sellainen työ, johon on vuodattanut kaikkensa. Tarja Tuupanen (2015) kertoi sellaisissa harvoissa hetkissä aina yrittävänsä ajatella mitä eräs hänen kolleegoistaan hänelle sanoi erään työpajan aikana; hän sanoi ”ota se joskus lahjana”, ilman huonoa omatuntoa, ilolla vastaan.

2.5 Taiteilijan tie ennen ja nyt

Ennen taiteilijaksi tuleminen oli vielä vaikeampaa kuin nykyään, vai oliko? Kotona oltiin usein sitä mieltä, että se on haihattelua, kunnon ammatti piti kaikilla olla. Joillakin asiat olivat vielä huonommin, oli jatkettava siitä mihin peltotyöt vanhemmilla jäivät. Vaati sisua ja valtavaa intohimon paloa päättää kulkea tie taiteilijaksi. Avuksi oli varmasti myös jos omai vaikuttavan sukuhistorian, jossa oli rahaa ja aikaisemmissa sukupolvissa jo ennestään taiteilijoita. Tavalliselle maatalon tai mökkiläisen perheen vesalle tie oli oikeastaan mahdoton, puhumattakaan tytöistä, joiden asema yhteiskunnassa yleensäkin oli huonompi. (Ravilo 1998, 219-265). Monet naiskirjailijat, kuten tiedämme, kirjoittivat miehisen salanimen alla, jotta tulisivat edes otetuksi tosissaan (Räty- Hämäläinen 2012, 56-57). Myös koulutuksen laita oli erilainen. Koulut käytiin nuorena, jos siihen koskaan edes oli mahdollisuuksia. Kouluja oli vähemmän, opintotukea ei välttämättä ollut ollenkaan ja taidekoulutusta ei ollut tarjolla kuin muutamassa isommassa suomalaisessa kaupungissa. Toki 70-luvulle tultaessa tilanne oli osin parempi ja koulu-udistukset ja opintotuen mahdollisuus raivasivat tilaa uusille sukupolville (Kuikka 1992, 115-127) (Kansaneläkelaitos 2014, 3).

Jos edellisten sukupolvien taiteilijoiden oli jo vaikea ansaita tittelinsä, oli se varmasti sitä vielä enemmän korutaiteen kentällä, joka on tänäkin päivänä suomessa vielä marginaalissa. Voin vain kuvitella, minkälaista Helena Lehtisellä on ollut hänen alottaessan uransa 70-luvulla. Kansainvälisestikin korutaide oli pientä, suomessa käsitettä sen nykyisessä merkityksessä ei oikeastaan tunnettu vielä lainkaan. Lähimmäs korutaidetta luokiteltiin Björn Weckström, joka on toki kiistattomasti ansainnut paikkansa sekä korumuotoilun, että korutaiteen kentän pioneerina Suomessa (Poutasuo 2014, 204-209). Helena Lehtinen kertoi, että heitä muutamia alalla tosissaan työskenteleviä kutsutiin alussa alentavasti mehupillitaiteilijoiksi ja heidän toimintaansa askarteluksi. Kuinka loukkaavalta sen on täytynyt tuntua, Helena Lehtiselläkin on pohjalla vankka osaaminen ja koulutus hopeaseppänä! (Lehtinen 2015)

Tänä päivänä kuvittelisi, että nykysukupolvilla olisi niin paljon helpompaa, kun vertaa aikaisempiin vuosikymmeniin. Koulutus on monipuolistunut, kouluja on paljon, opiskelijalle maksetaan siitä, että hän toteuttaa itseään ja etsii polkuaan. Taloudellinen pakko on periaatteessa poissa kokonaan, nykyään kuka tahansa saa tehdä mitä tahansa. Miksi se sitten on vieläkin niin vaikeaa? Tässä vaiheessa on hyvä huomioda, että se minkä vapaus on tuonut, on se myös vienyt. Nykyään kilpailu on paljon kovempaa, koska alalla on yksinkertaisesti enemmän ihmisiä, taiteilijaksi tuleminen on kaikille yhtä helppoa, tai vaikeaa. Nykypäivän ihmisellä on vapaus valita ja se myös näkyy. Meidän sukupolvien edustajat tekevät mielummin asioita mistä tulevat onnelliseksi, kuin sellaisia, joita on pakko tehdä. Kilpailu luo paineita, ei enää riitä, että olet keskiverto piirtämään, sinun pitää olla paras- paras teknisesti, paras luovuudessa. Pitää olla myös älykkäin, kekseliäin, mutta on myöskin osattava myydä ja markkinoida, on hallittava valokuvaus,

tietokoneohjelmat, näyttelynrakentaminen, tilasuunnittelu ja sosiaalisen median monipuolinen käyttö täydellisesti, nettisivuista puhumattakaan. Samalla kun kilpailu kovenee kentällä, myös kilpailu apurahoista kovenee. Keskustelu apurahojen kohtalosta käy kuumana: Perussuomalaisten puolue haluaisi leikata apurahat kokonaan (Frilander 2014). Samalla hakijamäärät ovat melkein tuplaantuneet viimeisessä kymmenessä vuodessa (Taike 2000-2012). Aloittavan taiteilijan on melkein mahdotonta saada apurahaa, tukea saa vasta, kun on näyttöä pitkään kestäneestä, aktiivisesta toiminnasta taiteen kentällä ja loistavat kirjalliset perustelut. Terhi Tolvanen (2015) kertoi, että itse aloitti starttirahalla, joka oli tarkoitettu nimenomaan aloitteleville taiteilijoille. Helena Lehtinen mainitsi minulle aikaisemmin, kun kirjoitin oman ensimmäisen apurahahakemukseni, että ennen taiteelliseen työskentelyyn apurahoja hakiessa riitti suurinpiirtein yksi kaikenkattava lause. Nykyään kaksisivuisen esseen lisäksi pitää olla vaikuttava CV sekä mahdollisimman tarkka kuvaus siitä, miten apurahakauden aikana toimii ja mitä aikoo saavuttaa. Erityisen hupaisaa on se, että vaikka nykyään kaikki saavat tehdä mitä haluavat, ei taiteilijan ”leima” turhasta juoppohullusta ole edelleenkaan kadonnut mihinkään. Ehkä ennen luovien alojen osajia myös ihailtiin ja siten ne harvat ja valitut saivat enemmän kunnioitusta osakseen.

Taiteilijoille oli ennen myös tarjolla huomattavasti enemmän töitä. Joka talossa oli oma taiteellinen johtaja ja lauma suunnittelijoita. Julisteet piirrettiin ja maalattiin, lehdet ja kirjat kuvitettiin käsin. Ennen oli myös helpompi mennä muualle töihin silloin, kun tarvitsi rahaa taiteilijaelämänsä kannattamiseen. Nykyään on ihme, jos sellaisia saa. Katsoin taannoin dokumentin, jossa kerrottiin ihmisistä, joilla oli korkea koulutus ja takana tuhat kirjoitettua työhakemusta, eikä heillä ollut töitä. Kaikki haastateltavat epäilivät sen johtuvan milloin mistäkin, yksi oli liian nuori, yksi liian vanha, yksi oli ylikoulutettu, yhdellä humanistiset opinnot olivat miinus. (Yle 2015). Uskomattominta tässä on se, että kaikilla dokumentissa esiintyvillä oli koulutus ja työtausta ei taitellisilta, ”normaaleilta” aloilta. Jos tilanne on tämä, kuinka työmarkkinoilla pär-

jää tänä päivänä taiteellisella koulutuksella? Toisin sanoen tie on edelleen yhtä vaikea, syyt sen kivisyyteen ovat vain muuttaneet muotoaan.

”Kunst ist schön, macht aber viel Arbeit.”
Karl Valentin

2.6 Uskalluksen löytäminen

Koska usein uskalluksen löytyminen pelkästään itsestään on erittäin vaikeaa, olen kirjannut tähän myös muutaman vinkin, jotka ovat auttaneet minua itseäni. Isona apuna toimi Julia Cameronin kirjoittama kirja nimeltä *Luovuuden Tie*. Kirjassa oli asioita joihin en pystynyt samaistumaan, mutta siitä huolimatta löysin kirjasta paljon apua ja sain paljon rohkaisua.

Cameronin (1997, 25-33) mukaan taiteilijan on hyvä kirjoittaa joka aamu kolme sivua ajatuksenjuoksua. Se vapauttaa liiasta itsekriittisyydestä. Liika itsekriittisyys on se, joka riistää rohkeuden ja saa uskomaan, että valintasi on väärä. Toki itsekritiikillä on paikkansa, viitaten esimerkiksi tämän opinnäytetyön kappaleeseen 2.1 (s. 12), se pitää pysyä ennen kaikkea kohtuullisena.

Kannattaa tutkia myös sisimpäänsä, lapsuuttaan ja suhteitaan sen aikaisiin ympärillä olleisiin ihmisiin. Onko ollut kiusaamista, onko opettaja tai muu läheinen aikuinen vähätellyt taitoja, ovatko vanhemmat olleet itse itseään kohtaan erityisen kriittisiä? Usein uskalluksen puute johtuu jostakin, jonka olemme lapsuudessamme kokeneet. Herkälle ihmiselle varsinkin joku kommentti on saattanut olla se ainoa tarvittava ja rohkeus jonkun asian suhteen on menetetty iäksi. Näitä havaintoja lapsuudesta on hyvä sitten katsoa uudestaan aikuisin silmin ja miettiä pitävätkö ne lainkaan paikkaansa. Todennäköisesti eivät, eivät koskaan ole pitäneetkään. (Cameron 1997, 43-49).

Äitini on tästä oiva esimerkki, hän kertoo minulle aina puhuttaessa laulamisesta, että lapsena hänen musiikinopettajansa oli luokan laulaessa yhdessä keskeyttänyt koko touhun ja sanonut äidilleni kovaan ääneen, että Jalio hiljaa, kun ei osaa laulaa. Äitini uskoo edelleen, ettei osaa laulaa, eikä laulakaan kuin hiljaa mumisten kun on ”pakko”. Olen kuitenkin kuullut äitini laulavan ja itse laulua harrastavana kuulen kyllä, että opettaja oli aikoinaan väärässä. Äitini ei kuitenkaan luovu uskomuksestaan, vaikka häntä kuinka rohkaisisin.

Olisi hyvä kirjoittaa ylös myös syitä, miksi omaa tietä ei saa valita itse. Silloin moni varmasti tajuaa seisovansakin vain itse oman unelmansa tiellä. Harvemmin kukaan ympäristössämme estää meitä suoraan toteuttamasta itseämme. Näennäisimmät syyt, kuten rahan tai ajan puute, osaamattomuus tai elämäntilanne ovat useimmiten tekosyitä. Unelmien toteuttamiseen tarvitaan rohkeutta, tarpeeksi kovaa halua, uskoa tulevaan ja huumorintajua. Useimmiten ne asiat joita eniten pelkäämme, ovat asioita, joita eniten haluamme. Uskallus useimmin kannattaa, hyppy näennäiseen pimeyteen onkin parasta mitä olemme koskaan tehneet. Pelkäämme rahattomuutta, epäonnistumista, väriä valintoja ja sitä, että paluuta entiseen ei ole. Ennen kaikkea pelkäämme sitä mitä ei ole, luulemme hyppymme olevan kuin hyppy tyhjyyteen, jossa ei ole mitään kiinnekohtia, on vain tyhjiys, painottomuus ja

yksinäisyys. Vaan ei ole. Useimmiten kun avaa mielensä uusille asioille ja uusille mahdollisuuksille, auttavat kädet ja aukeavat ovet ilmaantuvat kuin tyhjästä ja pikku hiljaa, jos vaan pidämme mielemme edelleen avoimena, löydämme polun jota kulkea. (Cameron 1997, 72-16, 127).

Myös oman luovuuden löytäminen voi joskus vaatia työtä. Luovuuttaan ja mielikuvitustaan on hyvä muistaa ruokkia säännöllisesti. Taidenäytelyissä käyminen, kirjojen lukeminen tai vain jo kuvien katseleminen voi riittää. Kun luovuus on kylläinen se antaa takaisin sen mitä tarvitsee. Kuivasta kaivosta on huono ammentaa. (Cameron 1997, 35-37). Helena Lehtinen (2015) kertoi katselevansa sisustuslehtiä. Eija Mustonen (2015) löysi *Höytiäinen*-korusarjansa inspiraation kotikuntansa maise-
masta ikävöidessään sitä Hollannissa ollessaan. Itse ruokin itseäni erilaisen romumateriaalin keräämisellä. Pinnat, struktuurit ja materiaalin tuntu viehättävät, myös tarina esineiden takana ja eletyn elämän tuntu inspiroivat minua.

Havainnoi myös itseäsi ja löydä omat keinosi ajatteluun. Meillä ihmisillä kun on tunnetusti kaksi aivolohkoa - oikea ja vasen. Oikea säätelee järkevää, rationaalista ajatuksenjuoksuamme. Vasen lohko taasen on impulsiivinen luovuutemme lähde. Yhdessä nämä kaksi aivolohkoa toimivat hyvin arjen tiimellyksessä, molempia - rationaalisuutta ja irrati-
onaalisuutta, järkeä ja luovuutta, tarvitaan yhtä lailla. Vaan jos haluamme vapauttaa luovuutemme oikein tosissaan, on syytä saada oikeanpuolei-
nen aivolohkomme hiljaiseksi. Tämä käy antamalla sille jotain rutiinin-
omaista tekemistä, kuten tiskaaminen, autolla ajo, suihkussa käyminen tai jonglööraaminen (sellaiselle, joka sen hallitsee). Oikean aivolohkon tehdessä töitä automaatiolla, vapautuu vasemman aivolohkomme luovuus. On tietenkin oltava tarkkana, ettei oikealle lohkolle annettu tehtävä vaadi liikaa kapasiteettia, koska silloin vasen jää täysin huomiotta, tai joutuu työskentelemään oikean rinnalla. Tutkimukset ovat osoittaneet, että esimerkiksi jazzmuusikon soittaessa, hänen oikeanpuoleisella aivolohkolla ei ole havaittavissa kovinkaan aktiivista toimintaa. Itse

suosin ajamista autolla ja moottoripyörällä. (BBC 2012)

Itse olen kokenut hyväksi tehdä välillä myös lyhyitä ”pyrähdystöitä”, joita ei ole pakko ottaa vakavasti: sotkemista, rikkomista ja uudelleen kasaamista. Itse pidin itselleni kolmen viikon harjoittelun tästä aiheesta. Kokeilin kaikkea kummallista. Parhaiten toimivat viidentoista minuutin korut, joiden idea oli ympäristöstäni löytämällä kasata mahdollisimman nopeasti koru. Näissä töissä tärkeintä oli unohtaa itsekriittisyys, usein sattuman kautta syntyy jotain paljon suurempaa, niin on käynyt tässäkin opinnäytetyössä.

Rohkeudesta kirjoittaessani minulle tulee jälleen mieleen ihailemani taiteilija Gabriel Orozco. Hän tekee töitä, joiden galleriaan ripustaminen vaatii minusta huomattavaa uskallusta ja sisäistä voimaa. Hän on esimerkiksi ripustanut kuuluisan gallerian seinille jugurttipurkkien kansia. Maailmannäyttelyn osaston työksi valikoitui tyhjä kenkälaatikko. Hän on varmasti saanut osakseen paljon kritiikkiä ja rumia kommentteja, mutta siitä huolimatta hän on jatkanut ja noussut yhdeksi kuuluisimmaksi nykytaiteilijaksi tässä ajassa. Uskon hänen suosionsa johtuvan pitkälle siitä, että ihmiset yksinkertaisesti ihailevat hänen suunnatonta rohkeuttaan tai kuten puhekielisesti sanoisin ”pokkaa”. (Ava/ Mtv3 2014)

Korutaide- lyhyt oppimäärä

”She said: I have this unhappiness
To wear around my neck,
It’s a pretty piece of jewellery,
To show what I protect”
Eurythmix 1987

3.1

Muutama sana korutaiteesta

Koen tarpeelliseksi käsitellä lyhyesti korutaiteen käsitettä, sillä monille, jopa korun kentällä toimiville, korutaide on edelleen täysin vierasta ja oudoksuttavaa. Käytän määritelmiä, joissa sekoittuu vahvasti oma näkemykseni sekä haastateltavieni näkemyksiä, sekä kirjallisuudesta löytyviä määritelmiä.

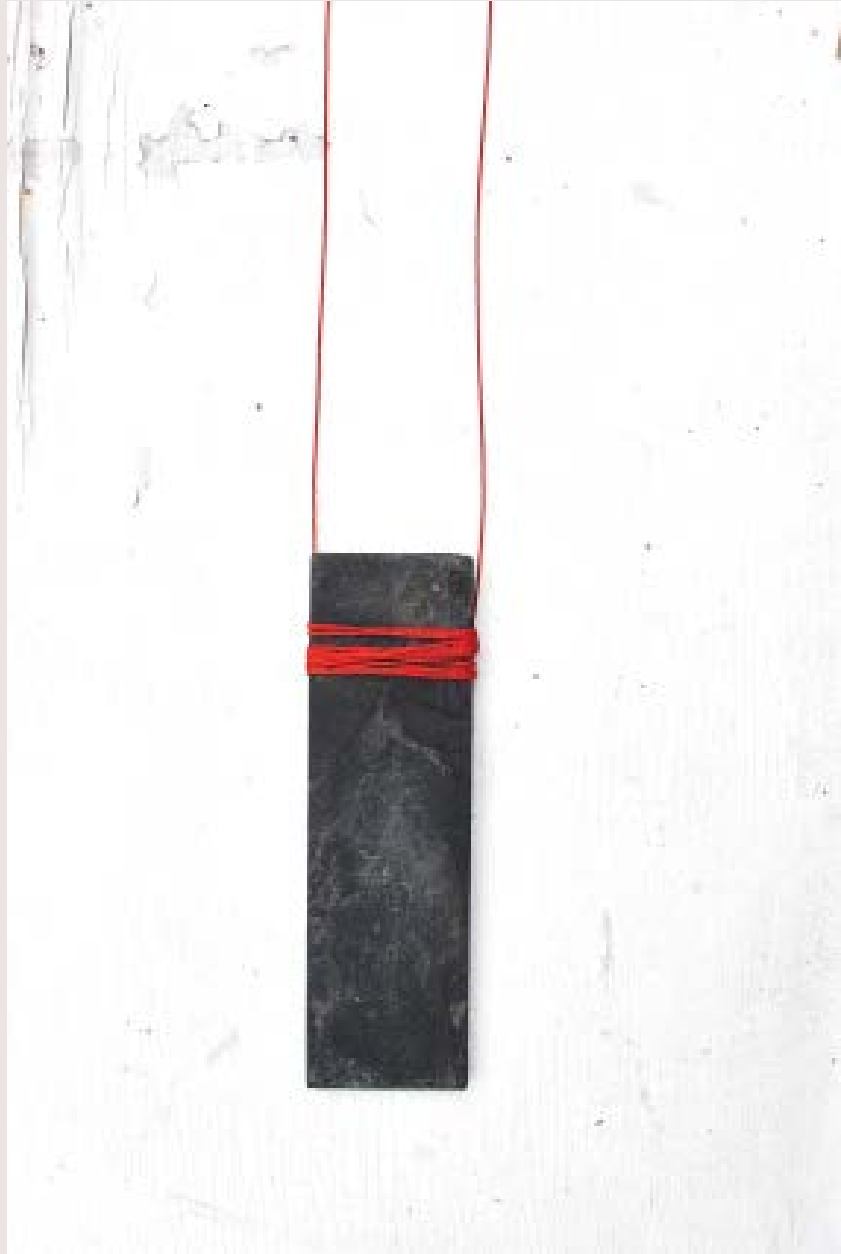
Korutaide on nykytaidetta, jonka media on koru, kuten valokuvataiteessa media on valokuva. Näin totesi korutaiteilija Tarja Tuupanen ollessaan haastateltavanani. Määritelmä on kaikista yksinkertaisin, se ei vaadi pohdintaa ja avaa korutaiteen käsitteen varmasti myös sellaiselle, joka ei muuten asiaa jaksaisi pohtiakaan. Samaa sanovat Karin Bonde- Jensen sekä Eija Mäkelä alkutekstissään toimittamassaan kirjassa ”Suomalainen koru” (Mäkelä & Bonde-Jensen 2002, 4).

Korutaideteos on taideteos, jota voi kantaa mukanaan, se on yleensä kompaktimpi ja henkilökohtaisempi, kuin esimerkiksi maalaus- tai veistotaide. Useimmin sen pieni koko ja siihen kiinnitetyt mekanismit sallivat sen käytön arjessakin, jolloin se myös ilmaisee käyttäjästä asioita, joita ei perinteisillä taideteoksilla tai koruilla voi saavuttaa. Koru on aina sisältänyt merkityksiä ja symboleita, joita on voitu lukea, se merkkää edelleen mm. statusta, ryhmää ja vaurautta. Korutaideteos menee tässä asiassa vielä hieman pidemmälle, se on vielä intiimimpi. Näin kertoi Helena Pahlman (2015) ja siitä mainitsi myös Terhi Tolvanen (2015). Saman ajatuksen voi myös lukea Helena Pahlmanin kirjottamasta tekstistä kirjassa ”Itsenäisyyden ajan suomalainen koru” (Pahlman 2014, 422).

Korutaide on taidemuoto, jota kahlitsee oikeastaan vain yksi määritelmä. Koru on aina suhteessa kehoon, toisin kuin muu taide yleensä. Se tekee siitä intiimimpää ja henkilökohtaisempaa. Kuten Helena Pahlman (2015) asian hienosti ilmaisi: *”vaikka koru olisi rasiassa tai vitriinissä niin poissaoleva vartalo on implisiittinen osa korua”*

Helen Pahlman, korutaiteen keräilijä ja käyttäjä, joka on luonut uransa ja toiminut kovan luokan bisneksessä, kertoi korun parhaimmillaan olevan *”conversation piece”*, jonkinlainen keskustelun avaaja ja jäänmurtaja. Hän kertoi kantavansa aina korua. Hän kertoi myös, että hänelle kävi usein työelämässään niin, että jännittyneessä tilanteessa liituroitaihmissen keskuudessa, ennen esimerkiksi tärkeän sopimuksen sitomista, joku rikkoi jään kysymällä Helenalta mikä tällä oli rinnassaan. (Pahlman 2015).

Mielestäni nykykoru tai korutaide myös sitoo yhteen pienen ryhmän ihmisiä yhdeksi heimoksi, joka rakastaa sitä intohimoisesti ja toimii siten edelleen marginaalissa, on rohkea ja ylpeä ulkopuolisuudessaan ja taistelee korutaiteen aseman puolesta. Itse sanoisin, että jos perinteisemmät taiteemme lajit ovat popsävytteistä jazzia, on korutaide sen rinnalla vapaamielistä ja anarkistista punkkia.

Nykykoru voi olla myös kannanotto, pienoisveistos, jonka kautta tekijä haluaa ilmaista itseään (Pahlman & Pahlman 2014, 257). Siten se ennen kaikkea on mielestäni taidetta, se ei yritäkään olla samassa laadissa perinteisen kultasepäalan tai korumuotoilun kanssa. Vaikka sen käsityöperinteet ovat jokseenkin samat kuin edellä mainituilla, on sen toimintakenttä aivan toisessa ääripäässä.

3.2 Korutaiteen kansainvälinen kenttä

Vaikka Suomessa toiminta on vielä pientä, eikä ehkä kovin paljoa tule kasvamaan, on Korutaideyhdistys tehnyt kovasti työtä suomalaisen korutaiteen näkyvyyden lisäämiseksi. Korutaideyhdistyksen päätapatumana, jurytetyn kansainvälisen näyttelyn KORU:n lisäksi yhdistys pitää monia pienempiä näyttelyitä lähinnä yhdistyksen omien taiteilijoiden työpanosta arvostaen. KORU5 pidetään nyt 2015 elokuussa. Seuraavan kerran KORU6 näyttely pidetään todennäköisesti elokuussa 2018. Korutaiteilijan on kuitenkin vielä tänä päivänä suunnattava suoraan kansainväliselle kentälle, unohtamatta suomalaisia juuriaan. Korutaideyhdistyksen lisäksi korutaiteilijan on hyvä harkita liittymistä *Klimt02* nimiseen kansainväliseen korutaideyhdistykseen. Sieltä saa kullannarvoista tietoa tapahtumista, näyttelyistä ja kilpailuista. Isoista tapahtumista pitää tietenkin mainita jokavuotinen *Munich jewellery week*, eli *MJW*, joka pidetään käsityömessujen *Schmuck* tapahtuman yhteydessä joka vuosi maaliskuun puolenvälin paikkeilla Münchenissä. Tapahtuma on rakentunut hiljalleen messujen ympärille katutapahtumana, jossa kaikki kynnelle kykenevät avaavat gallerioiden, työhuoneiden ja studioidensa ovet esitelläkseen vuoden mahtavimmat teokset. Tänä vuonna virallisella tapahtumalistalla oli huhujen mukaan yli 80 korutapahtumaa, joista erikoisin oli koru&punk-rock -keikka. Toinen tärkeä tapahtuma, josta itselläni ei vielä ole kokemusta on *Joya Barcelona*, joka on käsitykseni mukaan korutaidemessu. Isossa maailmassa on myös lukuisia gallerioita, jotka esittelevät puhtaasti korutaidetta, näistä kuuluisimpina pidän hollantilaisia gallerioita *Marzee* ja *Ra*.

Jos mieli kansainväliselle kentälle suomalaisena, olisi ehkä järkevintä suunnata jo opiskeluaikanaan vaihtoon Amsterdamiin, Tukholmaan tai Müncheniin. Jos ei alemman korkeakoulututkinnon aikana ehdi, kannattaa harkita maisterin tutkinnon suorittamista jossain näistä kouluista. Opiskelu kansainvälisesti kuuluisan professorin alaisuudessa tai arvostetussa koulussa antavat uskottavuutta ammattilaisen uralle ja avaavat mahdollisesti ovia myös niihin edellämäinnittuihin kuuluisimpiin gallerioihin. Toki edelleen tärkeintä on lahjakkuus, tahto ja työ. Kun kysyin Helena Lehtiseltä aikanaan ollessani hänen luonaan työharjoittelussa, kuinka hän oli päässyt siihen missä nyt oli, hän kertoi alussa lähettäneensä hakemuksiaan gallerioihin. Näyttelypaikkoihin hakeminen on siis hyvin samankaltaista kuin työnhaku: cv ja portfolio vetämään. Myös ryhmäytymisestä on korutaiteilijalle hyötyä, sillä on helpompi rakentaa näyttelyä porukalla kuin yksin. Helena Lehtinen (2015), Tarja Tuupanen (2015) ja Eija Mustonen (2015) muodostavat henkilökohtaisten uriansa rinnalla Hibernate-ryhmän ja kertovat ryhmässä olemisessa olevan omat voimansa: eritoten vertaistuki, vastuun jakaminen ja toisen ammattilaisen osaava silmä. Eija Mustonen (2015) kertoi suosittlevansakin kaikille opiskelijoilleen ryhmäytymistä sellaisten ihmisten kanssa, joiden kanssa tulee hyvin toimeen. Helena Pahlman (2015), joka tuntee korutaiteen kentän kuin omat taskunsa, painotti erityisesti, että suomalaisten tulisi olla rohkeampia. Itse opin tänä vuonna sen, että parhaiten pärjää rohkeudella olla oma itsensä.

Varmasti kaikilla taiteen aloilla tunnetaan jonkun asteista ystävyyttä jo pelkästään ammatinvalinnan takia, mutta kaikki haastateltavani kertoivat, että

korutaiteen kenttä on erityisen yhteisöllinen. Ihmiset ovat mielettömän ystävällisiä ja lämpimiä. Kyräilyä ja kateuttakin varmasti löytyy, mutta enimmäkseen kenttä on täynnä avuliaita ja avoimia ihmisiä. Uskon tämän johtuvan siitä, että korutaiteilijat ovat hyvällä tavalla erityisen herkkiä ja empaattisia ihmisiä. Ehkä tämän taiteen muodon tärkein määritelmä, kehollisuus, vaatiiikin juuri tietynlaisen herkkyyden, jota muu taide ei tarvitse.

Myös saman intohimon jakaminen aiheuttaa nähtävästi jonkinlaista hengenheimolaisuutta. Erityisesti kokemus Münchenin korutaideviikosta sekä tähän opinnäytetyöhön tekemäni haastattelut tukivat tätä käsitystä. Korutaide eroaa suuresti nimenomaan kokonsa puolesta muista taiteen kentistä ja siten on aika ymmärrettävää, että kentän sisällä kaikki suurinpiirtein tuntevat toisensa. Kuuluisimmat korutaiteilijat ovat tietenkin toimineet myös koulutuksen puolella, jolloin jokainen korutaiteen kentälle pyrkivä tuntee heidät jo ennen ammattilaiseksi tulemistaan.

Kolmas seikka sukulaisuuden tuntemiseen voi olla myös se, että kentällä toimii huomattavasti enemmän naisia, kuin miehiä ja alalla olevat naiset ovat haastatteluiden sekä korutapahtumien kautta tapaamieni ihmisten perusteella jotenkin hyvin luonnollisia ja aitoja ihmisiä. Helena Pahlman (2015), joka on todella tavannut monia korutaiteilijoita sekä kuvataiteilijoita, kertoi, että korutaiteilijat ovat poikkeuksetta ystävällisiä ja vieraanvaraisia ihmisiä.

kollaasi numero 1. aiheesta "Past, loss, future" 2014

4

Oma matka

4.1 Minun tarinani

Olen haaveillut taiteilijan ammatista jo kaksikymmentä vuotta. Kaksikymppiseksi asti oli itsestäänselvää, että minusta sellainen tulisikin, mutta saatuaani lapsen, artesaanin ammatin ja aikuisen elämän, itsestäänselvyyden tunnetta ei enää ollutkaan. Tunsin syyllisyyttä, koska eihän taiteilija ole oikea ammatti, eihän sillä elätä perhettään. Tunsin myös riittämättömyyttä, enhän olisi tarpeeksi rohkea, lahjakas, tarpeeksi mieletön persoona. Taiteilijuus jäi haaveeksi ja samalla tuntui katoavan mielenterveys ja tasapaino. Hukuttauduin töihin, olin takakireä ja kiireinen. Vaadin itseltäni ja muilta aivan liikaa, ympäristöni piti olla kuin viivottimella piirretty, jotta pystyin siinä olemaan. Pääsin opiskelemaan grafiikkaa Seinäjoelle, siirsin aloitusta vuodelle ja hain seuraavana keväänä Lahteen. Minut valittiin ja siirsin taas aloitusvuotta vuodelle, sillä olin sopinut opetustyöt jo vuodeksi eteenpäin ja perheellinen, ei siitä niin vain hypätä uuteen elämään. Pohdin, väänsin ja käänsin asiaa. Olin päättänyt ryhtyä opettajaksi, toiseksi parasta mitä tiesin ja siihen ammattiin riittäisi tutkinto Seinäjoeltakin. Olin kuitenkin päässyt Muotoiluinstituuttiin korupuoletille, sehän on kova juttu. Tiesin, että katuisin koko elämäni, jos en menisi.

Perheeni ja sukulaiseni kannustivat minua, vaikka olin, kuten itse asiaa ajattelin ”hassannut” elämäni ja tavoitellut ”typerää unelmaa” jo yli kymmenen vuotta kahteen artesaanintutkintoon ja kuvitelmaan, että pärjäisin niillä. Lopuksi lähdin opiskelemaan tavoitteenani mahdollisimman hyvät paperit, opettajan erikoisammattitutkinto ja oman mieleni vapauttaminen melkein kymmenen vuotta kestäneestä tiukkapipoisuudesta. Kun en sisäisesti hallinnut itseäni, yritin ehkä maanisesti hallita ulkoista elämääni. Olin siis aloittaessani täysin epätietoinen tulevasta, vielä kolmenkymppin kriisin syövereissä, mutta loistava kasvualusta uusille ajatuksille.

Ensimmäisenä vuonna saimme opiskella Mika Heinosen ohjaamana visuaalista muotoilua. Rakastin Mikan tunteja ja erityisesti vaativia tehtäviä, joita teimme. Tein työni vaatien itseltäni paljon, mutta olin onnellinen - viimeinkin elämässäni oli taas ilmaisua ja sisältöä. Kuinka olinkaan sitä kaivannut! Sitten alkoi ajatustyö: miksi en voisi tehdä niin kuin minä haluan? Alkoi myös kamppailu oman arvomaailmani kanssa. Kaikki kulminoitui kolmannen luokan kevääseen, jolloin tein ”To the Bone” näyttelytyöni ”35 - a token for every winter I survived”, jossa päiväkirjamaisesti ruodin elämäni jokaista hetkeä. Se oli terapiatyö, jolla koen vapautuneeni entisestä minästäni ja kolmenkymppin kriisistäni. Myöhemmin kuulin terapiassa käyvältä ystävältäni, että joskus terapian alussa käytetään menetelmää, jossa potilas käy yksityiskohtaisesti läpi elämänsä kaikki vuodet. Olin siis tietämättäni ja tarpeeseen terapoinut itse itseäni.

Tunsin suunnatonta vapautta, olin kuin 16-vuotias jälleen. Minua ei painanut velvollisuus, ei kireys. Kasvoin samalla viimein aikuiseksi. Täyteen mittaani ja lapseksi jälleen. Se oli mieletöntä. Sillä tiellä olen edelleen, elän unelmaani, enkä luovu siitä enää koskaan. Tietysti arki, velvollisuudet ja

4.2 Prosessi sekä korujen fyysinen synty

Tässä prosessissa päämääräni on ollut tutkia myös oman kokemukseni kautta luovuutta, luovaa prosessia ja taiteellista työskentelyä. Olen pitänyt havainnoistani päiväkirjaa ja kertonut avoimesti syvimmat tuntemukseni paperille. Aihevalintani ja päämääräni takia kuvailen työni tekemisen pitkälle luovan prosessin kautta. Koska en koe teknisen työn osuuden olevan kovin relevantti kokonaisuuden kannalta sivuutan sitä vain lyhyesti muutamien kuvien ja lausein.

Tämä projekti on käynnistynyt jo vuoden 2014 keväällä, kun luokkakaverini Annea Lounatvuoren kanssa saimme idean viedä lopputyömme Münchenin korutaidetapahtumaan. Etsin maaliskuun lopulla viime vuonna kuumeisesti meille galleriatilaa. Etsin internetistä kaikenlaisia vuokratiloja, joita mieleeni tuli: autotalleja, asuntoja, ravintoloita, teattereita, mietin jopa bussia. Etsintä vei paljon aikaa ja energiaa, otin yhteyttä lukuisiin tilanvuokraajiin, vastauksia tuli vain vähän. Meitä rajoittivat hinta, tilan koko ja ehdottomasti eniten sijainti, sillä jos galleria olisi kovin kaukana muista näyttelyistä, emme saisi yleisöä paikalle. Oli onni, että löysin galleriamme *Kunsthhaus Maximilianin*. Sähköinen kirjeenvaihtomme gallerian kanssa käytiin saksaksi, koska koin, että saksankieleni toisena äidinkielenäni oli vahvempi kuin englantini ja samalla tein galleristillemme kommunikoinnin helpommaksi. Välillä tuntui hyvinkin hankalalta ilmaista itseään kielellä, jota ei käytä aktiivisesti, mutta pidin kiinni ystävällisestä linjasta ja myönsin, jos en aivan osannut ilmaista itseäni ja niin saimme asiamme hoidettua. Gallerian sopimus ja maksu olivat hoidettu kesäkuun 2014 loppuun mennessä.

Ajatusprosessi alkoi samoihin aikoihin tilan etsimisen kanssa. Pohdimme keväällä ja pitkin kesää tapaamisissamme minkä aiheen ympärille työmme sijoittuisivat. Aiheemme alkoi ajatuksesta ”rainhainen Hollywood”, joka oli ikään kuin projektinimikkeemme. Kirjoitin pitkiä päiväkirjamerkintöjä jo heti alussa selventääkseni itselleni, mitä aihe minulle merkitsi. Olen kirjoittanut haluavani tutkia sitä, miten ihminen kasvaa aikuiseksi ja haaveet muuttuvat todellisuudeksi. Todellisuus on kuitenkin aivan erilainen, kuin mitä lapsena sen kuvitteli olevan. Halusin, silloin huhtikuussa kirjoittaessani tätä päiväkirjamerkintää, pohtia nimenomaan sitä hetkeä kun haaveet ja todellisuus kohtaavat ihmisen elämässä, sitä pettymystä ja toisaalta sitä autuuttakin.

Heinäkuussa tapasimme Berliinissä ja jatkoimme pohdiskelua yhdessä. Olemme kirjoittaneet yhteisen päiväkirjamerkinnän tuosta tapaamisesta ja aihe on kehittynyt eteenpäin. Päiväkirjamerkinnässä olemme kirjoittaneet: ”*pohjimmiltaan koko hommassa on kyse pelaamisesta*”, sekä ”*Hollywoodin kultakauden jälkeen Hollywood rapistuu, autioituu, tyhjenee kuten vanha tehdas, vanhat kuvat rapistuvat ja muuttuvat läpinäkyväksi, niiden takaa näkyy todellisuus, karu todellisuus*”. Siinä lopulliset ajatukseni oikeastaan jo ensi kertaa esiintyvät, mutta kesti vielä aikaa, ennen kuin ne

löysin uudestaan. Kyse oli siis unelmien ja todellisuuden kohtaamisesta, peilaamisesta ja vanhenemisesta.

Isäni kuoli 16.4. 2014 ja huomasinkin syksyllä selkeästi käsitteleväni menetystämme. Kummallista oli, että käsitelin menetystämme äitini surun ja yksinäjämisen kautta, enkä suinkaan oman suruni läpi. Olin muotoilijaidentiteetti-kurssilla päättänyt pohtia ja syventää kehittyvää teemaamme, koska tiesin, että tarvitsisin sitä. Tein aluksi kollaasin pohjautuen Hollywood-teemaan, mutta huomasin kesken kaiken prosessin suunnan muuttuvan. Seuraavat kollaasit käsittelevätkin yksin jäämistä, surua ja tyhjyyttä: kaikkea sitä mitä koin äitini käyvän läpi. Kirjoitin kollaasieni tueksi pitkiä, hyvin henkilökohtaisia päiväkirjamaisia merkintöjä, joissa pohdin hyvinkin syvään nyt aukeavaa uutta näkökulmaa teemaamme. Edelleen mukana säilyivät unelmien ja todellisuuden kohtaaminen, vanheneminen ja peilaaminen. Näihin aikoihin kiteytimme temamme yhteen sanaan, se oli *”Aika”*. Nyt pääsimme molemmat alkuun ja löysimme omat näkemyksemme, joiden kanssa työskennellä. Muotoilijaidentiteetti-kurssilla löysin aiheen ja pohdintojeni lisäksi myös materiaalin, josta (vaikka enhän sitä silloin tiennyt vielä) tulisi lopputyöni pääasiallinen materiaali. Tähän mennessä kaikki oli vielä hyvin, prosessi soljui hitaasti ja rauhallisesti etenpäin. Kevääseen tuntui olevan ikuisuus aikaa.

Tammikuussa päiväkirjamerkintäni olivat jo selkeästi intensiivisempiä, tahti kiristyi. Olin selvillä aiheestani, mutta sen oli tarpeen vielä kiteytyä, jotta pääsisin lähemmäs ydintä. Piirsin, jo selvästi ahdistuneena, kaksi kummallista kaaviota ihmisen elämäнкаaresta, joista toinen on kokoelma samankaltaisia muotoja, jotka kuvastavat tuntemieni ihmisten elämäнкаaria. Toinen on tarkempi vastaava piirros teksteineen, joka kuvaa äitini elämää. Keskiöön toisessa kuvassa nousee isän kuolema. Sen jälkeen alkoi voimakas ahdistustila, jonka tuntemuksia olen purkanut päiväkirjaan 22.1. Kerron ajautuneeni ahdinkoon aiheen kanssa ja piirtäneeni kaaviot, joiden tekeminen tuntui vielä hyödyttömältä. Ah-

dinkoa kuvaan mm. näin: *”Istuin yöt olohuoneessa ja jäystin verille kynnet ja kynsinauhat. Hirveä olo, levoton, itkuinen, pelkoa, vainoharhaa, epäilyä, itsetunnon puutetta. Epäonnistumisen pelko ja liika järki olivat ottaneet vallan, tunteet, luottamus ja intuitio olivat kadonneet hiljaiseksi mutinaksi taustalle.”* Olin tilassa, jota kutsun ”kaaostilaksi”. Uskoin vakaasti epäonnistuvani, tekeväni pateettista roskaa, jota ihmiset tulisivat arvostelemaan ja haukkumaan. Uskoin myös ajan loppuvan täysin kesken, eikä se pelko kovin tuulesta temmattu ollutkaan. Kerroin myös löytäneeni työlleni nimen, joka oli ollut nenäni edessä jo noin kuukauden, mutten ollut tajunnut sitä kuin vasta nyt ajellessani autolla kotiin ystäväni luota. Työni nimeksi tulisi *”Past, loss, future”*.

Hetken päästä päiväkirjastani näkee, että ahdistus alkaa muuttua taistelutahdoksi. Olenkin kirjoittanut, että täytyy rauhoittua ja hengittää ja että jokin sisäinen vaistoni oli käskennyt odottaa rauhassa, vastaukset kyllä tulisivat. Tätä seuraa kahden sivun mittainen vuodatus peloistani ja niiden ääneen sanomisesta. Näiden sivujen jälkeen kirjoitan valaistuneena pitkän litanian siitä kuinka minulla on oikeus olla minä. Lopuksi totean vielä, että minun täytyy olla täysillä mukana tekemisissäni, muuten se näkyy katsojalle lopputuloksessa. Totean myös, että minun olisi opeteltava prosessini kaava, jottei matka olisi aina näin rankka.

Seuraavaksi kerron eteneväni, olin löytänyt suunnan kirjalliselle työlleni näistä omista pohdinnoistani ja tuskasteluistani ja olin myös alkanut pohtia vanhuutta. Samalla olin selaillut kuvia ja tietoa maailman vanhimmista ihmisistä. Olin siis valanut uudestaan uskoa itseeni ja tekemiseeni, nyt jäin odottamaan rauhassa lopputulosta. Olen kirjoittanut runollisesti itseäni tutkiskelleena: *”Useimmiten kaaostilaa seuraa luova hiljaisuus, normaliteetti, jonka alla kyttee suuri ajatus.”*

Olen siinä tilassa myös ymmärtänyt kaaoksen tärkeyden. Viisaasti, kuten haastateltavanikin, olen teksteissäni todennut kaaoksen aiheuttavan

1. Piilistele aiheita ja kirjoita
2. Kerää materiaali, kienä kirpparit
3. Piilistele materiaalia, yhdistä ja sommittele
4. Ahdista, pure kynsiä, äänitä
5. Aja pitkä matka ja ajattele
6. Kirjoita ja ajattele lisää, valitse
7. Piilistele valintoja, ajattele, koheile
8. Epäile ja ahdista
9. Kysy, pelkää vastauksia
10. Tee ja nauti (panikoi aikaa)

luovan prosessin vaiheet

luovan prosessin vaiheet – mekanismit

uuden allon luovuutta ja olevan siten oikeastaan sellainen osa prosessia, josta olisi hyvä oppia nauttimaan. Olen muun muuassa myös todennut hyvin tieteelliseen sävyyn, että kaaostila toistuu useamman kerran yhden luovan prosessin sisällä, määrä riippuu prosessin tärkeydestä ja kestosta. Teksti on paikoittain aika hupaisaakin, ylevää, kuten kunnon dramaturgin kirjoittamaa.

Tämän viimeisen päiväkirjamerkinnän jälkeen sain kuin sainkin kauan kaipaamani ahaa-elämyksen. Olin kesällä pitänyt itselleni kokeellista pajaa ja siellä sattumalta tehnyt muodon *Silk Clay* -nimisestä massasta sekoittaessani kahta väriä yhteen. Muodossa oli jotain niin ihmeellistä, että halusin aina vaan tehdä sitä lisää. Tein kasan prototyyppekoruja, jotka sitten jätin istumaan tärkeämmän tullessa tielle. Jostain syystä sattumalta tartuin nyt kesän protoihin uudestaan ja ymmärsin mitä minulla oli kädessäni. Muoto ja materiaali olivat siinä, siinä oli se mitä olin koko ajan etsinyt. Tein muutaman isomman ja oikeamman värisen ja ymmärsin kiteyttäneeni juuri kaiken sen tunteen ja pohdinnan, jota olin kuljettanut mukani koko vuoden. Otin kuvia kokeiluistani Muotoilijaidentiteetti-kurssin aikaisten kollaasieni päällä, jolloin näin selvästi, että ne puhuivat samaa kieltä. Nautin niiden muotojen tekemisestäkin niin paljon, että enhän voinut mitenkään olla väärässä. Olen jopa piirtänyt muutaman hahmotelmankin, joissa pohdin korujen tausta-ajatuksia, määrää ja muotoja. Päätin ottaa ne mukaan seuraavalla viikolla, kun matkaisin Lahteen seminaariin ja haastattelemaan kuutta korutaiteen asiantuntijaa. Ehkä ohjaajani voisivat sanoa painavan sanansa ja joko rohkaista, tai sitten korjata suuntaani.

Heti maanantaina haastatteluni yhteydessä rohkaisin mieleni ja näytin vapisevin käsin tekemäni protot Helena Lehtiselle. Helenan reaktio yllätti minut täysin, hän piti töistäni. Mikä helpotus, nyt tiesin mihin suuntaan minun oli kuljettava. Sain Helenalta myös erittäin hyvät ohjeet: yksinkertaista ja suurena, valitse värit tarkoin. Matkani jatkui pitkin Suomea, sain lisää ohjeita, moitteita tuli ainoastaan korujen taustapuolesta. Koulussakin niiden potentiaali nähtiin. Kotiin tullessani olin helpottunut ja aloitin työt innoissani. Olin ennen lähtöäni rohkeasti tilannut kymmenen valtavaa purkkia *Silk Clay* -massaa ja palattuani ne odottivatkin minua jo. Aloitin työskentelyn tekemällä kokeita koon kanssa.

Kokeiden aikana huomasin isojen muotojen tekemisen vaikeammaksi kuin pienten. Testasin samalla materiaalin kuivumista ja pinnan herkkyyttä. Mietin myös kovasti korujeni taustapuolta, johon olin saanut jos jonkinmoisia ehdotuksia reissullani. Sitten törmäsininkin esteeseen, joka tuntui hetken aikaa hyvinkin ylitsepääsemättömältä. Kaikki kokeilemani taustaratkaisut olivat minusta huonoja. Olin kuunnellut ehdotuksia tarkkaan ja siitä johtuen en enää osannut tehdä omia päätöksiäni. Mietin vain, mitä ne isot ammattilaiset tuumaavat, jos teen näin tai näin. Ehkä joku suuttuu minulle, kun pilasin hyvät teokseni väärällä materiaalilla tai mekanismilla. Aika jatkoi kulkuaan, mutta minä olin jälleen kerran ”kaaostilassa” ja vieläpä sellaisesta aiheesta, joka minua ei yleensä vaivannut. Teknisesti olen aina tehnyt varmoja päätöksiä, olivat ne sitten huonoja tai hyviä. Tilanne oli odottamaton ja pelottavakin. Päädyin ratkaisuihin, joista en ollut aivan varma, mutta siinä vaiheessa aikaa ajatella ei enää yksinkertaisesti ollut.

Loppuprosessi oli lähinnä suorittamista ilolla. Massan värien sekoittamista, muotojen rakentamista, yrittämistä ja uudelleen aloittamista. Pajalla rakensin mekanismit, jotka olin miettinyt mahdollisimman pitkälle ja joista olin sittemmin tehnyt muutaman prototyypin. Ainoa uusi jännitys syntyi vasta sitten, kun tajusin lähteväni Berliiniin korujen kanssa, jotka eivät olisi vielä täysin kuivia. Senkin ongelman ratkaisin tekemällä tarkan suunnitelman siitä, minkä piti olla kuivumassa mihin mennessä ja mitkä koruista tekisin loppuun Berliinissä ollessani. Lopuksi kasassa oli seitsemäntoista näyttelykorua, kaksi lahjaksi menevää korua ja 34 pienempää myyntikorua. Kuvaan itse tekemisen vaiheet valokuvin, sillä kun ajatustyö oli tehty, ei varsinaisessa tekemisessä ole mitään olennaista kerrottavaa. Kuvat ovat nähtävissä vasemmalla.

4.3 Näyttelyn rakentaminen

Lähdin siis osittain keskeneräisten korujeni kanssa Berliiniin maanantaina 2. 3. 2015. Siitä viikon päästä matkaisimme yhdessä työparini ja rikostoverini Annean ja hänen miehensä Jannen kanssa Müncheniin, tiistaina pystyttäisimme näyttelyämme. Annealla on Berliinissä työhuone, jossa sain asua siellä oloni ajan. Sain siellä ollessani myös valmiiksi loput koruistani ja tein vielä kolme korua lisääkin, koska minulla oli ylimääräistä materiaalia mukana.

Päiväni koostuivat näyttelyrakentamiseen tarvittavien koukkujen ja muiden materiaalien etsimiseen ja hankintaan. Annea ehdotti yksinkertaista näyttelyrakennetta ja minusta se oli oikein hyvä. Seinille Annea oli ostanut kaunista kuultopaperia, jolla sai myös hienosti gallerian huonokuntoiset seinät peittoon. Muuta isompaa emme hankkineet, koska tavaroiden edestakaisin kantaminen olisi ollut hyvin hankalaa. Viikon aikana valmistui korujen lisäksi mielettömän hieno video, jonka Janne meille teki nähtyään korumme. Video oli alun alkaenkin ollut osa näyttelyämme, Janne kuvasi pätkiä sitä varten pitkin vuotta. Se muutti muotoaan muutamaan otteeseen ja lopputulos oli kaunis ja onnistunut kokonaisuus, joka sopi näyttelyymme todella hyvin. Saimme myös painosta näyttelyjulisteet ja kutsukortit, joiden suunnittelijaksi Annea oli saanut Olli Korpelan, erään koulussamme opiskelevan nuoren graafikon. Näyttelyjuliste ja kutsukortit ovat nähtävinä liitteissä.

Olimme alkuvuikosta miettineet myös peittävämmme gallerian ruskean lattian, joten pyysin gallerialta mitat, jotta voisimme hommata maton. Silloin sattui se (onneksi ainoa) yllätys, mikä kuuluu todennäköisesti jokaiseen näyttelyrakentamiseen. Galleristin avustaja ilmoitti lattian pinta-alaksi 3,4 x 3,5m, mikä tarkoittaa noin kymmentä neliömetriä. Olin omasta mielestäni vuokrannut 25 neliötä! Olin lukenut sopimuksemme väärin. Puolustukseksi voin sanoa, että sopimus oli laadittu erittäin sekavasti, eikä väärinymmärrys ollut mitenkään yllättävä. Sekavassa sähköpostiketjussa gallerian omistaja myös kertoi, että olemme antaneet luvan, että sillä hetkellä pystyssä oleva näyttely saa jäädä paikoilleen. Ilmaisin selvästi tarvitsevamme valkoisen tyhjän tilan olkoonkin vain sen 10 neliötä, mutta vastauksista jäi epäselväksi oliko meille sellainen varattu. Niin jäimme jännittämään mikä meitä olisi vastassa Müncheniin saapuessamme. Pidimme koenäyttelyn perjantaina Annean työhuoneen yhteydessä olevassa Jannen studiossa, joka oli vielä sillä hetkellä kalustamaton. Kun onneksi tiesimme siinä vaiheessa jo tilan todellisen koon, pystyimme rakentamaan koenäyttelyämme heti oikeaan mittaan. Lopputulos oli kiva. Maanantaina matkasimme bussilla 650km Berliinistä Müncheniin.

Müncheniin saavuttuamme kävimme ensimmäiseksi tarkistamassa galleriamme. Huone oli, kuten jo tiesimme, pieni, mutta onneksemme tyhjä ja seinät olivat onneksi valkoiset. Vastaanotto oli lämmin ja suvaitseva. Vaikka olimme nähneet kuvia, emme tienneet mitä odottaa. Väärinymmärryksestä huolimatta galleria yllätti meidät positiivisesti sekä urbaanilla tyylillään, että uskomattoman hienolla sijainnillaan. Galleria sijaitsi hienostoalueel-

näyttely Münchenissä

valokuva Janne Lounatvuori

la vanhassa kauniissa rakennuksessa kaupungin keskustassa. Tiistaina aloitimme aamusta rakentamisen, haimme myös *Current Obsession* -kylttimme, joka ilmaisi numeromme näyttelyiden listassa, jossa meillä oli maksettu mainos. Näyttelyimme ”*Zeichen der Zeit - Time Perception*” oli listassa numero kuusi. Tekijöiksi olimme ilmottaneet taideyhteisömme Hatara -projectin, jonka olimme perustaneet jo edellisen vuoden keväällä. Omat nimemme olivat tietysti myös yhteisen projektinimik-keemme alla. Näyttely oli auki keskiviikosta lauantaihin ja avajaisia vietettiin tiistai-iltana. Mainostimme näyttelyä Hatara-projektille luomillamme Instagram- ja Facebook-sivuilla, sekä tietenkin molemmat omilla sivuillamme ja sähköpostin välityksellä. Lisäksi näyttelystämme oli ilmoitus sekä virallisella *Schmuck15* -listalla, joka löytyy Münchenin käsityömessujen alta sekä yllä mainitussa *Current Obsession Paper* -nimisessä lehdessä, joka teetti tapahtumasta kartan, lehden sekä netti-julkaisun.

Näyttelyimme oli minun mittakaavassani menestys. Muutamat vieraat olivat avajaisiltana jo oven edessä odottamassa sisäänpääsyä. Tarjoilimme punaviiniä ja kuohuviiniä. Ihmiset kyselivät ja me vastasimme. Seuraavinkin päivinä näyttelyssämme kävi kivasti ihmisiä ympäri maailman. Kaukaisimmat vieraat saimme Kolumbiasta asti ja minulle tärkeimmät vieraat olivat *Joya Barcelona* -tapahtuman järjestäjät. Minun ilokseni myös he, muutaman muun lisäksi, ostivat minulta korut myyntikorujeni tarjonnasta.

Valvoimme näyttelyämme itse, viikko oli nopea ja pian kaikki olikin jo ohi. Purimme näyttelyn lauantaina ja matkasimme kotiin kaikkemme antaneena. Lukuisista hakemuksista huolimatta emme saaneet apurahaa tuksemme ja olemmekin kustantaneet tähän mennessä kaiken itse. Näyttelyimme siirtyi O-galleriaan Helsinkiin toukokuussa 2015.

Joya Barcelonan Paulo Robeiro uusi koru rinnassaan

5 Yhteenveto

Kun nyt arvioi tätä kokonaisuutta, josta olen kertonut viimeisten kolmenkymmenen sivun ajan, ymmärtää varmasti, että se prosessi, jota tässä käsitellen oman kokemukseni kautta on paljon pidempi, kuin tämän opinnäytetyön vaatima aika. Oma kamppailuni on, kuten aikaisemmin kerroin, alkanut jo monta vuotta sitten ja sen aikana oppimani asiat ovat vahvistaneet minua paljon. Tämä opinnäytetyö onkin ikään kuin tarjonnut mahdollisuuden käsitellä aihe viimein loppuun. Se on minulle todiste siitä, että se mitä itselleni olen yrittänyt sanoa kaikki nämä vuodet, pitää paikkansa.

Taiteilijalla ei ole stereotypiaa, on olemassa vain myytti, jota ei oikeastaan kukaan edes enää pidä yllä. Sen olemassaolo perustuu historiaan, mutta kumma kyllä se elää edelleen, jopa tietyssä määrin taiteilijoiden itsensä keskuudessa. Taiteilija ei ole mitenkään poikkeava, erityisen outo tai hullu. Taiteilijat tekevät tolkkottomasti työtä, eivät vain ryyppää apurahoillaan. Kuka tahansa voi olla taiteilija, jos sellainen todella haluaa olla. Kuitenkin on yksi asia, jota jokainen taiteilija ehdottomasti tarvitsee toimiakseen ammatissaan päivittäin ja se on rohkeus.

Rohkeus on aina noussut omissa pohdinnoissanikin päällimmäiseksi, kun olen miettinyt, miksi joku on taiteilija ja toinen taas ei, vaikka haluaisikin. Se on erottanut tekijät haaveilijoista, harrastelijat ammattilaisista. Tämän opinnäytetyön pohjatutkimuksessa se korostui entistäkin enemmän. Taiteilijan tie on ja tulee aina olemaan hyvin vaikea, se joka siihen lähtee on rohkea, mutta onnellinen. Taiteilijaksi tulemiseen vaaditaan lahjakkuutta, rohkeutta ja kovaa työtä. Jos taiteilijaksi aikoo, on siihen oltava sitoutunut ja tosissaan. Palkaksi saa muun muuassa hetkittäisen euforian tunteen sekä suunnattoman vapauden.

Luova prosessi on aina yhtä rankka, se ruoskii, mutta palkitsee. Prosessi on kuin itse taiteilijan tie, se on sen ydin. Se ottaa ja antaa. Siinä on oltava yhtä ehdoton, rohkea, lannistumaton, sitoutunut ja tosissaan kuin ammatinvalinnassaankin. Itsekritiikki ja epäilykset ovat sekä taiteilijuudessa, mutta myös luovassa prosessissa se mikä erottaa hyvät akanoista monellakin tasolla. Ilman epäilystä ja tervettä itsekritiikkiä ei kehity, ei työ eikä taiteilija. Jokainen prosessi ja jokainen taiteilija on omansalainen, kuitenkin joitain tiettyjä yhtäläisyyksiä, vaihteita tai luonteenpiirteitä voi nähdä. Kun nämä oppii tunnistamaan, voi sekä taiteilijaksi tuleminen, että luova prosessi helpottua hieman.

Taiteilijan taloudellinen tilanne ei liioin koskaan tule paranemaan ja lisää myös huomattavasti taiteilijana työskentelemisen vaikeutta. Tilanne on sukupolvien ajan ollut aina hyvin samankaltainen. Vaikeudet ovat yhtä isoja, niiden luonne vain muuttuu. Myös tässä suhteessa rohkea pärjää parhaiten ja sitkeys palkitaan. Apurahoja kuitenkin vielä jaetaan joka vuosi ja jos ahkerasti tekee työtä kentällä ja sitkeästi hakee apurahaa joka vuosi, voi hyvällä lykyllä olla joku kerta se yksi niistä onnekaista, joka sen saa.

Suomalainen korutaiteen kenttä on pieni, joten suomalaisen on pärjätäkseen hyvä pyrkiä kansainvälistymään. Rahallinen panos on alussa ja vielä pitkään sen jälkeenkin isompi kuin siitä näennäisesti saatu hyöty. Työ jonka tekee, tekee puhtaasta intohimosta lajia kohtaan. Jos kuitenkin panostaa, se voi joku päivä kantaa hedelmää. Lohdullista on se, ettei kentällä kuitenkaan joudu olemaan yksin, jos ei muuta, niin ainakin löytää heimonsa.

6

Past, loss, future

valokuvat Anne Ruotsalainen

”Mikäli haluat työskennellä taiteesi parissa,
työskentele taiteesi parissa”

Anton Tšehov

Itsearvio

Jaan opinnäytetyöni kolmeen osaan: konkreettinen tuotos eli korut, näyttely sekä kirjallinen työ. Konkreettiseen tuotokseen eli koruihin liittyy myös aiheen löytäminen ja luova prosessi. Näyttelyyn ja sen rakentamiseen liitän myös gallerian hankkimisen, apurahojen haun, mainonnan, ansioluettelot ja portfolioit sekä näyttelyn pystytyksen. Kirjallinen työ sisältää myös kaikki seminaarit, haastattelut sekä valokuvat.

Olen iloinen, että annoin korujen aiheelle aikaa syventyä ja odotin ahdistuksesta ja ajan puutteesta huolimatta, että olin pohdinnoissani päässyt tarpeeksi syvälle. Uskon, että minun täytyy olla koko sydämellä ja mielellä teosteni takana, muuten katsoja aistii poissaoloni lopputuloksesta. Olen myös vakuuttunut, että luovuudessa hiljaisuus ja siitä seuraava ahdistus kuuluvat olennaisena osana prosessiin ja olen hyvin tyytyväinen, että ymmärsin sen myös prosessin tiukimmissa vaiheissa. Olen yllättynyt siitä kuinka rauhallisena pysyin kovankin paineen alla, odotin paljon parempaa.

Korut ovat mielestäni onnistuneita. Ne kantavat aihetta mukanaan, niistä voi aistia mitä olen tuntenut ja pohtinut matkalla. Se, jos mikä on hienoa. Jos nyt voisin tehdä ne uudestaan, niin tiedän, että ne olisivat jo taas parempia. Näissä koruissa voi kehityksen ja edistymiseni nähdä hyvinkin selkeästi. Olen kulkenut niiden kanssa yllättävän pitkän matkan jo puolessa vuodessa, jopa kuukaudessa. Teknisistä ratkaisuista sanoisin, että mekanismin toteutus onnistui hyvin, se voisi kuitenkin olla parempikin. Onnekseni sitä voi kehittää loputtomiin. Taustaratkaisu oli olosuhteisiin nähden hyvä, uskon löytäväni vielä paremman ratkaisun ajan myötä. Olen iloinen, että sain tehtyä niinkin monta korua kuin tein. Näyttelyssä se oli välttämätöntä.

Minulla on näiden korujen materiaaliin, väreihin ja muotoon suhde, rakastan niitä ja samalla näen niissä jotakin hyvin ahdistavaa. Ne ovat ensimmäiset koruni, joihin kaikilla tuntuu olevan jotain sanottavaa, niilläkin, jotka eivät niistä perusta. Olen kuullut mahtavia kommentteja niiden syötävyydestä. Niitä on kutsuttu myös oksettaviksi. Joku sanoi niiden olevan lohdullisia, joka oli minusta erittäin kauniisti sanottu, kun ajattelee, missä niiden lähtökohta on. Eräs oppilaani näki niissä jopa Neitsyt Marian. En ole myöskään koskaan myynyt niin montaa korua, niin lyhyessä ajassa. Koruissani on joku ristiriitaisuus, jonka aistin alusta asti. Uskon sen olevan se, joka niissä viehättää muitakin ihmisiä. Odotan jo innolla, että pääsen tekemään niitä lisää.

Näyttelykokonaisuudesta selvisin mielestäni ensikertalaiseksi hyvin. Olin sitkeä ja ystävällinen gallerian etsimisen ja sähköpostiliikenteen suhteen ja olen näin taannut meille myös halutessamme galleriatilan tulevinakin vuosina. Apurahahakemusten tekstit olemme kirjoittaneet yhdessä, niissä näkyy meidän yhteinen panos ja ne ovat hyviä. Lukuisten CV-, portfolio- ja tekstipakettien kasaamisessa olin joka kerta yhtä tarkka ja periksiantamaton ja mielestäni hakemuksemme olivat aina ihan täydellisiä. Se mistä itseäni soimaan on, etten tehnyt hakemuksia tarpeeksi ajoissa ja se, etten hakenut kaikkia apurahoja, joita olisin voinut hakea. Ensi vuonna olen onneksi kokemusta viisaampi. Näyttelyn ulkonäön ideoi Annea, minä vain autoin rakentamisessa ja ripustin omat työni. Siitä tuli hieno ja yksinkertainen. Kokonaisuudessaan onnistuimme näyttelyssämme hyvin. Ihmisiä kävi, otimme jokaisen lämmöllä vastaan ja solmimme tärkeitä kontakteja tulevaisuutemme kannalta.

München oli erittäin hyvä kokemus ja olen iloinen, että toteutimme rohkeasti suunnitelmamme sen valtavasta työmäärästä huolimatta. Suosittelen jokaiselle alalle haluavalle hyppäämään rohkeasti ja aloittamaan tiensä suoraan Münchenin koruviikoilta. Opin todella paljon näyttelytoiminnasta ja kansainvälisyydestä korutaiteessa. Aloitimme työt heti palattuamme Münchenistä 2014, joten työskentelin tämän projektin parissa nyt jo kokonaisen

valokuva Janne Lounatvuori

vuoden. Ehdottomasi opin, että ajoissa kannattaa olla liikkeellä, kun puhutaan näyttelytoiminnasta. Kannattaa myös pitää hyvää huolta jo luoduista suhteista, sillä vähentää mahdollisesti jo seuraavan vuoden työmäärää. Tapaamamme ihmiset muistavat meidät hyvin. Osasta on tullut Facebook- tai Instagram-ystäviä, joten uskoisin monien tulevan myös ensi vuonna katsomaan näyttelyämme.

Opin myös, että hyvästä mainonnasta kannattaa maksaa. Uskon, että iso osa vieraistamme oli löytänyt paikalle *Current Obsession Paperin* mainoksen ja kartan perusteella. Valitsimme heidän kalleimman mainospaketin ja olen siihen hyvin tyytyväinen.

Hienoin oppimani asia on kuitenkin oivallus, että omana itsenäni pärjään hyvin. Olin rohkea ja itsevarma sekä koruntekijänä, että näyttelyn pitäjänä ja se kannatti. Tulin hyvin ihmisten kanssa toimeen, en ujostellut, en liioin esittänyt mitään. Seisoin suoraselkäisenä töideni takana. Tutustuin moniin hienoihin ihmisiin, sain kontakteja, jotka tulevat varmasti vielä kantamaan hedelmää. Tapaamiseni *Joya Barcelonan* väen kanssa mahdollisti mm. sen, että aion uskaltaa hakea sinne tänä vuonna ja tiedän, että se kannattaa, tulen valituksi tai en.

Seminaariesitykset menivät kaikki hyvin. Olin mielestäni luonnollinen ja selkeä, osasin myös vastata, kun minulta jotakin kysyttiin. Haastattelut onnistuivat enemmän kuin nappiin. Ajatella, että sain haastateltua kaikki kuusi henkilöä samalla viikolla. En siis tarkoita sitä, että minä olisin ollut ahkera, vaan sitä, että heidän aikataulunsa osuivat niin hyvin yhteen omieni kanssa. Varsinkin kun mietti, että kaksi heistä asuu vakituisesti ulkomailla ja he sattuivat siitä huolimatta olemaan juuri silloin Suomessa, kun haastattelujani tein.

Olin haastatteluiden suhteen mielestäni myös kohtelias ja tarpeeksi ajoissa liikkeellä. Kysymykset olisivat ehkä voineet olla täsmällisempiä, myönnän, etten ollut aivan varma mitä haluan tietää, kun kirjoitin

ne. Nyt jälkikäteen litteroidessani haastatteluja, huomasin kysymysteni kuitenkin pureutuvan juuri siihen asiaan, mistä halusin kirjoittaa. Haastattelutilanteissa olin itsevarma, rauhallinen, ammattimainen, mutta tarpeeksi rento ja oma itseni, tilanteet eivät olleet millään tavalla väkinäisiä. Toivon, että haastateltavat kokivat minut samalla tavalla, kuin nyt itseni tilanteisiin kuvittelen.

Valokuvaan olen erityisen tyytyväinen. Olin ensin ajatellut, etten saa ketään ammattilaista kuvaamaan korujani, mutta toisin kävi, kun tajusin veljeni avovaimon tulevan pääsiäiseksi äitini luokse kylään. Hän, eli Anne Ruotsalainen, on toiselta ammatiltaan valokuvaaja. Anne suostui ja lisäksi rakas äitini suostui mallikseni, jolloin koruni saivat taustakseen kehon, vieläpä sen ihmisen kehon, jonka elämä on niin suuresti korujeni syntyyn vaikuttanut. Kuka olisi parempi malli kuin kaunis ja tyylikäs äitini. Korut ovat minusta hienoimmillaan, kun niillä on keho, johon ne saa kiinnittää.

Varsinaisen kirjallisen kanssa olen paininut eniten. Alusta asti olen epäillyt aiheittani ja sen toimivuutta. En myöskään ollut missään vaiheessa kovin varma siitä syntyisikö kirjallisen aiheeni ja fyysisen tuotokseni väliin luonnollista yhteyttä.

Aloitin varsinaisen kirjoittamisen vasta palatessani Saksasta. Aloittaminen tuntui peräti ylivoimaiselta ja hetken jo mietin luovuttamistakin. En nähnyt kirkkaasti, en ymmärtänyt aiheittani. En uskonut, että saisin siitä mitenkään tarpeeksi asiaa irti. Aihe tuntui liian henkilökohtaiselta ja suppealta. Kun olin kirjoittanut neljä ensimmäistä sivua, koin, että olin sanonut jo kaiken sanottavani. Ensin en ymmärtänyt mistä oli kyse. Vasta nyt näen, että olin yksinkertaisesti uupunut. Olin antanut kaikkeni koruilleni ja viimeiset energiani vuodattanut Münchenissä näyttelyymme. Kaivoni oli tyhjä, minulla ei yksinkertaisesti ollut enää mitään mistä ammentaa. Toipumiseni kesti nelisen viikkoa, mutta toivuttuani kaikki alkoi taas näyttämään valoisammalta. Nyt lukiessani tekstiäni näen

fyysisen tuotoksen, henkisen polkuni ja tekstini yhteyden. Mielestäni tekstini on hyvää ja ymmärrettävää. Olen perehtynyt aiheeseeni kiittävästi, unohtamatta henkilökohtaisia näkemyksiäni ja tuntemuksiani. Sain aiheesta irti paljon enemmän kuin alussa uskoinkaan.

Olen oppinut huimasti viimeisen vuoden ja varsinkin viimeisen parin kuukauden aikana itsestäni, taiteilijuudesta, luovuudesta, korutaiteen kentästä, näyttelyn rakentamisesta, kansainvälisyydestä ja apurahoista. Olen oppinut asioita, joita kohtaan minulla on ollut palo, olen kasvanut ihmisenä ja taiteilijana. Siinä mielessä olen onnistunut erinomaisesti. Matka on ollut paikoin rankka, mutta olen silti pystynyt säilyttämään hyvin malttini, olen ollut jopa kummallisen rauhallinen. Olen kokenut ehkä tullessi kotiin, tekeväni nyt sitä, mihin minut on tarkoitettu. Olen mielestäni toiminut niin, että ohjaajani ja opettajani ovat voineet luottaa minuun ja siihen, että teen sen minkä olen luvannutkin. Olen pysynyt aikataulussa ja tehnyt vahvasti työni selkä suorassa. Olen itsestäni jopa hieman ylpeä. Tein enemmän kuin uskoin pystyväni, ylitin itseni, hyppäsin monessa suhteessa oman varjoni yli.

Haluan lopuksi ehdottomasti kiittää Anneaa ystävyysten ja rikostoveruudesta. Ilman toisiamme olisimme olleet vajaita. Tottakai haluan kiittää myös perhettäni, äitiäni, valokuvaajaani, Jannea, graafikkoamme, haastateltaviani, galleristiamme, näyttelyvieraitamme, ystäviäni ja ohjaajiani sekä tietenkin opettajiani ja luokkakavereitani näistä neljästä yhteisestä vuodesta. Erityinen kiitos kuuluu Helena Lehtiselle, joka teki työtään opinnäytetyöni parissa vapaaehtoisesti ja joka on antanut minulle myös sen ulkopuolella paljon apua, tukea ja hyviä neuvoja.

Viisaudet

Tsehov: Tie Luovuuteen s.88

Kaihovirta: Rakkaudesta taiteeseen s.45

Rantalainen: Rakkaudesta taiteeseen s. 25

”Savage” Eurythmix 1987, levyltä Savage

Valentin: postikorttipussissa, jonka sain oston yhteydessä Berliinissä
Walter Gropiusbau:n museokaupasta

LÄHTEET

Elektroniset lähteet

Järvenpää, E. 2006. Osa 40: Antilooppi, Kulttuuriväki juhli Kämpissä yökaudet, Carl Kämpin perustama hotelli oli kosmopoliittinen keidas Helsingissä. Helsingin Sanomat: 20.5.2006/ suora linkki 18.4.2015: http://www2.hs.fi/extrat/kaupunki/korttelisarja/40_1.html

Frilander, A. 2014. Perussuomalaiset: Taiteilija-apurahat voisi lakkauttaa- puolueiden kulttuurilinja perätiin Baltic Circlen järjestämässä tilaisuudessa. Helsingin Sanomat 11.11.2014/ suora linkki 18.4.2015: <http://www.hs.fi/kulttuuri/a1415594673829>

Silminäkijä. 2015. Tuhat työhakemusta. Yle 2.4.2015/ suora linkki 18.4.2015: <http://areena.yle.fi/tv/2449759>

Orozco, G. 2014. Lily Cole taiteen parissa: Gabriel Orozco. Ava/ Mtv3 16.12.2014/ suora linkki 18.4.2015: <http://www.mtv.fi/lifestyle/ohjelmat/lily-cole-taiteen-parissa>

BBC Documentary. Horizon: The Creative Brain- How Insight Works. YLE 2012/ katsottavissa kokonaan 18.4.2015: http://www.dailymotion.com/video/x1gn21d_bbc-documentary-horizon-the-creative-brain-how-insight-works_lifestyle

Vilkuna, A. & Romppanen, H. 2015. Taiteilija tahtoo elää työllään. Helsinki/ suora linkki 18.4.2015: http://artists.fi/wp-content/uploads/2015/04/kuva-taiteen_asehasta_rahoituksessa.pdf

Kansaneläkelaitos. 2014. Opintotuen historia, nykypäivä ja tulevaisuus. s.3/ suora linkki 18.4.2015: <http://www.kela.fi/documents/10180/1169455/optuhistoriap.pdf/ce4725d4-77fc-4f46-b713-d15d01a962f9>

Kirjallisuus ja haastattelut

Bonde- Jensen, K. & .Mäkelä, E. 2002. Kohti laajempaa tietoisuutta, kohti syvempää ymmärrystä. Teoksessa Bonde- Jensen, K & .Mäkelä, E. (toim.) Suomalainen koru. Helsinki: omakustanne

Cameron, J. 1997. Tie Luovuuteen: Henkinen polku syvempään luovuuteen. Helsinki: Like

Gallen-Kallela-Sirén, J. 2001. Minä palaan jalanjäljilleni: Akseli Gallen-Kallelan elämä ja taide. Helsinki: Otava

Kaikkonen, K. 1993. Aika synnyttää, en minä. Teoksessa Lehtinen, T. (toim.) Totuus, Kaipaus, Kauneus. Helsinki: Kirjapaja

Keto, M. 2015. Haastattelu 3.2.2015. Kuusankoski. Lyhennetty haastattelu liitteissä.

Kuikka, M. 1992. Suomalaisen koulutuksen vaiheet. Helsinki: Otava

Lehtinen, H. 2015. Haastattelu 2.2.2015. Lahti. Lyhennetty haastattelu liitteissä.

Mustonen, E. 2015. Haastattelu 2.2.2015. Lappeenranta. Lyhennetty haastattelu liitteissä.

Pahlman, H. 2015. Haastattelu 3.2.2015. Helsinki. Lyhennetty haastattelu liitteissä.

Pahlman, H. 2014. Onko suomalaisella korulla omia tunnusmerkkejä? Teoksessa Itsenäisyyden ajan suomalainen koru. Helsinki: Tammi

Pahlman, H. & Pahlman, L. 2014. Nykykorun alkuvuodet. Teoksessa Itsenäisyyden ajan suomalainen koru. Helsinki: Tammi

Pellonpää, M. 1993. Ching Ji. Teoksessa Lehtinen, T. (toim.) Totuus, Kaipaus, Kauneus. Helsinki: Kirjapaja

Poutasalo, T. 2014. Matkalla modernismiin: Björn Weckström. Teoksessa Itsenäisyyden ajan suomalainen koru. Helsinki: Tammi

Ravilo, H. 1998. Lukemalla ja kirjoittamalla vertaiseksi. Teoksessa Eskola, K. & Laaksonen, P. (toim.) Rakkaudesta taiteeseen: Kokijoiden ja tekijöiden kertomaa. Helsinki: SKS

Räty-Hämäläinen, A. 2010. Arvoituksellinen Muusa: Inspiraation lähteillä. Helsinki: Kirjapaja

Siekkinen, K. 1993. Että olisi toivo: Eräs kirjeenvaihto. Teoksessa Lehtinen, T. (toim.) Totuus, Kaipaus, Kauneus. Helsinki: Kirjapaja

Tapiola, M. 1993. Joka kerta edessä tyhjiys. Teoksessa Lehtinen, T. (toim.) Totuus, Kaipaus, Kauneus. Helsinki: Kirjapaja

Tolvanen, T. 2015. Haastattelu 6.2.2015. Helsinki. Lyhennetty haastattelu liitteissä.

Tuupanen, T. 2015. Haastattelu 2.2.2015. Lappeenranta. Lyhennetty haastattelu liitteissä.

Kuvalähteet

sivu 42: valokuvat Anne & Janne Lounatvuori 2015

sivu 44: valokuva Janne Lounatvuori

sivu 56: valokuva Janne Lounatvuori

sivut 49-53: valokuvaaja Anne Ruotsalainen 2015

kaikki muut valokuvat Christine Jalio

LIITTEET

Haastattelu 3.2.2015

Taiteilija Mari Keto
(haastattelusta valitettavsti hukkunut loppuosa)

Lahti ravintolakokki -94, Lahti metalliala -97, Pirkanmaan taitokeskus, metalli artesaani -03, Institut For Ædelmetal, korutaiteilija -08.

Mari Keto on aina halunnut tehdä käsillä töitä, opiskeli ensin kokiksi, koska äiti kehoitti hankkimaan ensin oikean ammatin, jonka jälkeen voisi tehdä ihan mitä haluaa. Kokee kokin ammatin hyväksi, töitä on aina löytynyt tarvittaessa. On saanut tehdä myös mielenkiintoisia hommia kokin työn kautta.. Kävi korutaidekoulun Tanskassa, jossa asuu ja työskentelee vielä nykyäänkin, aloitti uransa korutaiteessa vuonna 2004, oli toki sitä ennen tehnyt jo koruja ja taidekäsiyötä. Lapsuutensa asunut maalla, kavereiden luokse oli pitkä matka. Kokee olleensa erilainen kuin muut, koki ulkopuolisuutta. Lähipiiri ei ole pitänyt taiteilijuutta huonona asiana. Tekee nykyään nykytaidetta.

Sä oot aina halunnu tehdä käsillä?

Niin, mä halusin hakea taideteolliseen, mutta en hakenut koska siinä oli se sana “taide”, joka kuullosti niin isolta asialta. Mä luulin, että siellä kaikki on jo taiteilijoita ja itse peruskoulun jälkeen kun olin omasta mielestäni vielä vähän sellanen harrastelija. En mä koskaan hakenut sinne ja sitten mä opiskelin itseni kokiksi, koska se oli se toka juttu mistä mä tykkäsin koulussa.

Kerroit, että olet tehny kaikenlaista ja opiskellut muunmuuassa reikihoitajaksi Nepalissa auttaaksesi itseäsi, oletko löytänyt etsimäsi taiteen tekemisestä?

Mun mielestä olis aika inhottavaa sanoa, että on löytäny sen mitä etsii, koska se tarkoittaa, että sitten ei olisi enää mitään löydettävää jäljellä, sitten siihen vaan tyytyisi..

Mä muotoilen kysymyksen uudestaan, onko se helpottanu sun olemisen tuskaa?

No en mä tiedä, ei välttämättä sitäkään, mutta olen löytäny ainakin keinoja käsitellä sitä. Oon oppinu mitä niille tunteille ja ihmetyksen aiheille voi tehdä, koska en mä halua pitää niitä sisällä. Niistä on pakko päästä eroon, koska jos mä vaan pidän ne sisällä, niin mähän vaan täytyn ja täytyn ja täytyn, kunnes repeää. Kyllä mun täytyy oikein pelolla ajatella, että jos mulla ei olisi tätä taidetta ja siten tätä tapaa purkaa itseäni, nii en mä tiedä mitä mä sitten tekisin.

Ootko sä erityisen herkkä?

Oon. En mä vuosi sitten olisi sitä vielä sanonut, mutta kyllä mä nyt vihdoin viimein olen alkanu tajuamaan, että olen mä. Ihan selkeästi, nyt kun niistä erityisherkistä ihmisistä on ollut niin paljon puhetta. Kehut kantaa hetken, mutta negatiiviset asiat kyllä jaksaa muistaa vuosikausia, ne on ne mitkä merkkää tosi paljon. On tietenkin muutakin.

Kerroit, että olit toisenlainen kuin muut, tai ainkin sua kohdeltiin niin, millon ymmärsit, ettei sun tarvitse olla niin kuin ne kaikki muut, tai onko sulla ensinäkään ollut tarvetta olla niin kuin kaikki muut?

Tottakai on ollu tarve, eiköhän kaikilla ole. Jaa-a, koskakohan mä olen tajunnut, että voi itseasiassa olla hyvä asia, ettei ole samanlainen kuin muut.. Mä luulen, että vasta pari vuotta sitten.

Oliko sulla sulla huono omatuto siitä, et täsulla oli se kaipuu siihen taiteeseen, tai sä löysit sieltä sen....?

Ei nyt sillai huono omatunto, mutta kyllä mä ihmettelin, et minkä takia mä olen niin levoton. Minkä takia mä en voi vaan tyytyä siihen mitä on tarjolla. Minkä takia mä en voi tyytyä hyvään, hyvä palkkaiseen tehdastyöhön ja elämään täällä Kuusankoskella. Kyllä mä sitäkin yritin, asuttiin rivitalossa puoli vuotta ennen kun oli pakko todeta, et mä en pysty tähän. Ehkä vähän huono omaatuntokin kyllä..

No kun sä tajusit, et sä oot taiteilija, että se on se sun tie, ni poditko sä siitä huonoa omaatuntoa?

No, nyt viime aikoina mä olen päässyt siitä eroon. Kyllä tietysti vieläkin aina välillä, kun mun mies ärsyyntyy siitä, että ei taaskaan voida hankkia sitä ja tätä ja tuota, koska mulla ei ole oikeeta työtä (nauraa). Kyllä silloin sitä aina miettii, että ‘okei, minä menen tonne kioskin kassalle, minä lähen kyllä nyt samantien töihin’. Viimeainkoina olen alkanut ymmärtämään, että mähän teen ihan oikee työtä, mulla on ihan oikeat työajat ja teen varmasti paljon enemmän työtä ku kukaan tehdastyöläinen. On alkanu antaa itselleen anteeksi. Eteenkin, kun niitä myyntejä on alkanut vähän kertymään, näkee, että tässä myös tulee työlle tulosta. On tähän kuitenkin ollut tosi pitkä tie.

Mä nyt päättelen sun puheen perusteella, että se on ollut se kaikista pisin tie, se itsensä hyväksyminen?

Kyllä, mut myös se, että oppii ottamaan myös positiivista palautetta vastaan. Niin kauan aikaa, kun ihmiset sanoo rumia sanoja, vaikkakin niitä kantaa sitten pitkän aikaa sisällään, ni ne on tosia, mut sitte jos joku sanoo jotain positiivista, ni sitä epäilee aina.

Sä olet vissiin aika itsekriittinen?

En mä tiedä mitä se sana merkitsee, koska en mä tunne olevani itsekriittinen. En mä sillätavalla kritisoi itseäni.

Epäiletkö sä itseäsi koskaan taiteilijana?

Kaikenaikaa.

Entäs sun taidetta, tai oikeuttasi olla taiteilija?

Sekä että, koko ajan, mä olen tosi epävarma siitä mitä mä teen, kaiken aikaa.

Onko se huono vai hyvä asia?

No on se ainakin aika raastavaa. Onhan se tosi inhottavaa olla kaiken aikaa epävarma siitä mitä tekee. Esimerkiksi tätä näyttelyä mä oon tehnyt nyt vuoden, koko vuoden ollu epävarma.

Liittyykö siihen matkaan yhtään positiivisia tunteita?

Tottakai. Joutuu miettimään niitä valintoja, miettimään, että minkä takia haluaa, että joku asia on just tietyllä tavalla. Nyt kun ei enää ole koulussa, niin ei tarvitse enää selittää tekemisiiään ja valintojaan itselleen tai muille, niin onhan se sillä tavalla hyvä juttu, se epävarmuus.

Monet taiteilijat sanoo, ettei heidän tarvitse itse ymmärtää taidettaan ja mä olen osittain samaa mieltä, koska tottakai muut ihmiset näkee sun teoksissa eri asioita, kun mitä sä olet yrittänyt tuoda julki. Mutta kyllä mun ainakin täytyy tietää mitä mä haluan mun teoksilla sanoa, koska mun teokset on tarinankerrontaa. Se olis ihan eri asia jos ne olis vaan intuitiota, sellasta ilotulitusta. Koska mä haluan, että sieltä tulee tiettyjä asioita esille, niin kyllä niitä joutuu sitten työstämään myös, jotta ne asiat näkyis.

Oliko taiteilijaksi itsensä kutsuminen vaikeaa? Kuinka kauan sä olet pystyny siihen?

Voi, se oli niin kovin vaikeaa. Varmaan nyt justiin tämän kaks vuotta mä olen kutsunut itseäni taitelijaksi. Korutaiteilijaksi itsensä kutsuminen ei ole ollut niin vaikeaa, mutta korutaiteilijuudesta siirtyminen taiteilijaksi, niin se oli todella vaikea ja kivinen tie. Taiteilija on niin iso sana. Nykytaiteilijakin on helpompi sana.

Miksi se on niin vaikeaa kutsua itseään taiteilijaksi?

Koska mä en ole käynyt akatemiaa. Mä luulen, että se johtuu ihan papereista, mulla ei oo pätevyyttä kutsua itseäni taiteilijaksi.

Haastattelu 2.2.2015
KorutaiteilijaTarja Tuupanen
Artesaani -96, Artenomi- 99, aloittanut työnsä korutaiteilijana -99, aktiivinen korutaideyhdistyksen jäsen.
OLLUT ihan tavallinen lapsi, ei millään tavalla poikkeava, kuvailee itseään ujoksi muttei siinä määrin, että se olisi ollut ongelma. Halusi pienenä kukkakauppiaksi. Teki paljon käsitöitä, piirsi, oli lahjakas, mutta erityistä taipumusta taiteilijuuteen ei osoittanut, taiteellisuus löytyi vasta opinnäytetyön aikana Helena Lehtisen ohjauksessa, reilusti yli 20-vuotiaana. Siihen asti ajatellut, että hänestä tulisi käsityöläinen. Vanhemmat, sukulaiset tai ystävät eivät vastustaneet koskaan taiteilijaksi tulemistä. Käyttää töissään lähinnä kiviä, päätyi kuitenkin kiven käyttöön vasta viimeisenä oppivuonnaan ammattikorkeakoulussa. Teki opiskeluaikana jo koruja, käytti paljon luuta.
Sä et ollu siis koskaan miettiny taiteilijuutta ennen sun viimeistä opiskeluvuotta?
No en, koska taiteilijathan on jotenki ihmeellisiä ihmisiä, käsityöläisyys varmaan tuntui turvallisemmalta neulomis- ja virkkaamisperinteeni takia. Olin siis tehnyt erilaisia käsitöitä kotona koko nuoruuteni. Siirtyminen käsityöläisyydestä taiteilijaksi, että sinulla on aihe jota käsittelet ja teet sen pohjalta jonkin teoksen, ei ollut tavoitteena mutta alkoi opiskelujen loppuvaiheessa tuntua mahdolliselta, mielenkiintoiselta ja tavoittelemisen arvoiselta.
Mikä sitten teki sen, että susta tuli taiteilija, mikä siitä teki niin mielenkiintoista?
Jossain vaiheessa sain ahaa-elämyksen että kivistä voi ehdä mitä vain, rajoituksia ei oikeastaan ole! Opinnäytetyö meni hyvin (1999) ja heti valmistumisen jälkeen sain näyttelyn Galleria Marzeehen Hollantiin. Se oli onnekasta ja yhtäkkiä olin pelottavassa korutaidemaaailmassa ulkomailla. Koululla oli toki käynyt paljon ulkomaalaisia vierailevia opettajia, mikä oli hieno asia. Oikeita asioita sattui tapahtumaan oikeaan aikaan taiteilijaksi tulemisen kannalta.
Huomasitko itse seisovas koskaan sun oman taiteilijuutes tiellä?
Ei, en
No onko taiteilijuus ihmeellistä?
Ei se sille ole joka sitä tekee. Mun ystävä on kätilö ja se on minusta ihmeellistä työtä. Tai vaikka joku matemaatikko, käsittämätön työ. Ulkopuolelta katsottuna vieras työ voi tuntua hyvin ihmeelliseltä, ja aluksi katsoin taiteilijuutta ulkopuolelta. Mutta kun huomaa, että ammatissa pärjää ja “vieraus” siitä häviää niin eihän se olekaan niin ihmeellistä.
Ootsä herkkä? Tai erityisen herkkä? Herkkä näkemään asioita? Aistitsä esimerksks muissa ihmisissä mielialavaihteluita? (tässä välissä kerroin Tarjalle HSP:stä)
Ajattelin aluksi “runotyttöherkkää” ja silloin vastaan en, mutta kun selitit sen noin niin ehken joo. Olen tilanteissa tarkkailija ainakin aluksi, ja olen itse sitä mieltä että sosiaalisissa tilanteissa tunnistan esimerkiksi valtarakenteet ja pienet eleet. Voi toki olla että tulkitSEN niitä sitten väärinkin.
Oletko sä kapinoinut niisanottua ”normi” elämää vastaan?
En ainakaan tietoisesti. Olen toki joskus nuorena ajatellut että elämä menee ”normaalisti” ja tulee perheet ym., normiolosuhteet, mutten oli kapinoinut puoleen enkä toiseen mitenkään voimakkaasti.
Ootsä koskaan epäillyt sitä, että susta tuli taiteilija, että oliko tää oikea valinta?
En ole valintaani epäillyt sen jälkeen kun se sitten oli selvä. Työni laatua olen epäillyt, sitä epäilee ja kyseenalaistaa koko ajan. Olen mielestäni ihan oikeassa paikassa ja tämä on mailman paras työ. Joskus kuulee tuttujen ja ystävien puheesta ettei heidän työnsä ole niin kivaa, harrastuksen työn jälkeen ovat tärkeämpiä ja työhön menoa lähes vältellään koska siitä

ei nauti. Tämä meidän työ, taiteilijuus, on koko elämä, aina on kivaa tulla töihin, siihen olen todella tyytyväinen. Kuten sanoin, mulla on maailman paras työ!

Ajaututko koskaan “kaaostilaan”, täydelliseen ahdistukseen, missä tuntuu, ettei ratkaisuja ole ollenkaan?

Kyllä, minulla se usein liittyy aikatauluun eli deadlineen. Tulee hätä että ehdinkö tehdä ja lasketaan jäljellä olevia tunteja joka on joka kerta ihan yhtä typerää. Joka kerta ajattelen että olen tiennyt tämän ihan ajoissa ja miksi sama ongelma on taas edessä, paljon itsesyytöstä. Stressi ja kaaos tulee siitä että pelkää ettei ehdi muttei voi tietenkään tehdä huonostikaan koska julkiseen levitykseen ei voi viedä mitään omasta mielestä huonoa.

Onks se aina läsnä, ees jollain tavalla?

On se siten läsnä, että kun joskus menee oikein hyvin ja työn tekeminen tuntuu erityisen helpolta, tulee pelko että suoltaako jotain ihan kökköä. Liika helpous alkaa epäilyttää. Minulle on joskus kyllä sanottu että “ota se lahjana”, eli jos joku sujuu joskus nopeasti ja helposti, se on ihan ok, siitä ei kannata potea huonoa omaatuntoa, jos on muuten työhön tyytyväinen. Tämän yritän aina muistaa.

Podetko sä huonoa omaatuntoa niistä päivistä, kun ei näennäisesti tapahdu mitään?

Joo, poden. On tunne että “pitää tehdä mutta eihän tässä ole mitään tehty”. Ymmärrän että usein työhuoneella tapahtuu paljon asioaita vaikkei konkreettista tulosta olisikaan heti nähtävillä. Joskus poden huonoa omaatuntoa siitä että aika kuluu enkä ole aloittanut jotain asiaa.

Ootko sä tehnyt asioita, tai onko ollut aikoja kun sä oot tehny asioita, sen takia koska sä oot ajatellu, että sun pitää olla yhteiskunnallisesti hyväksytympi, tai jotenki, että se taiteilijuus ei oo tavallaan ollu hyväksyttyä?

En ole ehkä tehnyt asioita, mutta olen esitellyt itseni opettajana, enkä taiteilijana. Olen siis valinnut, minkä ammatin sanon jossain tilanteessa ja jättänyt mainitsematta että olen taiteilija. Sehän on ihan typerää, mutta joskus silloin pääsee helpommalla. Kaikki ymmärtää mitä opettaja tekee, aina ei jaksa selittää taiteilijan ammattia.

Onko se eka jotenki, ettet sä tavallaan vieläkään koe olevasi tarpeeks taiteilija tai jotenkii, et sä oot oikeutettu siihen nimikkeeseen, vai?

Ehkä se ei enää ole sitä, vaan liittyy esimerkiksi tähän julkiseen keskusteluun apurahataiteilijoista. “Mitä ne tekee, ne juo vaan viinaa ja odottaa inspiraatiota”. Vaikka eihän tuo mielikuva enää ole vallitseva suurella yleisöllä ja se on klisee. Ehkä joksus pelkää sitä leimautumista että on ikäänkuin turha tällä yhteiskunnalle “hilupimpeli-ihminen”, ei-tuottava, ei vakavasti otettava. Vaikka itse ja suurin osa ihmisistäkin on sitä mieltä että kulttuuria tarvitaan, oli se sitten musiikki tai tanssi tai mitä tahansa. Jossain vaiheessa kyllä tajusin että minun on seisottava “rinta rottingilla” ja jos olen apurahataiteilija niin sitten sanotaan että työskentelen työhuoneellani, olen taiteilija. Jostain syystä se on välillä vaikeaa, en tiedä johtuuko siitä ettei aina jaksa selittää ammattiaan kun joskus puhuu joidenkin ihmisten kanssa ihan eri kieltä.Tottakai, jos ei tunne yhtään taiteilijaa niin nhan se vieras ala eikä voi tietää mitä ne tekee. En minäkään tiedä vaikka tanssijan työn arkirytmistä tai lätkänpelaajan. Mutta keskimäärin kahdeksasta neljään arkirytmi on helpompi ymmärtää.

Taiteilijuus vaatii luonnetta, rohkeutta, omapäisyyttä, vahvuutta, hulluutta, kapinallisuutta varsinkin korutaide, koska se on marginaalitaidetta, tiedostatko sä et sä oot sellainen ihmienen, jolla on näitä ominaisuuksia?

Ehdottomuuden tunnistan, koska minua ärsyttää kauheasti asia ”tekisin jos” tai ”jos minä nyt pystyn, jos minulla olisi aikaa, jos minulla olisi rahaa, jos minulla olisi mahdollisuus”. Minun mielestäni, jos haluaa tehdä jotain niin se pita tehdä eikä jäädä jossittelemaan tai voivottelemaan tai vierittämään vastuuta itseltä muille. Kapinallisuutta en oikein itsessäni tunnista, mutta ehdottomuuden kyllä. “Mutkun” ärsyttää.

Mitä sä toivot et ihmiset saa sun taiteesta?

Tunteen. Sen ei tietenkään aina tarvitse olla edes positiivinen, tunne, mutta jokin lii kahdus. Jos asia on ihan yhdentekevä, niin se on pahinta. Jos teosta vihaa niin sekin on parempi kuin ”ihan kiva”.

No mitä sä ite saat siitä? Omasta taiteesta?

Elämän sisällön, mikä kuullostaa ihan järkyttävältä....nauraa... Tässäkö tää on tää elämän sisältö...

Kuolisitko sä henkisesti, jos sä et tekis tätä?

Varmaan minusta tulis sellanen kiukkuinen ja turhautunut, toisten syyttelijä, kireä.

Mitä sä tunnet, mietit, käyt läpi, koet ennen ku sä saat valmiin työn aikaseksi?

On vaiheita kuten innostus, turhauma, evastaus ja sitten tyytyväisyys. Ja tämä kaikki menee siksakkia. On mekaanista työskentelyä, jotain mistä aloittaa, ongelmien ratkomista. Asiat ei toimi millään tai ne toimivat heti ja vastauksia löytyy. Lopuksi epäilyä onko asia valmis vai ei.

Kuinka tärkeää on kuunnella itsekritiikkiä, kannattaako sitä kuunnella tai miten paljon sitä kannattaa kuunnella?

Kyllä sitä mielestäni pitää kuunnella, se on valtavan tärkeää. Pitää kyseenalaistaa koko ajan itseänsä ja tekemistään ja sitä on itsekritiikki. Kunhan se pysyy järjen rajoissa eikä sillä tukahduta itseänsä.

Mut jos itsekritiikki on järjen ääni, niin tappaako järjen ääni intuition äänen? Työseknteletkö sä intuitiivisesti?

Työskentelen intuitiivisesti ja uskon siihen että hiljaista ymmärrystä ja hiljaista tietoa on meissä paljon enemmän kuin ymmärrämme. Teemme päätöksiä koko ajan perustuen siihen, tajuamatta että teemme niitä päätöksiä. Ajattelen että tässä prosessissa –taiteellinen työ- että järjen ääni on sitä että työtään katsoo välillä kriitisesti, enemmän objektiivisesti ja ulkopuolelta. Kyselee itseltään mitä on tekemässä .Eli ei järjen ääni tapa intuitiota vaan se on tai sen pitäisi olla terveen itsekritiikin ääni.

Et se toisten miellyttäminen ei oo se mitä sä kuuntelet, tai mitä kuuluis kuunnellakaan?

Ei se ainakaan mikään lähtökohta voi olla. Eri asia on kun saa kritiikkiä kolleegalta koska sitä kuuntelee ja sitä arvostaa. Yksi tärkeimmistä asioista mitä opin Ruotsin koulusta (Konstfack) oli se, että “katso kuka puhuu”. Eli kuuntele kuka puhuu, mistä puhuja tulee, kuka se on, mistä lähtökohdista tai näkökulmasta se puhuu, mistä taustata. Kuulostaa yksinkertaiselta ja pätee tietenkin muuhunkin kuin kritiikkiin.. Tämä henkilö puhuu korutaiteesta nästä näkökulmasta, koska.jne. Tämä henkilö kiinnitti huomiota näihin asioihin tässä teoksessa koska...Kaikki ei ole aina nii mustavalkoista.

Onko kritiikin vastaanottaminen aina yhtä vaikeeta, vai helpottuko se ajan myötä?

Kyllä luulen että se helpottuu, kaiken osaa suhteuttaa ajan myötä paremmin. Mutta jännitys ei katoa mihinkään. Jos haluaa näyttää esimerkiksi uusi töitä kolleegalle ja tahtoo palautetta, se jännittää aina yhtä paljon. Tottakai omalle työlleen on myös sokea. Varsinkin jos näyttää ihan tuoreita töitä jollekein, itsellä ei ole ollut ikäänkuin aikaa vielä tutustua niihin, ei ole ollut aikaa katsoa niitä itsekään rauhassa.

Taiteellisessa prosesissa ei nähtävästi muutu tietyt asiat, ne tietyt epävarmuudet ja tietty ahdistelu ja semmonen, niin ne pysyy ennallaan, et niihin ei totu tai?

Ei totu, ja se on mielestäni hyvä asia, koska sittehän siinä itse pysyy veitsenterällä, epäilee hyvällä tavalla tekemisiään. Epävarmuus hyvällä tavalla voi ruokkia työtä. Jos koko ajan tiedät mitä teet ja olet turvallisesti omassa laatikossa etkä ole epävarma tai epäile niin ehkei tule kokeiltua uusia asioita laatikon ulkopuolella.

Onko sun taiteellisessa prosesissa jotain tiettyä kaavaa ja ootsä tutkinu sitä kaavaa? Voiko siit sanoo, et siin on joku tietty selkeä rytmi, et sä tunnistat etukäteen, et aa nyt mä meen taas täs vaihees, tai jotenki?

Joskus, siis prosessissa- huomaan, että lykkään aloitusta. Vaikka projekti olisi aloitettukin saatan jotain osa-aluetta lykätä myöhemmäksi.

Kun työhuoneella menee huonosti, meillä on työhuoneyhteisössä sellainen sisäpiirivitsi, että tekijä menee keittiöön ja ja jos keskustellaan miten työ sujuu niin sanotaan et “vittu mitä paskaa”. Sen tajuaa että vaikka on ongelmakohta ja hankalaa, siitä pääsee aina aikanaan yli, mutta se suo on rämmitävä läpi. Välillä tulee toki aikoja jolloin tuntee itsensä todella huonoksi. Tällaiset erilaiset prosessin osaset aina toistuu. Ja mitä paremmin ne osaset tuntee tai ne edes tunnistaa, niin sitä paremmin niistä pääsee eteenpäin tai niitä pystyy käyttämään jopa hyväksi. Esimerkiksi sinä sanoit että ajattelet parhaiten autoa ajaessa, pystyt käyttämään sitä joskus hyväksesi. Joskus kun olen ollut pitkän päivän työhuoneella ja olen lähdössä kotiin ja siivoan, olen jo lopettanut työt, saattaa tapahtua että yhtäkkiä töitä katsookin eri kulmasta ja uusi ajatus aukeaa tyyliin “entäs jos tama onkin näin”. Se on hyvin lyhyt kummallisen hedelmällinen hetki. Joskus myös kävely auttaa ratkomaan työongelmia.

Ootko sä oppinu hyväksymään ne osana sitä prosessia, annatsä itselles nykyään jo helpommin anteeks, ku esimerkiksi kymmenen vuotta sitte? Tietyt ahdistelut tai... ooksä esimerkiks silleen, et no joo, tää on vaan taas tätä?

Joo, siten että yhtä pahaltahan ne ongelmat ja suossa rämpimiset tuntuu, se ei muutu, mutta ymmärrys siitä että niistä hetkistä pääsee läpi, kasvaa. Asiasta ei panikoidu ainakaan yhtä pahasti. Jo tieto siitä, ettei prosessin ongelmakohta kestä ikuisesti, helpottaa. Se loppuu aikanaan jos sen sen selvittää ja se kuuluu asiaan.

Mitä on korutaide?

Lyhyesti sanottuna se on mielestäni taidemuoto, jonka media on koru, kuten valokuvataiteessa valokuva tai veistotaiteessa veisto. Korulla voi olla suhde kehoon, ei välttämättä tarvitse olla, mutta korutaiteen teos voi olla vaikka videoteos joka käsittelee suhdetta kehoon tai kehoa. Jokin kehollisuus korutaiteeseen yleensä liittyy koska se on niin olennainen osa taidemuotoa.

Mikä tekee hyvän teoksen?

Siinä on tunne, tai reaktiona on jokin tunne. Teos liikuttaa. Entinen taidehistorian opettajani Marko Glyén vertasi nykytaiteen luenolla nykytaiteen katsomista jääkiekoon siten että jos menet katsomaan lätkämatsia täysin ummikkona, sehän on aivan kaaosta. Jos et tiedä mitään säännöistä, paitsioista, miksi pelaajat tekevät mitä tekevät. Samoin jos menet yhtäkkiä katsomaan nykytaidenäyttelyä ilman mitään pohjaa, se voi olla vaikeaa. Mitä enempi näkee, sitä enemmän pystyy näkemään ja ymmärtämään. Tietopohja auttaa myös hieman, mikä ei tarkoita että pitäisi olla alan asiantuntija.

Mikä sulle on tärkeitä, kun sä teet taidetta, viitaten tähän huono/hyvä- taide aspektiin?

Varmuus epävarmuuden kautta.Se liittyy kyseenalaistamiseen ja tekemisen ehdottomuuteen. Kyseenalaistaa tekemistään niin paljon että lopulta tulee varmuus että tekee “oikein”. En tarkoita nyt sitä että aina tehdessä pitäisi tuntea tuskaa, vaan sitä että tarkastelee ja kyseenalaistaa tekemisiään kunnes on itse varmasti ehdottomasti tyytyväinen.

Kuka on mielestäsi oikeutettu taiteilijuteen?

Kaikki. Kun ajattelee vaikka itetaiteilijoita, miten taiteilijuuden voisi kieltää keneltäkään? Työssä pitää tosin olla mukana aitous ja tosissaan oleminen. Jos edelleen ajattelee itetaiteilijoita, näkee jotain aivat hullua kylänmiehen ja –naisen ite tehtyä, onhan heillä se aito tekemisen meininki ja tosissaan oleminen vaikka miten huumoripitoista olisikin. Aito asia.

Haastattelu 3.2.2015
Korutaiteen keräilijä Helena Pahlman
Mitä sinulle on korutaide?
Itse asiassa otin mukaan tekstin jota olemme Lassen kanssa joskus kirjoittaneet. Me olemme paljon keskustelleet keskenämme ja meillä on korusta ollut muutaman ranskalaisen viivan ajatus, miten me nähdään mitä on korutaide. Me oikeastaan lähdeittiin sellaisesta ajatuksesta, että koru on taidemuoto, jolla on esteettinen funktio. Toiseksi koru on viesti tai merkki. Koru kommunikoi käyttämällä symbooleja tai kuvioita. Koru on lähellä suoraan iholla tai lähellä ihoa. Meidän ajatuksen mukaan vaikka koru olisi rasiassa tai vitriinissä niin poissaoleva vartalo on implisiittinen osa korua. Koru on kooltaan usein pieni. Se on intiimi. Koru on usein salaperäinen, se ei kerro kaikkea katsojalle. Korusta tänä päivänä keskustellaan pitääkö korun olla suhteessa vartaloon. Korun pitää olla rohkea siinä mielessä, että se hyväksyy suhteensa vartaloon. Tämä tarkoittaa sitä, että jos korutaiteilija tekee sellaisen korun, jota ei voi kantaa päällään, niin silloin korutaiteilijalla pitäisi olla rohkeutta ja itsetuntoa sanoa, että tämä ei ole koru. Tämä on objekti tai veistos, pienoisveistos tai suurempi veistos. Tämä on eri asia kuin koru, vaikka minä korutaiteilijana sen olen valmistanut. Ehkä tällaisilta korutaiteilijoilta puuttuu itsetunto ja rohkeus lähteä yleiselle taidekentälle kilpailemaan. Siellä kilpailu on vieläkin kovempaa. Olen sanonut aina, että koru on ”conversation piece”. Perustelen tätä sillä, että olen esimerkiksi työelämässäni,aina käyttänyt koruja ja avannut monia keskusteluja päälläni olevan korun kautta. Työssäni oli tyypillistä se, että olin kokouksissa ainoa nainen ja arvokkaita miesjohtajia ympärillä, jotka olivat tummissa liiturityökaluissa. Monet aloittivat keskustelun kysymällä, ulkomaalaiset erityisesti, että anteeksi mikä koru sinulla on päällä. Ja varsinkin, jos se oli jotain muuta kuin timantteja taikka korukiviä. Monesti kun me matkustettiin ulkomailla, niin jopa junassa, joku saattoi kysyä minulta, kun me istuttiin vastakkain ”anteeksi, mistä tuo koru on, kuka sen on tehnyt, mistä te tulette. Koru on ”conversation piece” parhaimmillaan. Tietysti perinteisesti koru on arvon mitta tai statussymboli. Tai se on myöskin viesti, mihin ryhmään ihminen kuuluu. Se kertoo myös tietyllä tavalla omista arvoista tai siitä mitä arvostaa..
No onko koru mielestä marginaalitaidetta tai outsidertaidetta?
Tavallaan se on, koska taidekoru on käsitteenä sellainen, joka ei lähde välttämättä juuri niistä arvomateriaaleista. Suomessa se ainakin on marginaalitaidetta. Meillä on aika nuori kulttuuri eikä meillä ole taustaa siihen, että me oltaisi opittu siihen, että koru on taidetta. Suomalaisille koru on kalevalakorua, ehkä lappooniaa. Taidekorun käsitteen tuominen suomalaisille on vaikeata. Silloin kun me aloitettiin korujen keräily, se oli kaikkialla Euroopassakin vaikeata. Mieheni Lasse oli kansainvälisissä yrityksissä töissä ja hän matkusti aika paljon. Hän kaivoi ennen matkaansa etukäteen kaikista korukirjoista, aikana ennen internetiä, tekijöiden nimiä. Me arvoitiin, kuka on kiinnostava missäkin maassa. Hän teki suuren määrän salapoliisityötä, että hän löysi niitä tekijöitä, eikä gallerioitakaan ollut silloin Euroopassakaan kovin montaa. Hän otti suoraan yhteyttä taiteilijoihin. Se oli sillä tavalla maanalaista.Tieto piti kaivaa. Ja on se vieläkin marginaalia, outsidersia, undergroundia Suomessa. Muualla Euroopassa se on päässyt jo vähän enemmän oman taiteen asemaan. Saksassa, Hollannissa, Tanskassa jopa Ruotsissa ja Norjassa on tietty asiakaskunta, joka seuraa aika tiiviisti korutaidetta. Suomessa ehkä korutaiteilijat ovat epävarmoja siitä voiko korutaide olla taidetta. Se taas saattaa johtua siitä, ettei ole niitä katsojia tai asiakkaita korutaiteelle. Korutaiteen tekeminen voi olla aika raskasta työtä, kun puurtaa itseksensä, uskoo siihen, että teen taidetta. Korutaide on minusta hieno taidemuoto. Mielestäni se ei välttämättä ole kapinallista taidetta. Korut voivat olla kapinallisia, niillä voi olla joku viesti, joka saa olla tiettyä kapinaa. Niinkun aikaisemmin sanoin, mielestäni, jos korutaiteilija tekee jotain muuta kuin koruja, silloin hänen pitäisi olla itsevarma ja sanoa, että nyt minä menen tänne

kuvanveistäjän alueelle. Jos minä en siellä pärjää, niin sitten minä en ole tarpeeksi hyvä ja minä palaan takasin sinne korun puolelle.
Miksi se on kiinnostavampaa kuin muu taide?
Ei se ole kiinnostavampaa välttämättä kuin muu taide, mutta yhtä kiinnostavaa. Parhaimmillaan taidekoru on kannettava taideteos, se on ”wearable” ja samalla ”conversation piece”. Pidin äskettäin esitelmän otsikolla ”Koru- taidetta pienoisukoissa”. Sen esitelmän kuuli silloin sata ihmistä, jotka eivät olleet koskaan ennen ajatelleet, että koru voi olla taidetta. Se oli aika kiva lopputulos, kun jokin uusi avautui heille.
Mitä huulet/ toivot, että ihmiset saisivat korutaiteesta?
Minä kyllä toivon, että ihmiset saisi sitä samaa kuin mitä minä olen saanut. Minulle siinä on monta ulottuvuutta, yksi ulottuvuus on koru ihan koruna, se työ ja ilo siitä, ei pelkästään omistamisesta, vaan että kannan koruja ja annan niille ainakin omasta mielestäni päivänvalon. Tuon korun esille, se on yksi osa sitä iloa. Toinen osa, mistä olen aina nauttinut ja mitä toivon, että muutkin ihmiset nauttisivat, on se pienimuotoinen taide, joka tuo taide-elämyksen tietyllä tavalla arkeen ja se kulkee mukana. Aika monet korutaiteilijat ovat viehättäviä ihmisiä. Heitä leimaa nöyrä asenne työhönsä. Korutaiteilijat tekevät aika meditatiivista, pienikokoista työtä. Usein he ovat ihmisinä sympaattisia ja ystävällisiä. Korutaiteilijaa varmaan leimaa ehkä tietynlainen vaatimattomuus. Monet maailman nimetkin ovat aika vaatimattomia ihmisiä ja hyvin vieraanvaraisia, ystävällisiä, se on ihan oma maailmansa. Ja kun siihen pääsee sisälle, se on iso etuoikeus. Toivoisin, että ihmiset saisivat korutaiteesta sitä arkipäivän taide-elämystä, mitä voi kantaa mukana.
No mikä tekee teoksesta hyvän tai huonon?
Se on hirveän vaikea kysymys. Me ollaan aina katsottu tietyllä tavalla taiteellisuutta, mutta samalla tekniikkaa. Olen sitä mieltä, että kun hallitsee tekniikan, sitten on varaa taiteillakin aika paljon. Monet vähäisellä tekniikalla tehdyt korut eivät kestä, niitä ei voi pitää, ne eivät toimi, ne tippuvat, ne menevät rikki, ne tuottavat pettymyksiä, ne ovat kertakäyttöjuttuja. Ammatillinen osaaminen, ei pelkästään uniikkius tai pelkästään taiteellisuus, joka on kyllä tärkeää aina. Sisältö on tärkeä ja usein jopa se tietynlainen filosofia siinä taustalla. Usein tietyllä tavalla myöskin korun tekijän persoonallisuus, varsinkin jos tuntee tekijän. Sillekin on oma sisältönsä, koska aika moni niistä nykykoruista, joita meillä on, edustavat meille myöskin tekijänsä.
Kuka sinun mielestäsi on oikeutettu taiteilijuuteen? Voiko niin edes sanoa?
Jokainen on omasta lähtökohdastaan oikeutettu. Kuka tahansa on oikeutettu kutsumaan itseensä taiteilijaksi tai miksikä nyt haluaakaan kutsua itseensä. Taiteilijoita on kuvataiteittenkin puolella kaikenlaisia, on niitä tunnustettuja ja vähemmän tunnustettuja ja on harrastelijataiteilijoita. Olen viime aikoina jutellut korun tekijöiden kanssa, jotka huolestuvat siitä, että kansalaisopistoissa pidetään niin paljon kaikenlaisia korukursseja ja näiden myötä jokainen kurssin käynyt kokee olevansa koruntekijä. On myös paljon askartelukoruja, joka vähän tietysti vie sitä korua toiseen suuntaan. Jos nyt sitten jättää pois sen, että joka harrastelija haluaa olla taiteilija, niin kyllä minusta ainakin koulutuksen saanut saa kutsua itseään korutaiteilijaksi. Se on vähän myös itsetuntokysymys. Pitäisi ehkä rohkeammin olla sitten korutaiteilija, jos on korutaiteilija. Jos haluaa mennä sinne kuvanveiston puolelle, niin mennä sinne tekemällä objekteja ja pyrkiä kuvanveistäjien näyttelyihin ja sille saralle kuvanveistäjänä, ei korutaiteilijana.
Millainen on mielestäsi korutaiteilijan sielunmaiseman stereotyyppi?

En haluaisi sanoa stereotyyppejä, koska on olemassa synkkiä, esimerkkinä Virosta Kadri Mälk, joka on tosi synkkä ja samalla herkkä, on olemassa herkkiä, tosi herkkiä, on olemassa iloisia. Espanjalaisista esimerkiksi monet ovat iloisia ja värikkäitä, koska siellä varmaankin vaikuttaa ilmasto, aurinko paistaa paljon. Monet korutaiteilijat ovat varmaan aika yksinäisiä, koska työ on yksinäistä. Se on ehkä valittuakin se yksinäisyys. Ei ole mitään stereotyyppiä, kaikkia löytyy.
Sanoit, että olet tutustunut taiteilijoiden työskentelyyn, oletko myös tutustunut siihen taiteelliseen prosessiin?
Osittain taiteelliseen prosessiin, koska jotkuthan haluaa käydä läpi sitä prosessia tarkkaankin. Ihmiset vaihtelevat, toiset haluaa enemmän kertoa itsestään ja näyttää ja näyttävätkin. Heidän työprosessiinsa pääsekin tutustumaan ja taas toiset haluaa pitää sen tietyllä tavalla ajatteluna, näihin vuosiin mahtuu kaikenlaista.
Oletteko te nähneet myöskin sen prosessin sillä tavalla alusta loppuun, että mitä se ihminen käy läpi, ihan sillä lailla konkreettisesti, vai onko se yleensä kertomuksena...?
Siis sen mitä se ihminen käy läpi senhän he varmaan osittain kertovat, Prosessiahan tapahtuu myös paljon työhuoneen ulkopuolella. Ollaan nähty sitä prosessia ihan alusta loppuun.
Entä ne epävarmuudet?
Niitäkin on, joskus jotkut korutaiteilijat ovat pyytäneet käymään keskustelua siitä, onko työ ideat ollenkaan sitä mitä pitäisi olla, näin ostajan ja käyttäjän näkökulmasta.
Miten näet sen taiteellisen prosessin? Mitä ajattelet siitä?
Se on tietenkin asia, joka on jokaisen taiteilijan kohdalla oma juttu, yksilöllinen prosessi, monenlaisia prosesseja on. Kun puhutaan esimerkiksi espanjalaisesta Ramon Puig Cuyasista, jonka kanssa olemme paljon käyneet prosessia läpi tai saksalaisesta Georg Doblerista, niin prosessit ovat hyvin erilaisia toisistaan. Paljon ajatustyötä on päästy peilaamaan, muttei varmaan koko prosessia näe koskaan ulkopuolinen, koska sehän on varmaan niin, että taiteilija kuljettaa sitä prosessia osin mukanaan, tietyllä tavalla filosofia ja työnsä sisältöä.
Onko se semmonen mitä olisi kiva nähdä enemmän tai olisko se kiva, että niitä prosesseja vaikka esimerkiks kirjutetaan auki, pidettäisi päiväkirjaa ja niitä saisi lukea ihan avoimesti, vai onko parempi, että sieltä jää jotain vähän peittoon?
Mielestäni se tietty salaisuus on siinä aika kiinnostava, ehkei liikaa kannata avata. Tietyllä tavalla joku dokumentti voisi kertoa jotakin, mutta jollain tavalla se taiteellinen tietty salaperäisyys, siihen liittyy vähän semmoista mystisyyttä, se on ihan hyvä juttu.
Mikä tekee parhaimmista parhaimpia?
Se, että ne uskaltavat rohkeasti viedä omaa itseänsä eteenpäin. Se että on hyvä itsetunto, rohkeus ja oma linja. Myös uusiutuminen on tärkeää, mutta ei itsetarkoituksellisesti. Tekninen osaaminen on kyllä myös tärkeää ja siihen yhdistettynä rohkeus ehkä mennä vähän yli perinteisen. Hyvä pohja taustalla ja siihen yhdistettynä rohkeus ylittää se perinteisyys. On vaikea yhdistelmä saada äärimmäisen hyvä tekninen koulutus ja sitten sieltä ponnistaa tavallaan yli siitä. Se on haaste.
Kannattaako sinun mielestä taiteilijaksi tulla?
Taloudellisesti varmaan se ei ole helppo tie. Se on varmaan aika raskasta eikä varmaankaan kovin rahakasta. Varmaan monta kertaa ollaan siinä tilanteessa, että joutuu kysymään itseltään olenko taiteilija vai menenkö jonnekin korutehtaaseen tekemään jotakin vaihetta. Se on persoonakysymys, valitseeko sen, että menee sinne korutehtaalalle ja tekee niitä vaiheita

siellä ja tekee sitä loppuelämänsä. Toisilla on palo taiteilijaksi tulemiseen ja semmoisen ihmisen ei varmaan kannata lähteä sinne linjalle, koska jos hän haluaa olla onnellinen, voi ehkä tulla vähemmällä toimeen. Korutaiteilijan elämä ei ole mitään rahakasta. Joka alkaa korutaiteilijaksi tai käsityöläiseksi kyllä tietää, että taloudellisesti ei välttämättä ole aina kannattavaa, mutta voi olla muuten aika antoisaa. Tämä on niitä valintakysymyksiä niinkuin mikä tahansa taiteilijuus. Se tulee ihmisen sisältä, ei sillä varmaan silloin ole vaihtoehtoja.,
Minkälaista työtä on taiteilijan työ, sinun näkemyksen mukaan?
Se on kyllä omalla tavallaan aika vaativaa siinä mielessä, koska useimmilla se on apurahasta toiseen elämistä. Se on ehkä sitä, että teet alun perinkin valintoja, joissa tyydyt tietynlaiseen elämäntapaan, ehkä elät maalla, pääset ehkä taloudellisesti siihen elämäntapaan. Vaikea kysymys, tunnen niin paljon kuvataiteilijoita ja olen keskustellut heidän kanssaan ja paljon kuullut sitä kuinka monta vuotta saa rämpäjä ja sitten kun tulee kuulusaksi on antoisaa ja jäät jälkipolville. Se antaa monella tavalla mutta ulkopuolisen on vaikea sanoa.
No näetkö sinä, koetko sinä että se on raskasta työtä?
Luulen, että se on aika raskasta työtä. Se ei ole helppoa, mutta se voi olla hirveän palkitsevaa sen jälkeen kun löydät sen mitä teet ja miten sen teet. Keksit ratkaisuja, jotka ovat teknisiä tai taiteellista, saat lopputuloksen, johon olet tyytyväinen. Se tuottaa tyydytystä. Siinä voi olla monta vaihetta, jotka liittyvät ihan vaan arkeen. Voi olla vaikeata, jos on perhettä. Pitää miettiä perheen elämää ja jos on lapsia, voi olla ettei ole rauhaa tehdä sitä työtä sillä tavalla kuin haluaisi. Jos asuu pienellä paikkakunnalla kaukana Helsingistä, niin voi tulla aika yksinäinen olo, kun ei ehkä tapaa samankaltaisia ihmisiä, ei ehkä ole taiteilijapiirissä, ei pysty peilaamaan ajatuksia muuta kuin itsesi kanssa. Se voi olla aika vaikeata, mutta en ole taiteilija enkä tiedä. Näin kuvittelen sen olevan. Varmaan on niitä ihania, hyviä hetkiä, jotka ovat tosi palkitsevia ja sitten on niitä raskaita päiviä ja raskaita hetkiä, jotka ovat raskaita.
Mitä tai kenen antamaa kritiikkiä kannattaa kuunnella, kannattaako itsekritiikkiä kuunnella?
Itsekritiikkiä kannattaa varmaan kuunnella, mutta ei varmaan pidä olla liian kriittinen itselleen. Itse voi olla liian ankara itselleen. Sekään ei ole hyvä. Jos on mentori, se on varmasti aika hyvä. Opettaja tietysti, silloin kun opiskellaan on tärkeä. Kollegat ,Kaikkia voi kuunnella, muttei kaikkia tarvii ehkä ”ostaa”. Jos on oma linja ja tekee sitä niin, että on sinut oman linjansa kanssa, toimii niin kuin on päättänyt ja että tämä on minun tapani nyt tässä kohtaa edetä ja tämä on itseni näköinen työ, niin on hyvä kuunnella, mutta voi sitten jättää osan huomioimatta.
Kun sinäkin olet talouden kentällä toiminut aina, niin onko se ollut vaikea siellä ihmisten käsittää, että joku voi valita sellaisen tien, mistä se taloudellinen turva ei ole millään tavalla ..?
Ei, ei se ole vaikeata. Monet arvostavat aika paljon sitä, että ihmiset voivat tehdä sellaisen ratkaisun, vaikka itse on tehnyt toisenlaisen. Mekin ollaan kumpikin saatu kaupallinen korkeakoulututkinto, me ollaan valittu se, mutta ei meille ole ollut koskaan vaikea ymmärtää, että joku toinen valitsee toisen elämäntavan. Eikä meidän ystäväpiirissäkään kukaan. Meidän ystävissä on paljon sekä taiteilijoita että korutaiteilijoita, mutta paljon myöskin business-puolen ystäviä eikä koskaan valintoja ihmetellä. Mitä koulutetumpi olet, sitä enemmän ymmärrät erilaisia valintoja. Sitä enemmän ymmärrät myöskin sitä, että joillakin ihmisillä on niinkuin palo. Ihan niin kuin jollakin on kutsumus lääkäriksi, niin jollainkin tosilla on kutsumus taiteilijaksi. Ei sitä ole vaikea ymmärtää. Sitä monta kertaa kunnioittaa tosi paljon niitä ihmisiä, jotka lähtevät sille tielle, koska se ei ole se helpoin tie. Voi olla että olisi helpoin tie mennä merkonomiksi ja johonkin naputtelemaan perussihteerin hommaa tai jotain muuta tekemään. Taiteilijan työ on vaikeaa, se on haastavaa, mutta kunnioitettavaa.

Haastattelu 6.2.2015
Korutaiteilija Terhi Tolvanen
Lahden kultaseppäkoulu, hopeaseppä - 93, Rietveld Academy Amsterdam, korumuotoilija -97, Masters degree -99
Asunut opiskelun päätyttyä Hollannissa, nyt asunut vuoden verran Ranskassa. Lapsena piirsi paljon, oli hyvä kuvaamataidossa. On omasta mielestään ollut aina tosi tavallinen. Ei koe olevansa erityisen herkkä, mutta elää visuaalista elämää, jossa esteettisillä asioilla on iso merkitys. Ei halunnut missään nimessä taiteilijaksi, on aina tiedostanut sen olevan hyvin vaikea ammatti, taistellut aina sitä vastaan. Haki mainosgraafikoksi, mutta pääsi opiskelemaan hopeasepäksi. Muodonanto ja muoto kiinnostivat, ei koru tai pienten asioiden tekeminen. Koulun jälkeen halusi opiskella muotoilua, ja kun jatko-opiskelupaikkoja ei ollut Suomessa, ulkomaille lähtö oli selkeä valinta. Lähti vuodeksi opiskelemaan Rietveldiin Amsterdamiin, se vuosi muuttui kahdeksikymmeneksi vuodeksi. Teki ensimmäiset korunsa vasta maisterinohjelman viimeisinä kahtena opiskeluvuonnaan pakon edessä, koska koululla oli valmistuvien näyttely Galleria Marzeessa. Taiteilijanuraa ei vastustettu kotona.
Onko tekninen koulutus taiteilijalle tärkeää?
Ne jotka tuli sinne Rietveldiin kouluun jostakin teknisestä koulutuksesta, ne koki sen jonkun verran rajoitteena, että oli kiinni siinä ”millimetri” tekemisessä, ne taas jotka ei olleet ollu missään teknisessä koulutuksessa, niillä oli tietenkin hankalaa, kun niillä oli ideoita, eikä ne osannu niitä toteuttaa, ei ollu mitään valmiuksia. Että kyllä sekä tekninen koulutus että taiteellinen koulutus luo molemmat hyvän pohjan tekemiselle, kaikessa on kuitenkin kyse siitä, että oppii löytämään sen miten itse tekee, sen oman tyylin.
Oliko sun mielestä sillon helpompaa aloittaa taiteilijana, kuin nykyään?
Mä luulen, että mun alkuvaiheet on olleet silloin helpompia, silloin oli korutaiteilijoille mielettömät apurahat Hollannissa, samat kun visuaalisille taiteilijoille ja niitä olen saanut paljon. Olen myös saanut aloittaessani starttirahaa, jota ei ole enää olemassa, tai se siirty toisen instanssin alaisuuteen, sitä voi hakea, mutta se on vähemmän ja siitä käydään paljon kovempi kilpailu. Työskentelyapurahat, joita mäkin oon saanu, niitä ei ole korutaiteilijoille enään olemassa ollenkaan. Tänä päivänä aloittaminen on paljon vaikeampaa myös sen takia, että opiskelijoiden lukumäärä on eksponentiaalisesti kasvanut, kilpailua on aivan mielettömästi. Ei se tietenkään estä sitä etteikö vois pärjätä.
No se kuitenkin vaatii rohkeutta lähteä korutaiteen alalle, varsinkin sillon aikaisemmin, kun korutaide ei ollut niin tunnettua?
En mä kauheasti miettinyt sitä, mä en ollut Suomessa mitenkään paljon sen kanssa tekemisissä, Hollannissa se on ollut 70- 80- luvulta alkaen tosi aktiivista
Se on ollu siis osa sitä taideskenee, eikä ollu vaan marginaalia?
Niin, ja sen takia oli tosi helppo jäädä Amsterdamiin, siellä oli tapahtumia, gallerioita, avajaisia säännöllisesti missä näki koulukavereita ja muita kollegoita... Suomihan on uniikki siinä mielessä, että täällä galleriasta maksetaan vuokraa, mikä hankaloittaa näyttelyrutiinin oppimista. Muualla galleria elää provikalla, saa puolet teoksen myynnistä ja sen maksaa mielellään, kun se galleria on valmis tekemään töitä sun eteen, varsinkin jos ne tekee työnsä hyvin.
Mistä sun aiheet tulee, tuleeko ne siitä visuaalisesta?
Ei, ei, mun aiheet on mun mielestä sellasia, ehkä aika yleismaailmallisia havaintoja sellasesta ”sormet multa”- vimasta, puutarhan hoitamisesta. Ne on sellasia aspekteja ihmisen yhteydestä luontoon isommassa ja pienemmässä koossa. Isommasta koosta voidaan puhua esimerkiksi jos puhutaan jostain puistosta tai metsästä ja pienessä koossa kaupungin parvekkeesta. Se on kauheen laaja aihe ja mä annan sen nyt ollakin sellainen. Mä kyllä heitin niitä asioita sitten kattilaan ja sekotan, että ei se oo niin yksipiippuista ollenkaan. Mä en oo keksiny sitä ihan noin vain, koulussa lapsena jo mä olin hirveän kiinnostunut biologiasta ja mä osasin kaikkien kasvien nimet ulkoa. Mä muistan hämärästi semmoisen tilanteen, että biologian maikka sanoi, kun oltiin jossakin metsässä biologian tunnilla, et nyt sitten kaikkien täytytty heitellä kasvien

nimiä, paitsi Terhi ei saa sanoa, kun mä tiesin ne sit kuitenkin. Se on siis sellanen kiinnostus, mikä mulla on ollu jo sillon, se on kai sit sitä taustaa sille mun luonto aiheelle. Hollannissahan sellasta oikeaa luontoa ei ole juuri ollenkaan, tai hyvin vähän. En mä siitä mitenkään erityisen järkyttynyt ollut, mutta se on ollu sellanen, että oho, onpas se erilaista.

Tuliko siitä sitten tärkeempää, kun sitä ei ollut sitä luontoa, tuliko se sitten siitä se...?

Joo-o, ajattelin siitä jotenkin sillai tietoisemmin, sellainen luontotietoisuus. Siis en mä ole tätä aihetta valinnut sen takia, että mä haluaisin olla valistaja, se ei ole ollenkaan mun päämäärä. Mun päämäärä on enneminkin se, että sieltä löytyy niin hienoja asioita, että mä sitten haluan niitä näyttää muillekin. Ei ole tarkoitus tietenkään myöskään kopioida, se on vähän tylsää, sitte voi ottaa sen valokuvankin.

Tunsitko tarvetta elää toisenlaista elämää, kuin kaikki sun kaverit, tai sukulaiset?

Kai jonkun verran, ei mulla ollu mikään hirveä kiire mihinkään toimistotyöhön. Aikamoinen vapaushan sillon oli opiskelu aikana, siellähän mä kirmailin.... ehkä joku tämmönen kasvaminen on kestänyt hiukan kauemmin.

Koetko sä, että sä olet epäonnistunu usein, vai oletko sä epäonnistunut koskaan?

Oon, Rietveldissä oli yksi vuosi, joka oli aivan mahdoton, onneksi ne antoivat mun jatkaa, oli hirveän pitkään kausi, että mä yritin ehkä jotenkin liikaa, kaikki meni pieleen, todella huonoja juttuja. Epäonnistuminen on tärkeää (pilke silmäkulmassa), siihen ei kylläkään varsinaisessa työelämässä ole kauheasti aikaa, että sitten sen oppii kyllä näkemään hyvin varhaisessa vaiheessa, millon se työ epäonnistuu, eli millon sille asialle pitää drastisesti tehdä jotakin, siis isoja muutoksia.

Onko yhtä rankkaa epäonnistua edelleen, ku joskus nuorempana?

Ei se musta nykyään... se kuuluu tähän työhön, siis että ei kaikki asiat mene niin helposti, jotkut jutut ottaa enemmän aikaa, niitä joutuu vähän hakemaan ja mähän en päästä ulos mitään mihin mä en oo tyytyväinen. Mulla ei oo varaa siihen, että niitä epäonnistumisia olis paljon, niin niitä ei juurikaan ole- näitä tämmösiä kesken jääneitä. Siihen oppii, että mitä ideaa kannattaa yleensäköän ruveta toteuttamaan, myös siihen oppii, että kun ongelmia tulee, niin miten ne ratkotaan, jotta sen työn saa sitten valmiiksi, joskus joutuu tekemään jonkun näköisiä kompromisseja, niinku aika-kysymyksissä esimerkiksi, ei voi loputtomasti tehdä jotakin teosta

No minkälaista se on, se sun työskentely, ootko sä työhuoneella paljon ja jos oot, niin onko sulla sellaisia päiviä, että sä lähinnä ajattelet, että sä et tee mitään? Jos sulla on sellaisia päiviä, niin syyllistätkö sä niistä itseäsi?

Mä en esimerkiksi koko elokuun ja syyskuun aikana tehnyt yhtään töitä, elokuu oli lomakuukausi, syyskuussa mua ei huvittanu tehdä töitä. Mulla oli hirveän huono omatunto, vaikka tiesin että kunnon tauko oli paikallaan. Siitäkin mä osaan ketkuilla, se mikä siinä on hankalaa, on se että se rytmi katoaa, se semmonen niin kutsuttu flow, mikä tarkoittaa sitä, että ajatus on kirkas, että ne ratkasut löytyy aika nopeasti. Esimerkiksi nyt ku mä oon täällä Suomessa, niin se rytmi katkeaa, sitten mun täytytty taas tsempata että se tulee takaisin.

Oletko sä koskaan pannu merkille, että onko sun työskentelyssä jonkunlainen kaava, joku prosessi, jonka sä käyt joka kerta läpi, kun sä teet jotain isompaa?

Eka on idea, sitten sitä pitää vähän kypsytellä, sitten mä keräilen materiaaleja ja kuvamateriaalia, koska ne on mulle tärkeitä, mä saan niistä tosi paljon inspiraatioo ja tietoa myös siihen muotoon. Sitten rupeen kehittämään sitä ideaa eteenpäin. Kun niitä materiaaleja on niin paljon, että niistä on mahdollisuus jotakin tehdä, niin mä teen elementtejä ja osia. Melkein kaikki ideat on hyviä ideoita, mutta on tosi tärkeää mitä niille sitten tehdään. On myös tosi tärkeää se, että osaa päästää irti, että ei väkisin yritä viedä loppuun jotakin mikä ei toimi. Kyllä sen sitten tuntee, kun se ei toimi. Joskus siinä kestää, että sen löytää mikä mättää, siksi se prosessi onkin niin hidas, siihen menee usein kuukausia, mutta on myös hyvä tehdä hitaasti

Ajatteletko sä paljon, vai teetkö sä koko ajan ja ajattelet siinä sivussa?

Mun täytyy kyllä ensin ajatella, ennen kun mä rupean tekemään, mä ajattelen paremmin, kun mä menen kävelylle, se

vapauttaa. Siitä onkin tullut nyttemmin työkalu, se on erittäin tärkeä osa mun päivää- tää lenkkeily, koska silloin mä joko yritän olla ajattelematta mitään, tai löydän aivan mahtavia ratkaisuja johonkin tekniseen tai esteettiseen pulmaan, tai mikä se nyt sitten sattuu oleen mitä yrittää ratkoa

Mites epävarmuus tekemisessä, mietitkö sä mitä muut ajattelee?

Joo, joskus, joskus mä teen sellasia teoksia, että mä mietin, et voikohan tollasta tehdä, kyllä se on osa myös tätä ammattia, senkin takia, että se työskentelyprosessi on hyvin intensiivinen. Se menee psykologisesti niin, että sä alustat sitä, sit sä teet työtä sen eteen että pääset siihen rytmiin, sitten kun sä pääset siihen rytmiin, niin se flow on mieletöntä aikaa, koska silloin sä olet nopea, kirrkaasti ajatteleva, hyvät ideat vaan satelee, pärjäävät hyvin vähällä unella, se on oikeesti varmaan joku tämmönen endorfiini-adrenaliini-juttu kehossa, se on addiktiivinen olotila, mutta minkään huumeen vetämistä ei kestä loputtomasti, että sen jälkeen sitten, kun teen duuneja kuitenkin useimmiten näyttelyyn, tulee semmoinen tyhjiö, yhtäkkiä ei olekaan kiire ja pitäis päästää irti niistä asioista, silloin nimenomaan tulee sitten se epävarmuus. Useimmiten sitä miettii että tulekohan se onnistuminen enää ikinä takaisin.

Tuleeko sulla koskaan siinä näyttelyn avajaisten korvilla sellanen epävarmuuden tunne?

Joo, kyllä aina jännittää, vaikka tietäiskin, että se menee ihan hyvin, niin aina, eikä siitä pääsekään

Helpottuuko se kokemuksen myötä, vai onko se yhtä vaikeaa, kuin silloin alkutaipaleella?

Helpottuu mun mielestä, kyllä mä olin epävarmempi niistä mun jutuista sillon alussa, tottakai ikä ja kokemus vaikuttaa, mut myös se, että mulla on niin hyvä tilanne, mä tiedän, että mun töitä arvostetaan, niin se ei oo enää nii paha se epävarmuus. Kyllä mä silti joudun kysymään palautetta, jos vaan pystyn, on hyvä löytää ne ihmiset, jotka on rehellisiä palautteessaan.

Ketä ei kannata kuunnella?

Semmosia perheenjäseniä, kavereita, opettajia, kollegoita, joista näkee, että ne ei arvosta niitä samoja asioita ku itse, tai jotka hakeutuu toiseen suuntaan kuin itse

Mikä tekee teoksesta huonon?

Huono teos on sellainen mitä ei jaksu katsoo, ajanhukkaa! Siitä tulee sellainen fiilis, että se taiteilija ei ole jaksanu miettii mitä se tekee, jos ei oo mitään kontrastia, kaikki värit ja muodot hajoaa joka paikkaan, jos se ei pysy kasassa se kokonaisuus. Mä luulen, että mua henkilökohtaisesti viehättää semmoinen taide, oli se mitä vaan- koru, taideteos tai design esine- jossa on semmonen joku älykkyys, mä tykkään kyllä hirveän monenlaisista jutuista

No oletko sä koskaan tehnyt kompromisseja miellyttääksesi muita, vai oletko sä aina pitänyt oman pääsi tai kuunnellut omaa sydäntäsi?

Semmonen on hyvä kysymys, että pitääkö tehdä kompromisseja, jotta myis paremmin, koska ihmisethän haluaa elää sillä mitä ne tekee. Meille opetettiin koulussa, että ei, semmosta kompromissia ei pidä tehdä, koska sitten se menee metsään ja vaikka katsoja olis ns. tavallinen ihminen ilman minkäänlaista visuaalista koulutusta, niin se ei ole tyhmä, se katsoja tai asiakas jotenkin tuntee sen, että siinä on joku vika. Mutta kyllä mä oon kuunnellu esimerkiks mun kollegaa, jonka kanssa mulla oli työhuone, varsinkin sillon alussa, kiireessä oon tehny jonkun näköisiä, mutta hyvin tietosia kompromisseja. Joskus mä jopa suosittelen kompromisseja, että saa vietyä prosessin loppuun, että näkee mitä on oikeesti tekemässä.

Onko sun mielestä kaikilla oikeus taiteilijuuteen, vai onko siinä jotain rajoitteita?

Eihän siinä mitään rajoitteita ole

Oletko sä koskaan epäillyt omaa oikeuttasi olla taiteilija?

Joo, kyllähän keskustelu siitä, että onko korutaide taidetta, ja että minkälainen sen korun tulee olla, että se on korutaidetta,

se on vähän vaikea keskustelu. Samalla lailla kun valokuvaus, eihän kaikki valokuvat ole taidetta, niin kuin ei kaikki korut ole myöskään taidetta. Että missä ne rajat kulkee, se on välillä vähän sellasta hämää, niin kyllä mä olen kokenut, että mun täytyy selitellä mun omaa taiteilijuutta sen takia, että teen koruja. Kun joku kysyy mitä sä teet ja vastaan että mä olen taiteilija, ”aa, maalaatteko tauluja?”, ”en, mä teen modernia nykykorua”, ”aa, siinäkin voi olla taiteilija”. Ranskassa varsinkaan ei ole ollenkaan tunnettua tää korutaide.

Mites, sä taisit jo sanookin ennen ku aloitettiin tää haastattelu, että korutaiteen kentällä ihmiset on tosi lämpimiä?

Joo, kaikki on sillai sopivasti sekaisin (korusta sekaisin! Terhin korjaus) ja vaikka kaikki on ihan erilaisia, niin se on hyvin vahva se side, kaikki on samaa heimoa saman tien ja se on ihana tunne, kun siihen tulee ja aattelee, että mä oon niin normaali, nää ajattelee samalla lailla ja ne on ihan yhtä sekasin ku mä, että sitä ei tarvii piilotella, hävetä!

Mitä korutaide sulle on?

Korutaide on taiteenlaji, joka on hirveän laaja, joka tekee siitä tosi mielenkiintoisen. Vaikka itse teenkin käyttökorua, nautin myös erittäin paljon niiden kolleegoiden töistä, jotka tekee tosi käsitteellisiä töitä. Korutaide on kai ainoa taide, mikä kulkee mukana ja se on aika tosi hienoa!

Kannattaako taiteilijaksi tulla?

Se on tosi rankka ammatti, ja aika kuluttavaa epäsäännöllisen työrytmin takia. Kun on parikymppinen, niin ei se niin kauheasti haittaa. Nyt kun on vanhempi ja näkee miten muitten ihmisten työelämä kehitty, ihmisten, joilla on normaali työ, joille maksetaan lomien aikana palkkaa, joilla on niitä lomia, joille sitä eläkettä kertyy, niin aina välillä tulee vähän kade niitä semmosia kohtaan, toisaaltahan tää vapaus on ihan mieletöntä!

Mitä sä toivot ihmisten saavan sun taiteesta ja mitä sä itse saat siitä?

Olis ihan älyttömän hienoa, että ne sais semmosia samanlaisia kiksejä, kun mä saan kun mä katon jotain tosi mageeta juttua!

Haastattelu 2.2.2015
<div>Korutaiteilija Eija Mustonen</div>
<div>Saimaan ammattikorkeakoulun koulutuspäällikkö, 30-vuotinen ura korutaiteilijana sekä samanaikaisesti koulutuksen puolella. Tiesi jo Lahteen hakiessaan, että vaikka lähti hakemaan teknistä taitoa, halusi työskennellä taiteilijana, se oli alusti asti ihan selkeää. Korutaiteen maailma avautui koulun aikana. Suomessa korutaidetta ei silloin vielä oikein ollut. Koki olevansa nuorena hieman erilainen, poikatyttö, muttei kuitenkaan suuresti poikkeava tai ulkopuolinen. Kuuluu Hibenate ryhmään, jossa hänen lisäksi Helena Lehtinen ja Tarja Tuupanen.</div>
<div><i>Onko susta teknisestä koulutuksesta enemmän hyötyä ku haittaa?</i></div>
<div>Se tekninen puoli on hyvä hallita, mutta se on kiinni siitä mitä sillä tekee. Mulle on ollu sopiva yhdistelmä, että mä tiedän mitä mä haluun tehdä ja sit mulla on riittävä taito sen toteuttamiseen. On surullista katsoa töitä, joissa on ehkä hyvä idea mutta ne on huonosti toteutettu, silloin teos menettää sen merkityksensä ja taas vastaavasti, jos sulla on hieno taidonnäyte, mutta siinä ei ole sisällöllisesti mitään kiinnostavaa.,</div>
<div><i>Oletko sä erityisen herkkä?</i></div>
<div>En, en mä sanois, en vois määritellä, enkä usko, että kukaan ystävistäkään määrittelis mua herkäks.</div>
<div><i>No entäs sitten tämmönen herkkyys aistia muiden ihmiseten tunnetiloja tai tunteita?</i></div>
<div>No siinä mä voin ehkä ihan kohtuullinen olla, mut emmä nyt sanois, että mä olisin tosi hyvä siinä. En ole superherkkä, mut en ole superkovakaan.</div>
<div><i>Kyllähän opettamisessa varmaan tarvitaan herkkyyttä?</i></div>
<div>No sitä herkkyyttä tarvitsee että osaa lukea, miten opiskelijan saa motivoitua. Kaikkia ei voi kohdella samalla tavalla, joillekin pitää lyödä nyrkkiä pöytään, että tee työ uusiks, ja joillekin pitää saada ilmaista kiertokautta... et miten opiskelijan saisi motivoitumaan. Opettajana mulle paras oivallus oli se, että millä tavalla pystyy opettamaan monipuolisesti että saisi sen nuoren ihmisen löytämään itsensä taiteilijana, motivaation saa autettua esiin ja taiteilijana kasvamaan. Kun se tapahtuu, niin sitten on kaikki helpompaa, mutta jos pitää väkisin laittaa, niin eihän siitä mitään tule.</div>
<div><i>Oliko sulla vaikea päätyä taiteilijuuteen, oliko sulla sitä rohkeutta?</i></div>
<div>Nähtävästi oli, ei se ollut musta vaikeeta. Löysin kivikoulun ja mulla oli siellä hyvä opettaja, joka avasi mulle taiteen ja huomasin, että hei, tähän on kiinnostava työ. Mulla on ehkä ollut aika suoraviivanen suhde tekemiseen nuoresta saakka, vaikka ei mulla ollut lapsuudessa mitenkään taidetta, on vaan ollut kaikenlaista tekemistä aina.</div>
<div><i>Mut ei myöskään ollu mitenkään huono omatunto siitä omasta valinnasta, että mä ryhdyn taiteilijaks?</i></div>
<div>Ei, ei, siitä ehkä kiitän vanhempiani, jotka aina kannusti kaikkeen eikä koskaan kieltäny meiltä ammatinvalinnaisesti mitään.</div>
<div><i>Huomasitko koskaa olevasi se, joka estää itseään tulemasta taiteilijaksi, tai koska sun kohdallahan me tää jo tavallaan käsiteltiin, niin huomasitko sä koskaan oppilaissas sellasta, että ne haluaa taiteilijaks, mutta sitte ne kuitenkin ajattelee, että must ei oo siihen tai, ett...?</i></div>

<div>Kyllä mä luulen, et yleensä kun taidekouluun tullaan tai kun pääsee taidekouluun, niin siellä sitten on. Mutta tietysti se semmonen, että heittäytyykö siihen kunnolla, sitä semmosta epärintiä toisilla kyllä on.</div>
<div><i>No onks semmosta kompromissien tekoa, et ok, emmä uskalla lähteä noin villisti tähän ja heittäytyy, mä meen mielummin vaikka, emmä tiä...?</i></div>
<div>On on on, niin ja sitten se mikä mua harmittaa paljon edelleenkin, minkä eteen mä yritän koulutuspäällikkönä tehdä töitä, et ei lähdetä ammattimaisesti tekemään, vaan tehdään sitä vähän semmosena harrastusjuttuna ja sillon siihen ei satsata täysillä. Haluaisin kannustaa sellaseen heittäytymiseen, että uskoo siihen mitä tekee.</div>
<div><i>Mut sulla ei sit ollu sitä?</i></div>
<div>Ei mun mielestä ollu, ei, mä muistan ku mut yritettiin saada yhteen firmaan töihin koulun jälkeen niin sanoin et tule vaan rupeen tekee omia töitä.</div>
<div><i>Sehän on hienoo, että sä oot saanu mennä siihen näin suoraan..</i></div>
<div>Joo, tietysti teki valintoja sen mukaan ja eli aika pienesti. Kun uskoo siihen mitä tekee, niin tilaisuuksia tulee vastaan. Voi olla että mä oon sillä tavalla yksoikoinen ihminen, että kun on jonkun aikanaan valinnut, niin sitten olen pysynyt siinä. Mulla on ollut jonkunlainen punainen piste mihin olen tähdännyt. Eihän sitä nyt tiedä missä sitä on kahdenkymmenen vuoden päästä, mutta en mä usko, että mä hirveesti muutan mun arvoperustoja.</div>
<div><i>Varmaan näkyy siinä tekemisessä, että nauttii siitä niin hujaa edelleen?</i></div>
<div>No kyllä, ei mulla ole mitään taloudellista pakkoa tehdä sitä, mut se on ammatillinen pakko. Se on niin tärkeää, mua ei olis muuten olemassa, mulle se on ihan olemassaolon edellytys.</div>
<div><i>Mikä susta piti tulla? Oliko sellasta?</i></div>
<div>Joskus lukioaikana mä jossain vaiheessa mietin sitä merille lähtöä, mutta se oli sellasta varmaan nuoruuden kapinaa, että piti päästä sieltä maalta, pikkuselta paikkakunnalta pois. Ehkä se oli sellanen maailmalle lähdön tarve. Kyllä mä sit jossakin vaiheessa myös mietin että mä olisin halunnu eläinlääkäriksi mutta en mä halunnut lukea niin paljoo, mä mä oon enemmän tekijä. Kun sitten aikanaan hain kivikouluun, sitä kautta tavallaan tuli sitten se tekeminen, ehkä siinä mielessä käsityöläisyys. En ehkä ajatellut ammattia käsityöläisenä, vaan että se on kiinnostavaa tekemistä.</div>
<div><i>Oliko muita materiaaleja tai medioita, mitkä olis voinu olla tasavertaisia vaihtoehtoja?</i></div>
<div>Jossakin vaiheessa kiinnostosti tosi paljon kuvanveisto ja arkkitehtuuri, että kyllä mä oon tämmönen kolmiulotteinen.</div>
<div><i>Mutta se ei sitte kiinnostanu niin paljon, vai oliko se ihan sattumaa, että tää tuli siihen tää koru tai tää kivi?</i></div>
<div>No varmaan se kivikoulu ja ne hopeaseppäkoulutus- kyl se koru varmaan oli siinä kiinnostavin.</div>
<div><i>Mut et se ei missään vaiheessa jälkeenpäin tullu sellanen, et oisin voinu olla vaik arkkitehtikii?</i></div>
<div>Oisin, on on, se on tullut kyllä, olisin voinut olla arkkitehti tai kuvanveistäjä, visuaalinen ala ja kolmiulotteista, kyllä, kyllä se kiinnostus on edelleenkin. Ja kyllä osa mun töistä on, voi sanoo, että ne ei oo koruja. Mä nyt teen semmosia töitä, että ne liittyy kehoon mutta ei ole koruja. ,Sanoisin, että ne on siellä välimaastossa.</div>
<div><i>Taiteilijan tie vaatii semmmosta luonnetta, rohkeutta ja vahvuutta, hulluutta, omapäisyytä, kapinallisuutta, varsinkin tääl</i></div>

<div><i>korutaiteen puolella, se on kuitenkin semmonen marginaalitaide edelleen, niin onks sussa niitä valmiina, ootsä joutunu tekee töiyä sen eteen, että sult löytyy rohkeutta mennä sun omaa tietä ja tehdä just sellasia koruja ku sä haluat, vai tapahtuuko se vaan, ne on sussa jo itsessään?</i></div>
<div>No niinku mä jo sanoin, niin mä oon pystynyt tekemään sen valinnan, että mä teen mitä mä haluan. Mä oon jakanut aikani, mä pystyn elämään ihan hyvää elämää taloudellisesti ja sitten mä teen muulla ajalla mitä mä haluun,. Ei ole tarvinnut miettiä että kiinnostaako asiakkaita nämä, onko nyt trendikästä tai ostaako tämän joku varmasti. Se on antanut sen vapauden ja sen valinnan mä tein omalta osaltani sillon 20-30 vuotta sitten.</div>
<div><i>No minkälainen se on se sun tyypillinen työprosessi? Onko sulla tyypillistä työprosessia?</i></div>
<div>Yleensä mulla on joku teema mikä lkiinnostaa ja sit mä hankin siihen aineistoa, luen, katson jotakin materiaalia ja muuta, silleen haen omalta kannalta tarpeeks laajasti aineistoa ja sit mä lähden viemään sitä, teen materiaalikokeiluja ja testaan, miltä se rupee näyttämään, tuntumaan. Yleensä mä teen sarjan töitä, ehkä yksi pääteos ja sitten sen rinnalle teen lisää teoksia.</div>
<div><i>No mites sitte se epäily, itsensä epäileminen, onko sitä ollenkaan?</i></div>
<div>No tottakai, sehän on ihan normaalia, se kuuluu siihen juttuun. Sitä miettii, että miten mä nyt teen tämän, ratkaisisnko tämän nyt oikein ja sitten epäilee paljonkin. Välillä tosi paljon epäilee, että onko tämä kiinnostavaa ja onko tää nyt liian selkeä vai onks tää liian epäselvä työ. Siinä on sitä epäilystä koko ajan, itse sitä on koko ajan sen kanssa niin, mutta onko se epäilyä vai onko se vaan ihmettelyä. Mulle juuri se on ehkä se nautinnollisin työvaihe.</div>
<div><i>Tuleeko se iän kanssa helpommaksi, oppiko sitä lukemaan itensä?</i></div>
<div>Mun mielestä kyllä oppii, tai sittent tietää, että mä en pysty toimii näin, sitten tietää, että ei lähde mukaan semmosiin juttuihin, missä ei pysty toimimaan. Ja ei voi sanoo mikä toimii sulle, ei välttämättä toimi mulle, sitä pitää vain tuntea itsensä.</div>
<div><i>Mut sä oot jollain tavalla oppinu siitä prosessista pikkuhiljaa sen, et kuinka sä ite etenet?</i></div>
<div>No todennäköisesti joo.</div>
<div><i>No miten, ku tohon prosessiin varmasti kuuluu sellasia päiviä, ku ei varsinaisesti näy tapahtuvan mitään, ni onks sulla niistä huono omatunto? Onks sul koskaan ollu?</i></div>
<div>Joo, paljonkin on sellasia päiviä, ja on varmaan ollu huono omatunto, silleen on oppinu tuntemaan itseensä, sitten tiivistetään tahtia joku toinen päivä.....</div>
<div>.....se mikä musta on ehkä nautinnollista, että se prosessi on kiva, se ajatteluprosessi on nautinnollinen. Kun saa kehitetty jotain, se on se antoisin vaihe. Työhuoneella oleminen on parhaillaan sitä, että on kuin katsoisi itseensä peiliin ja puhuisi itsensä kanssa, mitkä on elämänarvoja ja muita tärkeitä asioita, ja niitä sitten haluaa nostaa esiin töissään.</div>
<div><i>Mikä tekee teoksesta hyvän tai huonon?</i></div>
<div>Mun mielestä hyvä teos on semmonen, joka antaa elämyksen, kokemuksen</div>
<div><i>Onko sun mielestä kaikilla ihmisillä oikeus olla taiteilijoita?</i></div>
<div>Ei taiteessa ole olemassa lisenssiä kuten lääkärillä eli on, se on sitten omasta motivaatiosta, mahdollisuuksista,</div>

<div>valinnoista- monesti on vähemmänkin lahjakas ihminen, jos on ahkera ja motivaatio kohdallaan, niin pääsee pitkälle, ja pisimmälle pääsee kun on sopivasti lahjakas ja sitten motivoitunu ja ahkera.</div>
<div><i>Mitä korutaide on?</i></div>
<div>Väljästi sanottuna, jollakin tavalla koruun, koristautumiseen, kehoon liittyvä- siinä mielessä voi olla hyvinkin laaja skaala, mutta kyllä joku linkki pitää kehoon olla, koristautumiseen, koruhistoriaan. Miksi se muuten määritellään korutaiteeksi, sitten se voi olla mitä vaan taidetta.</div>
<div><i>Ketä kannattaa kuunneella kritiikissä?</i></div>
<div>No, on tietysti kollegat joita kuuntelen ja erityisesti tämä meidän ryhmäjuttu on tosi hyvä kanssa. Sitä miettii, teenkö näin vai näin, joskus onnistuu joskus ei. Nyt kun meillä on se ”Consequence”- näyttely, niin siinähän on esillä sitä prosessia, eli osa niistä töistähän on oikeasti huonoja, niin siinä näkee hyvin miten ajatus on edennyt.</div>
<div><i>No mites sitte toi itsekritiikki, kuinka paljon sitä kannattaa kuunnella, missä vaiheessa se on se järki joka puhuu tavallaan jo sen kumoon sen oikean intuition?</i></div>
<div>Mun mielestä se on intuition ja järjen kanssa pelaamista, prosessissa koko ajan hakee niitä juttuja, että teenkö mä sen näin vai näin ja mitä mä haluan työllä kertoa. Jos mä teen näin niin se kertoo tällaista tarinaa, jos mä teen näin niin se kertoo tällasta tarinaa. Miten selkeä, itsestäänselvä, tylsä tai kiinnostava työ on ja miten määrittelet sen oman tekemisen ja osaat olla siinä terän päällä, se on jonkunlaista järjen ja intuition vuoropuhelua. Mä oon oppinut yhdeltä ranskalaiselta taiteilijalta joka opetti meillä, se hienosti määritteli sitä, että mikä on hyvä taideteos. Teoksen voi purkaa osiin analyyttisesti, siinä voi olla funktio, siinä on väri, siinä on pinta, siinä on muoto, siinä on materiaali, siinä on rakenne, siinä on idea ja niin edelleen. Kaikista teoksista löytyy nuo ja vaikuttavimmassa teoksissa vahvimpana nousee ehkä tai kaksi kohtaa. Muut kohdat tukevat idean toteutumista. Jos jossain työssä kaikki kohdat ovat yhtä vahvoja silloin mikään ei nouse ja teos saattaa jäädä vaikutukseltaan epäselväksi,viesti jää saavuttamatta.</div>
<div><i>Kuinka tärkeetä sulle on taiteen tekeminen?</i></div>
<div>Kyllä se on mulle olemassaolon edellytys, mitä muuta mä tekisin, ei pelkkä ansiotyö riitä. Näin se on mennyt ja huomaaan että nautin työhuoneella olemisesta vaikka oonkin siellä välillä vähän, mutta oon kuitenkin, kyllä mä siellä kohtaan itseni.</div>

Haastattelu 2.2.2015
Korutaiteilija Helena Lehtinen
Lahden kultaseppäkoulu, hopeaseppä -77, muotoilija -00, opettanut mm. Konstfackissa Tukholmassa, toiminut aktiivisesti alalla yli 40-vuotta. Ei kokenut teknisen suorittamisen olevan omaa alaa nsa ja inspiroitui -80 Otto Künzlin teoksesta ”Gold makes you Blind”, joka avasi silmät uudendaleiseen käsitteelliseen, vähemmän materiaalirippuvaiseen tekemiseen. Arvioi siitä asti toimineensa korutaiteen puolella. Lapsena koulussa kuvaamataito oli suosikkiaine, opettaja kehoitti hakeutumaan kuvataiteen alalle. Oli jo pienenä kova tekemään käsillään kaikkea. Oli myös ujo ja arka lapsi, kuvailee olleensa haveilija ja tosi kiltti, muttei usko olleensa mitenkään poikkeava. On kiltteydestään huolimatta tehnyt aina oman päänsä mukaan. Perhe ei varsinaisesti vastustanut taiteilijan ammattia, mutta kehotti hankkimaan ”oikean” ammatin, jotta saisi jostain elannon. On aina tehnytkin töitä, esim. opettanut Saimaan ammattikorkeakoulussa, kun ei ole saanut apurahaa työskentelyynsä. On Hibernate- ryhmän jäsen, muut jäsenet ovat Eija Mustonen ja Tarja Tuupanen.
<i>Oletko sä ollut tai oletko sä edelleen erityisen herkkä ihminen?</i>
Ajattelen olevani aika herkkä, kyllä.
<i>Niin sä aistit niinku muista ihmisistä...?</i>
Aika herkästi aistii ihmisistä kaikenlaisia asioita ja taiteilijana oleminen vaatii herkkyyttä. Että havainnoi ympäristöään mistä aiheet tulevat,eli siitä ympäristöstä jossa me eletään. Ei se mitään rakettitiedettä minulle ole. Lähinnä minulle merkityksellistä on arkinen ympäristö.
<i>Onko ne aiheet lähinnä semmosta tunnepuolta sulla, vai onko se, et sä näät jotain ja...?</i>
No, mä tarvitsen visuaalista “ruokaa”, että saisin käsityksen siitä mitä se vois olla. Mun harrastuksena on sisustuslehtien selailu, eli se voi olla sitä, että mä näen siellä jonkun pienen asian joka sitten herättää sen mistä mahdollisesti se tuleva kokoelma koostuu. Esimerkiksi tällä hetkellä minulla on teemana keittiö ja sen esineet.
<i>Tiedostatko sä, että siellä on joku tunne taustalla, tai tunteita, vai onks se vaan ihan intuitiivista?</i>
Sehän on ihan kauhean vaikea määritellä itse, kyllä mä luulen, että se aika intuitiivisesti tapahtuu...
<i>Onko sulla sen luomisen prosessi aina samanlainen, vai onko siinä joku tietty kaava, minkä mukaan sä meet?</i>
Ei siinä varmaan mitään kaavaa ole. Itsekin hämmästyn lähes aina, että mikä se on se seuraava mihin ryhtyy...
<i>No onko sulla henkisesti joku kaava, että onko siellä ahdistelua tai jotain luomisen tuskaa, tai...?</i>
Joo, esimerkiksi tämän keittiö -teeman kanssa on ollut hirveän vaikeaa saada tehdyksi nämä työt, jotka ovat tulossa Saksaan. Yleensä mä teen kaikki aina itse, mutta nyt mulla oli työharjottelija Imatralta, joka teki mulle aivan valtavan hienoja kiviosia ja sitten mä en uskaltanutkaan koskea niihin. Tuntui, että pilaan jotain hienoa.
<i>Osaat ko sä ennakoida jo millon sua rupee ahdistaa, tai pystytkö sä jotenkin etukäteen varautuu niihin hetkiin missä oikeesti on paha olla?</i>
Hmm, no tässä vaiheessa ku olen tehny niin kamalan pitkään näitä töitä, että oon ollu yli 40-vuotta allalla, ni kyllä mä jo tiedän et ne ahdistukset tulee, joskus tulee vähempänä, ja joskus todella pahana, mä myös tiedän, että kun mä vaan oon

siinä, joka päivä tuun työhuoneelle ja katson niitä, (mä siis luonnostelen materiaaleilla ja muodoilla), niin mä siis katselen niitä niin kauan kun ne alkaa puhumaan mulle sitä mitä ne haluaa olla. Ei siinä ole sinänsä mitään mystiikkaa, se vaan vaatii sen, että mä oon läsnä täällä ja katselen. Sittenhän alitajunta työskentelee koko ajan, sehän se ahdistus on, se vaihe kun mitään näkyvää ei synny, mutta sitten ku se lähtee, niin sitä tajuaa, että miksi on ollu kuukauden siinä pöydän ääressä tekemättä mitään.
<i>Niin, aivan, tuleeko sulle viel huono omatunto siitä ku mitään ei näennäisesti tapahdu?</i>
Ei enää tuu, joo aikasemmin kyllä.
<i>Millon se loppu? tai siis miten?</i>
Mä en tiedä millon se loppu, varmaan kokemuksen myötä, että jos ei ole mikään deadline, että on riittävästi aikaa, niin sitten antaa sitä aikaa sille tekemiselle, tai sitten tekee jotain sijaistoimintaa, tai käy kävelemässä tai (naurahtaa) selaa niitä sisustuslehtiä.
<i>No, onko se sit niin, että jos sulla on semmonen vahva tunne, että tää on oikein, ni sä vaan teet sitä, etkä kuuntele järkeä, vai?</i>
Ei, kyllä se varmaan tuntuu, että nyt se on tässä.... kyllä mä siis epäilen, kun mä lähden työhuoneelta ja olen omasta mielestäni saavuttanut sinä päivänä jotain, sitten mä menen kotiin ja yöllä ajattelen, että ei herra jumala enhän mä sellasta voi tehdä, et kyllä mä tarviin joskus jonkun antamaan palautetta, joka mun mielestä on asiantuntija, jonka sanaan mä luotan.
<i>Ketä kannattaa kuunnella?</i>
Kannattaa kuunnella sellaisia joiden sanaan luottaa, Ei kannata kuunnella kaikkia jotka sanovat jotain, vaan niitä joista tiedät että heillä on jotain kompetenssia.
<i>Kannattaako itseänsä kuunnella liikaa, sitä järkeä ja sitä kritiikkiä omasta päästä? Kuunteletko sä itseäs?</i>
En mä tiedä... Kyllä mä varmaan kuuntelen sitäki, kyllähän pitää olla itsekritiikkiä myöskin, et ei ole harrastelija, joka ihastelee koko ajan sitä mitä tekee, jostain luin, että ammattilaisen ja harrastelijan ero on se, että harrastelija on aina tyytyväinen siihen mitä se tekee ja ammattilainen on aina vähän tyytymätön, koska se tyytymättömyys pistää työstämään enemmän.
<i>Voiko sen, että tulee taiteilijaksi selittää järjellä, miksi ihminen tulee taiteilijaksi?</i>
Ei varmaankaan, eihän siinä ole mitään järkeä oikeesti, tähähän on sellanen ammatti, jossa ei oo työpaikkaa, ei oo turvaa, ei oo tuloja, että sehän on järjettömin asia mihin ihminen vois ajatella ryhtyvänsä (nauraa) kyllä se on varmaan joku semmonen pakko, johon ryhtyy vaan sen takia, koska se on tärkeää omalle itselle.
<i>Millon ymmärsit, että on hyväksyttävää elää miten itse haluaa?</i>
Mä yritin miettiä tätä kysymystä, että millon mä ensimmäisen kerran, kun kysytään ammattia, laitoin siihen korutaiteilija. Mä laitoin tosi pitkään siihen hopeaseppä, koska sehän on kunnon ammatti, mietin, että mikä se on se vaihe, jossa mä oon ajatellut, että mulla on oikeus kirjottaa tähän kohtaan korutaiteilija. Mun mielestä se on tapahtunu aika myöhään, koska taiteilijaksi itsensä nimeäminen on iso kynnys, varsinkin kun on tällanen tausta kun minulla, ettei ole sitä taiteilijaksi kouluttautumista, vaan on tavallaan itse oppinut, itse kouluttanut itseään tekemällä ja näkemällä.

<i>Koska olet saanut perinteisen hopeasepän koulutuksen, jossa tekninen suoritus on ilmaisia tärkeämpää, niin koetko koskaan huonoa omatuntoa, kun et käsittele jalometalleja kuin olisi ”oikein”?</i>
No, pitkään podin, mutta en mä enää, kyllähän meitä sillon aluksi kutsuttiin mehupillitaiteilijoiksi, sellasiksi jotka käyttää ”vääräi” materiaaleja, koska ei osaa tehdä oikein tai oikeista materiaaleista. Mutta mä olin kyllä ihan taitava hopeaseppä. Että kyllä mä osaan tehdä, mutta mä teen sitä mitä mä haluan sillä materiaalilla, enkä sitä mitä ”pitää” tehdä sen perinteen mukaan...
<i>Onko se hyväksi vai haitaksi taiteilijalle, että sillä on koulutustausta?</i>
No, mä oon jossain sanonu, että mä oon kyllä tyytyväinen, että mulla on se käsillä tekemisen taito. Silloin mun ei tarvitse pidätellä itseäni, jos mä haluan tehdä jotain, niin mä osaan tehdä sen.
<i>Mitä sä toivot/haluat et ihmiset saa sun taiteesta?</i>
Kun mun korut ei ole sitä ihan perinteistä korua, niin mä toivon, että ne avaisi ihmisten silmiä näkemään erilaisuutta. Mä toivon, että sillä on merkitystä, että siellä on jotain enemmän taustalla ja että katsoja tai se joka käyttää korua kokisi sen myös sillä tavalla.
<i>Mitä sä itse saat sun omasta taiteesta?</i>
No, mmh, mitä mä saan tästä... tää on mulle tärkeintä maailmassa (nauraa)..
<i>Vertaisitko sä sitä hengittämiseen?</i>
Kyllä mä varmaan voisin verrata sitä hengittämiseen. Nythän mä olen eläkeläinen ja mietin sitä että kuinka kamalaa olisi, etten voisi tulla enään tänne työhuoneelle, mitä mä sitten tekisin...niin kauan ku mä kykenen, mä tulen työhuoneelle ja mulla on tää työhuone, koska en ole mielestäni olemassa ilman tätä.
<i>Oletko sä vahva, onko sulla paljon luonnetta?</i>
Mä aina ajattelin, kun mä olin niin hirveen ujo nuorena, että mä oon jotenki heikko.Mutta mä olen tajunnut, että en ole mikään heikko . Ujoissa ihmisissä on hirveesti potentiaalia. Ujot ei vaan ole koko ajan suuna päänä. Joku joka on tutkinu ujoutta, en musta kuka, on sitä mieltä, että ujot ihmiset, ennen kun ne ryhtyy mihinkään, tarkastavat tai skannaavat sen tilan missä ovat ja myös ihmiset siellä tilassa ja sehän on taiteilijalle erinomainen työväline. sSe että mä olen kestäny tämän kaiken, jota tämä ammatti on tuonut muassaan kertoo, ettämun on täytynyt olla tosi vahva ihminen.
<i>Oletko sä joutunut koskaan sanomaan itselles, että “rohkeammin” tai “nyt mä uskallan”, “mä otan hypyn tuntemattomaan, teen tämän vaikka se oiskii outoa tai erilaista tai ei hyväksyttävää...”?</i>
No siis, joka kerta, ku alkaa tekemään uutta työtä, uutta kokoelmaa, niin joutuu tekemään sen. Pitää uskaltaa tehdä se, pitää uskaltaa olla se rohkea, pitää uskoa siihen, joka kerta uudelleen jos haluaa kehittyä työssään.Ettei toista sitä, mitä on tehnyt aina ennenkin, varsinkin kun on ollu näin pitkään tällä alalla. Mä en halua, että mä toistan aina sitä samaa, vaan mä haluan, että mä kehityn siinä työssäni koko ajan, että mä uudistun.Ja se vaatii heittäytymistä tuntemattomaan, rohkeutta.. mutta ei se tiedostettua ole, mä oon varmaan vaan rakennettu niin.
<i>No onko se yhtä vaikeaa, kuin esim. 20-vuotta sitten, vai helpottaako se joskus? Onko helpompaa heittäytyä tai antaa itsensä uskaltaa, vai onko se aina vaan yhtä vaikeaa?</i>

Kyllä se taitaa olla aina yhtä vaikeaa, tai yhtä helppoa, yhtä kamalaa tai yhtä ihanaa, ei tätä muuten tekisi, jos tämä ei olisi myöskin ihanaa. Ja ne hetket kun tajuaa, että nyt lähtee, nyt ymmärrän tästä jotain, niin sehän on kuin jotain huumetta.
<i>Eli on aina ne samat epäilykset ja huono omatunto ja ihmety, että mitä tästä nyt tulee?</i>
Joo, ja sitten se tyhjyys, kun on saanu jotain valmiiksi ja se on pois käsistä, ja se ”mitä mä nyt teen, enhän mä voi tehdä taas tota mitä mä tein aikaisemmin”.Mä teen välillä semmosta sijaistoimintaa, jolloin mun ei tarvitse miettiä mitään.Kädet tekee töitä ja pää tekee töitä jollain toisella tasolla. Jos mä pelkästään nyt vaan istuisin tässä, niin eihän mitään tapahtuisi.
<i>Uskotko sä siihen, että kun sulla on aikaa istua ja ajatella, olla rauhassa, antaa sen prosessin viedä itse itseään eteenpäin, niin siitä syntyy jotain parempaa?</i>
No, kun meillä oli nyt Tallinassa “Consequence” näyttely, niin mä jouduin tekemään kahdessa viikossa ne näyttelyyn menevät työt, koska minulla ei ollut enempää aikaa. Omasta mielestäni en ehtinyt päästä tarpeeksi sisään niihin töihin, joten mä olin hirveän epävarma kun mä vein ne sinne. Varmaan ne oli ihan ookoo ja ihan hyvät, mutta ihan eri juttu nyt, kun ne työt siirtyy Muncheniin ja mulla onkin ollut kolme kuukautta aikaa, niin mä oon jotenkin enemmän sisällä näissä töissä, mä oon jotenkin enemmän näiden takana ku niiden toisten.
<i>Onko kaikilla oikeus taiteilijuuteen?</i>
No, jokainen voi kutsua itseään taiteilijaksi, mutta sehän on varmaan se taideyhteisö, joka sitten määrittelee kuka on hyvä tai huono taiteilija.. kyllä jokaisella on oikeus taiteilijuuteen, mutta ainakin itsellä se taiteilijaksi itsesä nimittäminen oli tosi iso kynnys.. toiset ne purasee muutaman homman ja sen jälkeen ne on täysverisiä taiteilijoita, ja niillähän on siihen oikeus ?
<i>Oletko sä mokannut joskus, oletko sä epäonnistunut niin, että sua on hävettänyt?</i>
En mä osaa sanoa selkeästi, että mä olisin mokannut jotain, ihan varmaan olen, enkä todellakaan ole ylpeä kaikesta mitä olen tehnyt, mutta sitten mä ajattelen perspektiivillä, että mä oon tarvinnu ne kaikki mokat. Mehän tarvitaan niitä epäonnistumisia, jotta me pyritäis parempaan. Juuri se, että jos olisi aina tyytyväinen, niin eihän siinä tekemisessä tapahtuis mitään kehitystä.
<i>Pitää rohkeasti ottaa se riski?</i>
Joo, riskejä pitää ottaa, oikeesti pitää ja jälkeenpäin sitten katotaan miten meni. Virheistä oppii todella paljon Mä olenkin aina opiskelijoille sanonut, että virheistähän oppii kaikista parhaiten, kun vaan ymmärtää ne.
<i>Onko tämä sulle paras mahdollinen ammatinvalinta?</i>
Joo, on ihan varmaan.....niin kyllä mä teen tätä ilolla vaikka siellä on näitä vaikeita hetkiä, kyllä tää on musta aivan mahtavaa.
<i>Mitä sä tunnet, mietit, käyt läpi, koet ennen valmista työtä, minkälaisia filiksii?</i>
No siinä on ahdistusta ja onnistumista, siinä on monenlaista. Joku asia näyttää ensiksi hirveän merkitykselliseltä, mutta saattaa sitten tosiaan pudota pois. Sillä on ollu vaan joku tärkeä merkitys siinä koko prosessissa. Se on johdatellu ehkä värinsä tai jonkun muun kautta prosessia eteenpäin. Onhan siinä kaikenlaista, mutta en mä mihkään epätoivoon vaivu, saatan viettää muutamia unettomia öitä...mä myös tiedän, että ku mä siinä hankalimmassa hetkessä oon vaan rauhassa, ni kyllä se siitä.

Hatara-project
—
Annea Lounatvuori & Christine Jalio
—
Zeichen Der Zeit- Time Perception
—
Munich jewellery week
Kunsthau Maximilian
Maximilianstraße 54
80538 München
—
Öffnungszeiten
10.03.2015: 7 PM - 10 PM (vernissage)
11.03.2015: 10 AM - 7 PM
13.03.2015: 10 AM - 7 PM
14.03.2015: 10 AM - 7 PM
14.03.2015: 11 AM - 4 PM
—
**10.3.—
14.3.2015**
—

näyttelyn mainosjuliste ja kutsukortti
design by Olli Korpela 2015

HATARA - PROJECT
■
ANNEA LOUNATVUORI & CHRISTINE JALIO
—
**ZEICHEN
DER
ZEIT- TIME
PERCEPTION**
—
MUNICH JEWELLERY WEEK
—
KUNSTHAUS MAXIMILIAN
MAXIMILIANSTRASSE 54
80538 MÜNCHEN
—
ÖFFNUNGSZEITEN
10.03.2015: 7 PM - 10 PM (VERNISAGE)
11.03.2015: 10 AM - 7 PM
13.03.2015: 10 AM - 7 PM
14.03.2015: 10 AM - 7 PM
14.03.2015: 11 AM - 4 PM
—

